Slovenská advokátska komora

5 2019

Ročník XXV | Vydáva Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava | www.sak.sk

bulletin slovenskej advokácie

Slovenské dni práva tento rok **v Košiciach 17. – 18. 10. 2019**

Obvyklý pobyt dieťaťa diplomatického zástupcu **pri konaní o návrat maloletého do cudziny**

Ohrozovanie pod vplyvom návykovej látky (§ 289 TZ) Zisťuje sa v praxi pri stíhaní tohto trestného činu skutočná pravda?

Sú aj slovenské rozhodcovské súdy na správnej ceste?

DEŇ ADVOKÁCIE 2019

Obsah

AKTUÁLNE

2 **ROZHOVOR**
Rozhodovacia činnosť bude pre mňa vždy prvoradá
JUDr. Ivan Fiačan, PhD.

DISKUSIA
3 Centralizovaný systém súdneho riadenia – nový ministerský projekt
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
5 Ad: Obvyklý pobyt dieťaťa diplomatického zástupcu pri konaní o návrat maloletého do cudziny
Mgr. Ľubica Gregová Širicová, PhD.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

10 Ohrozovanie pod vplyvom návykovej látky (§ 289 TZ) Zisťuje sa v praxi pri stíhaní tohto trestného činu skutočná pravda? (2. časť)
Mgr. Michal Mikuš
22 Sú aj slovenské rozhodcovské súdy na správnej ceste?
Mgr. Katarína Šimalová, LLM, MCIArb

JUDIKATÚRA
28 Musí byť rozhodnutie o použití faktického donucovacieho opatrenia písomne odôvodnené?
30 Športová arbitráž z pohľadu práva na spravodlivý súdny proces
33 Podstata a zmysel základného práva vlastniť

ADVOKÁCIA

SAK
36 Aktuálne udalosti
38 Z aprílového zasadnutia predsedníctva SAK
39 Pýta(j)te sa predsedníctva

DEŇ ADVOKÁCIE 2019
40 Putovný pohár SAK v šachu opäť zmenil držiteľa
41 12. ročník šachového turnaja *Advokát Chess Open Bratislava*
43 Advokáti pomáhali v dvanástich mestách, bezplatné právne poradenstvo využilo takmer 750 občanov
44 Galavečer Slovenskej advokátskej komory

50 Koncipientske okienko
Čím je advokácia v právnom štáte? „Diablovým" remeslom alebo bojom za spravodlivosť? Mgr. Michal Mikuš
52 Povinnosti advokáta ako ustanoveného advokáta Centrom právnej pomoci

ZAHRANIČIE
55 Povinnosť advokáta plniť prevzaté záväzky
58 Advokácia v Portugalsku
63 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
66 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

73 O význame organizácie advokácie v komorách (2. časť)
Viktória Hellenbart
70 **LITERATÚRA**
Zákon o dohľade nad finančným trhom
doc. JUDr. Mgr. Jana Šimonová, PhD.

Vážené kolegyne a kolegovia,

už ani nepamätám koľko rokov (ale minimálne toľko, čo som sám advokátom) sa medzi kolegami, ktorí sa zaoberajú trestným právom viedla oprávnená debata, ako neobjektívne sa prideľujú takzvané ex offo trestné veci. Niektorí kolegovia neboli ustanovení „ako je rok dlhý", zato iným boli tieto trestné veci prideľované akosi pričasto... Aj preto veľmi pozitívne vnímam novo zavedený systém náhodného výberu pri ustanovovaní ex offo advokátov, ktorý začal v praxi fungovať začiatkom tohto roka.

Po dlhých rokoch rozprávania o riešení a vyriešení tohto problému sa veci pohli, aj vďaka nášmu úsiliu sa Ministerstvu spravodlivosti SR podarilo spustiť systém, ktorý do celého procesu ustanovovania advokátov ex offo prináša transparentnosť a objektívnosť tak v počte ako aj druhu prideľovaných vecí. Systém súdneho manažmentu by mal byť nastavený tak, aby náhodné prideľovanie vecí reflektovalo aj na zložitosť konkrétneho prípadu, aby bola dosiahnutá objektívnosť a transparentnosť prideľovania prípadov.

Z hŕstky kýmsi „vyvolených" tak vznikla veľká skupina počítačom náhodne, no podľa definovaných kritérií vybraných a súdom telefonicky kontaktovaných kolegov, pričom je už len na tom ktorom kolegovi, či zastupovanie zo zákonných dôvodov odmietne, počítajúc ale s tým, že tri odmietnutia v jednom polroku z dôvodu zaneprázdnenosti znamenajú stop jeho generovaniu v nasledujúcom polroku.

Je pravdou, že zavedenie systému náhodného prideľovania ex offo prípadov sprevádzali aj mnohé problémy, na ktoré sme ministerstvo upozorňovali práve na základe vašich podnetov. Vnímali ich aj súdy, keď napríklad dochádzalo k vygenerovaniu advokáta z úplne opačného kúta našej krajiny. Tieto problémy boli, už aj naším pričinením, odstránené, keď výlučným kritériom na prideľovanie z hľadiska územného princípu je sídlo advokáta.

Aby to celé mohlo fungovať, Slovenská advokátska komora na dennej báze aktualizuje a zasiela Ministerstvu spravodlivosti SR zoznam advokátov, ktorí majú záujem o výkon ex offo obhajoby. Dovolím si apelovať na ctených kolegov a kolegyne, aby si v prípade záujmu o ex offo obhajoby skontrolovali a prípadne aktualizovali svoj zápis v dotknutom zozname a napomohli tým fungovaniu tejto, verím, že pre všetkých prínosnej zmeny.

JUDr. Martin Puchalla, PhD.
advokát, člen P SAK

K fotografii na obálke
Z odovzdávania cien pri príležitosti Dňa advokácie 2019. Viac na s. 44. Foto Vladislav Zigo

ROZHOVOR

Rozhodovacia činnosť bude pre mňa vždy prvoradá

Zhovárame sa s novým predsedom Ústavného súdu Slovenskej republiky ***JUDr. Ivanom Fiačanom, PhD.,*** *ktorý bol v rokoch 2010 – 2017 členom predsedníctva Slovenskej advokátskej komory a od roku 2018 členom Revíznej komisie Slovenskej advokátskej komory. V advokácii sa špecializoval najmä na obchodné, občianske, pracovné a konkurzné právo.*

■ Kedy a z akého motívu vo Vás prvýkrát skrsla myšlienka uchádzať sa o funkciu sudcu Ústavného súdu SR?
K rozhodnutiu uchádzať sa o funkciu sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd") som dospel po zrelej úvahe. Bolo to na podnet ľudí z právnickej obce, ktorí ma oslovili a ktorých si veľmi vážim. Prejavili mi dôveru vzhľadom na môj doterajší profesijný, ale aj osobný život.

■ Ako vnímate z hľadiska osobných ambícií rozhodnutie prezidenta menovať Vás do funkcie predsedu Ústavného súdu SR?
Myslím si, že dôležitým momentom pri rozhodovaní prezidenta bola predchádzajúca všeobecná zhoda na mojom mene medzi koaličnými aj opozičnými poslancami. Rozhodnutie prezidenta vymenovať ma za sudcu a predsedu ústavného súdu vnímam ako záväzok, ktorý so sebou prináša veľkú zodpovednosť.

■ Považujete dlhoročnú advokátsku prax za výhodu, pokiaľ ide o Vaše nové odborné pôsobenie?
Pôsobenie v advokácii a v orgánoch Slovenskej advokátskej komory výrazne prispelo k môjmu profesionálnemu rastu. Počas advokátskej praxe som zúročil všetky poznatky a skúsenosti, ktoré som nadobudol počas môjho predchádzajúceho pôsobenia v justícii, no najmä som získal množstvo nových praktických skúseností zo všetkých oblastí práva, ktoré určite využijem aj ako sudca ústavného súdu.

■ Kde vidíte priestor pre svoju angažovanosť ako predseda ústavného súdu?
Mám víziu, ktorú chcem presadiť. Postupne ju prezentujem aj svojim kolegom sudcom.

Plne si uvedomujem všetky povinnosti vyplývajúce z funkcie predsedu ústavného súdu, no rozhodovacia činnosť bude pre mňa vždy prvoradá. Budem klásť dôraz najmä na zjednocovanie judikatúry ústavného súdu a taktiež na to, aby rozhodnutia ústavného súdu boli konzistentné, presvedčivé a argumentačne vecné.

■ Známy je Váš pozitívny postoj k humanizmu. Možno popri ústavnosti a zákonnosti očakávať humanistické prvky aj vo Vašej nadchádzajúcej rozhodovacej činnosti?

Vyznávam hodnoty humanizmu a pri rozhodovaní sa budem vždy riadiť svojím svedomím, čo sa odrazí aj v mojej rozhodovacej činnosti.

■ Aký je Váš názor na nový zákon 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde SR? Boli naplnené pôvodné požiadavky a očakávania?
V minulosti som ako advokát zastupoval klientov v konaniach pred ústavným súdom. Vnímal som, že zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov mal množstvo nedostatkov. Nový zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov výrazne prispel k sprehľadneniu právnej úpravy a zefektívneniu práce ústavného súdu.

■ Považovali by ste za vhodné vyčleniť z právomoci ústavného súdu tzv. prieťahovú agendu, ktorá tvorí značnú časť nápadu v rámci individuálnych ústavných sťažností?
Je pravdou, že právomoci ústavného súdu sú koncipované pomerne široko a v porovnaní s orgánmi ochrany ústavnosti v ostatných krajinách Európskej únie patrí do pôsobnosti slovenského ústavného súdu väčší počet jednotlivých typov konaní. Nápad podaní je teda skutočne vysoký.

Vyčlenenie ktorejkoľvek zo súčasných právomocí ústavného súdu by si však vyžadovalo dôkladnú odbornú diskusiu, čo v nadväznosti na nedávne prijatie nového zákona o ústavnom súde nepovažujem momentálne za aktuálne.

■ Pokiaľ ide o zásadné legislatívne zmeny, ako vnímate pripravovanú rozsiahlu novelizáciu OZ a ObZ (reformu záväzkového práva)?
Reformu záväzkového práva vnímam ako veľmi potrebnú. Pripravované zmeny môžu prispieť k sprehľadneniu a zjednoteniu záväzkového práva. Podstatný bude ale výsledok rekodifikačných prác, preto je v súčasnosti predčasné hodnotiť pripravované zmeny.

■ Ostane Vám advokácia naďalej „pri srdci“?
Určite áno. V advokácii som strávil prevažnú časť mojej doterajšej právnej praxe a získal množstvo neoceniteľných skúseností. Som za to vďačný a som na to hrdý.

DISKUSIA

Centralizovaný systém súdneho riadenia – nový ministerský projekt

Svoje námety na nové témy, krátke glosy alebo stručné poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu ***office@sak.sk****. Vaše podnety publikačne spracuje* ***JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.***

Aj keď to možno na prvý pohľad nie je zrejmé, administrácia výkonu spravodlivosti predstavuje zásadný prvok justičného systému, ktorý bezprostredne ovplyvňuje efektívnosť a včasnosť súdnej ochrany. Čoraz viac a častejšie sa zdôrazňuje, že v danej oblasti je justícia finančne a personálne poddimenzovaná a zastaraná. Že je doslova v kŕči (odznievajú dokonca aj expresívnejšie výrazy).

Na jednotlivých súdoch je v súčasnosti používané aplikačné vybavenie s názvom „Súdny manažment“, ktorého zavedenie pôvodne predstavovalo výrazný krok vpred. Odvtedy však uplynulo bezmála dvadsať rokov, keďže Súdny manažment bol spustený ešte v roku 2001.

Už v tomto období bolo zrejmé, že ide o riešenie, na ktoré bude nevyhnutne musieť nadväzovať modernizovaná nadstavba, prípadne úplne nový systém pre administráciu súdnej agendy. Vtedajšie technologické obmedzenia totiž umožňovali iba sfunkčnenie individuálnych decentralizovaných aplikácií na jednotlivých súdoch. Z dnešného pohľadu je výsledkom tohto dosluhujúceho systému vysoká nekonzistencia údajov, nemožnosť efektívneho získavania relevantných

informácií v aktuálnom čase, chýbajúce informácie o efektivite práce sudcov a iného súdneho personálu, absencia podkladov a podpory pre manažérske riadenie súdov a pod.

Navyše, medzičasom došlo k zaťaženiu systému ďalšími komponentmi, predovšetkým v súvislosti so zriadením Univerzálneho bezpečnostného úložiska súdnictva (UBUS) a zavedením elektronických súdnych spisov (ESS). K tomu ešte pribudla celková elektronizácia justície a povinnosť advokátov komunikovať so súdmi výlučne elektronicky. Každodenným problémom a komplikáciám, ktoré súčasný stav vyvoláva, nepochybne čelí príliš veľké množstvo právnikov v rámci najrôznejších profesií. Nielen sudcov a advokátov.

Súčasný „Súdny manažment" bol pôvodne budovaný iba ako evidenčný systém. Rozhodne teda nespĺňa požiadavky modernej doby, neustále narastajúce požiadavky na efektívnu správu súdnej agendy, ani požiadavky vyplývajúce z Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy.

So záujmom a adekvátnymi očakávaniami možno teda poukázať na nový projekt Ministerstva spravodlivosti SR „Centralizovaný systém súdneho riadenia" (CSSR), ktorý by mal nahradiť súčasný „Súdny manažment". V polovici mája tohto roku zverejnilo ministerstvo na svojej internetovej stránke tzv. štúdiu uskutočniteľnosti k tomuto projektu. Obsah štúdie je pomerne ambiciózny a pre zainteresované subjekty nepochybne hodný pozornosti.

Projekt CSSR je prezentovaný ako nová štandardná súčasť e-Justice a sľubuje rozsiahly komplex prepojených služieb a riešení, dôsledkom ktorého by malo byť výrazné zefektívnenie súdnej administrácie a s tým súvisiace podstatné zrýchlenie súdnych konaní. Súdne prieťahy sú aj v rámci štúdie uskutočniteľnosti CSSR označované za jeden z najnegatívnejších prvkov súčasného justičného systému, s absolútnou prioritou, pokiaľ ide o možné funkčné riešenia. Efektívna správa súdnej agendy pritom môže výrazne prispieť k zrýchleniu súdnych konaní.

Za rok 2017 je uvádzaná priemerná dĺžka konania v občianskoprávnych veciach 20,8 mesiaca a v obchodných veciach 21,6 mesiaca; to všetko vrátane agendy platobných rozkazov, ktorá uvedené štatistické údaje do značnej miery vylepšuje. Konanie na súde prvej inštancie v civilnoprávnych sporoch trvá v priemere 437 dní, čo by mal funkčný CSSR (podľa predbežných výpočtov) skrátiť približne o dva mesiace. V konkurzných veciach je dokonca predpokladané skrátenie konania až o 300 dní, a to iba na základe efektívnejšej a racionálnejšej administratívy.

Projekt ďalej predpokladá zásadné zmeny v hodnotení súdov a jednotlivých sudcov. Súčasný systém totiž neposkytuje objektívne údaje o práci sudcov, chýba nastavenie jednotnej a centralizovanej súdnej štatistiky, ako aj údaje umožňujúce objektivizovanie limitov práce sudcu v jednotlivých fázach súdneho konania a v konkrétnych súdnych agendách. To by mal CSSR zmeniť a vylepšiť radikálnym spôsobom, predovšetkým v záujme efektívneho a moderného riadenia súdov.

Ďalším významným problémom, ktorý súvisí so zavedením CSSR je optimálne personálne obsadenie súdov. Aktuálne zdroje štatistických a iných informácií umožňujú iba čiastkové riešenia, a to spravidla až v hraničných situáciách. Problematickým nie je len nastavenie počtu sudcov na jednotlivých súdoch, ale aj (podľa niektorých názorov dokonca najmä) personálna agenda súdnej administratívy. Tá je dlhodobo podhodnotená, čo predstavuje výrazný negatívny faktor, s priamym dopadom aj na zbytočné prieťahy v súdnych konaniach. Merateľnosť objektívnych kritérií v rámci centralizovaného systému CSSR má umožniť správne nastavenie počtu týchto zamestnancov tak, aby sa dosiahli čo najlepšie výsledky.

Odhliadnuc od naznačených vznešených tém sľubuje projekt CSSR, v súvislosti s každodennou prácou sudcu, zásadné zmeny k lepšiemu. Systém by mal v každej fáze konania plniť nenahraditeľnú podpornú funkciu. Štúdia doslova uvádza ambiciózny pojem „CSSR ako asistent sudcu". Okrem efektívnej prípravy pojednávaní by mal systém umožňovať vyhľadanie porovnateľných prípadov v celom justičnom prostredí, vrátane judikatúry NS SR, výrazne lepšiu orientáciu v rámci pridelenej agendy a jej aktuálneho stavu, sledovanie lehôt a pod.

K dispozícii by mali byť šablóny často používaných dokumentov, s funkciou automatického vyplnenia. CSSR by malo zaviesť aj tzv. koncept *Data Driven Justice,* kedy je časť rozhodovania v procese prenechaná na systémové pravidlá, vychádzajúce z evidovaných dát. Automatizované by malo byť aj anonymizovanie zverejňovaných súdnych rozhodnutí, ktoré v súčasnosti zaťažuje súdnu administratívu v nezanedbateľnej miere.

Samotná elektronizácia a prevádzka služby elektronického súdneho spisu by mala fungovať na princípe, podľa ktorého nebude možné vytvoriť žiadny nový záznam bez súčasnej existencie jeho elektronickej verzie. Prepojenie jednotlivých systémov v rámci verejnej správy by malo umožniť praktické použitie nástrojov na migráciu a konsolidáciu existujúcich dát z iných distribuovaných systémov.

CSSR má byť teda vybudovaný na nových princípoch, ktoré doteraz v súdnej administratíve neboli aplikované, prípadne boli aplikované v nedostatočnej miere. Ako hlavný cieľ je prezentovaná zvýšená efektívnosť súdneho systému, ktorá sa má prejaviť najmä zvýšením počtu vybavených vecí a znížením času potrebného na vybavenie jednej veci. Primárnou požiadavkou, ktorá je kladená na prácu so všetkými informačnými systémami v rezorte, je uplatňovanie princípu jediného zápisu údajov pre potreby všetkých informačných systémov. Manuálne zadávané údaje majú byť zároveň priamo použité na nastavenie a kontrolu správneho nasledujúceho procesného kroku.

Pokiaľ ide o prínos CSSR v jednotlivých detailoch, možno s odporúčaním odkázať na vyššie uvedený dokument, ktorý je verejne prístupný. Štúdia uskutočniteľnosti CSSR predpokladá časovú náročnosť realizácie projektu na úrovni 36 mesiacov, s celkovými nákladmi približne 14,9 milióna eur. Či sú tieto údaje adekvátne, zrejme nemožno objektívne vyhodnotiť z externého prostredia. V mene advokátov a ich klientov však možno podotknúť, že takýto projekt „tu mal byť už dávno" a zároveň dúfať, že sa jeho plnohodnotná realizácia podarí čo najskôr a v čo najfunkčnejšej podobe. ■

DISKUSIA

Ad: Obvyklý pobyt dieťaťa diplomatického zástupcu pri konaní o návrat maloletého do cudziny

*Zámerom príspevku je reagovať na článok **JUDr. Kristíny Absolonovej** Viedenský dohovor o diplomatických stykoch a jeho súvislosť s návratovým konaním v zmysle § 123 a nasl. CMP uverejnený v BSA 4/2019 (ďalej aj ako „komentovaný článok"), ktorý vo svojom úvode nastoľuje otázku: „Vzniká maloletým deťom ako rodinným príslušníkom diplomatického zástupcu v krajine prijímajúceho štátu obvyklý pobyt v čase ich pôsobenia v tejto krajine alebo je naopak, takýto pobyt považovaný len za dočasný?". Autorka v komentovanom článku konštatuje, že obvyklý pobyt deťom nevzniká v dôsledku aplikácie Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch,[1] čo má nepriaznivé následky v tzv. návratovom konaní v kontexte medzinárodného únosu dieťaťa.[2] Svoju kritiku smeruje k samotnému Viedenskému dohovoru, pričom ako riešenie navrhuje jeho zmenu.*

Je možné stotožniť sa s názorom autorky, že automatický záver súdu o tom, že dieťa diplomata má obvyklý pobyt vo vysielajúcom štáte, je v rozpore so záujmami dieťaťa.[3] Autorka však uvedený výsledok považuje za „súladný s medzinárodnými dohodami", a preto navrhuje revíziu Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch. V tomto ohľade by sme radi ponúkli iné možnosti na posúdenie problému.

1. Vzťah diplomatických imunít a obvyklého pobytu

Komentovaný článok sa odvoláva na „vákuum, resp. trhlinu vo forme nešťastne formulovaných článkov Viedenského dohovoru". Autorka tvrdí, že z Viedenského dohovoru vyplýva, že „pobyt diplomatického zástupcu a jeho rodinných príslušníkov v krajine prijímajúceho štátu je považovaný len za dočasný" a „maloletému dieťaťu na území prijímajúceho štátu nevzniká obvyklý pobyt". Neuvádza však, či ide o výklad prezentovaný v judikatúre (článok spomína skúsenosti autorky z praxe bez odkazu na konkrétne súdne rozhodnutie), nenachádzame ani odkaz na právnu vedu. Výklad obvyklého pobytu pritom zo znenia Viedenského dohovoru nijako zreteľne nevyplýva. Najmä v tejto pasáži však autorka tvrdí opak: „V dôsledku uvedeného je dieťa, ktoré žije nepretržite niekoľko rokov v zahraničí (na území prijímajúceho štátu), ..., uvedené do situácie, kedy v súlade s výsadami a imunitami špecifikovanými vo Viedenskom dohovore, ktoré požívajú jeho rodičia a ktoré sa automaticky uplatňujú aj na jeho osobu, rezultujúce do nevzniku obvyklého pobytu v danom štáte, nemôže očakávať úspešné súdne konanie vo veci jeho návratu do krajiny, ktorú označuje za svoj domov." Autorka zrejme vidí súvislosť medzi obvyklým pobytom dieťaťa a imunitami a výsadami diplomatického zástupcu a jeho rodiny. V komentovanom článku sú citované ustanovenia Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch, ktoré upravujú rozsah vyňatia diplomatického zástupcu z trestnej, civilnej a administratívnej jurisdikcie diplomatického zástupcu (čl. 31). Autorka uvádza, že „v intenciách citovaných článkov Viedenského dohovoru pobyt diplomatického zástupcu a jeho rodinných príslušníkov v krajine prijímajúceho štátu je považovaný len za dočasný a končí najneskôr rozhodnutím zamestnávateľa o ukončení jeho vyslania do zahraničia." Súvislosť medzi jurisdikčnou imunitou a kritériom obvyklému pobytu však vysvetlená nie je. Sú tieto právne kategórie prepojené?

Z uhla pohľadu procesného práva môžeme obe kategórie považovať za podmienky konania: kým jurisdikčná imunita je podmienka negatívna (súd nebude konať, ak jeden z účastníkov konania má príslušný typ imunity), obvyklý pobyt je zvyčajne pozitívna podmienka (tzv. kritérium medzinárodnej právomoci, ktoré musí byť splnené, aby slovenský súd mohol začať konať).[4] Ak došlo k splneniu prvej podmienky, druhú podmienku neskúmame. Zo širšieho uhla pohľadu je však obvyklý pobyt kritérium, ktoré sa vyskytuje nielen v normách medzinárodného práva procesného, ale aj súkromného (tak

v kolíznych normách, ako aj v normách o právomoci), pričom ide o kritérium, ktoré v ostatnom čase najčastejšie využívajú zákonodarci (či už v medzinárodných dohovoroch, nariadeniach Európskej únie, ale aj v zákone o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom).[5]

Pre skutkovú situáciu prezentovanú v komentovanom článku (neoprávnené zadržanie dieťaťa jedným z rodičov a následné konanie o návrat dieťaťa iniciované druhým rodičom) sú relevantnými normami Dohovor o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí (Haag, 25. októbra 1980) (ďalej aj „Haagsky dohovor"),[6] nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (ďalej aj „nariadenie Brusel IIa")[7] a zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj „CMP"). Vzťah medzi nariadením Brusel IIa a Haagskym dohovorom je vysvetlený v bode 17 odôvodnenia nariadenia, z ktorého vyplýva, že pravidlá EÚ Haagsky dohovor nenahrádzajú, sú len ich doplnením.[8] Základným princípom je, že ak dôjde k medzinárodnému únosu dieťaťa, právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu si zachovávajú súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred únosom (článok 11 nariadenia Brusel IIa). Únos dieťaťa sa vzťahuje na neoprávnené premiestnenie aj na neoprávnené zadržiavanie, ktorých legálna definícia sa nachádza v článku 2 bod 11 nariadenia Brusel IIa,[9] pričom pre obe situácie je spoločné, že dieťa sa nachádza bez súhlasu nositeľa opatrovníckych práv v inom členskom štáte ako v štáte svojho obvyklého pobytu. V štáte, do ktorého bolo dieťa neoprávnene premiestnené, alebo v ktorom je neoprávnene zadržiavané, môže byť iniciované konanie o návrat dieťaťa podľa článku 11 nariadenia Brusel IIa. Článok 11 nariadenia nie je technicky koncipovaný ako typická norma o právomoci (hoci je zaradený do Kapitoly II nariadenia s názvom „súdna právomoc").[10] Zámerom je vytvoriť jednotný postup súdov pri konaní o návrate dieťaťa. Kritérium medzinárodnej právomoci na konanie o návrate, hoci nie je v článku 11 nariadenia Brusel IIa explicitne vyjadrené, vyplýva z kontextu: je ním prítomnosť dieťaťa v členskom štáte ako dôsledok medzinárodného únosu dieťaťa. Kľúčovou otázkou je preto zistenie obvyklého pobytu dieťaťa (únos predpokladá prítomnosť dieťaťa v inom štáte ako v štáte obvyklého pobytu). Podľa § 123 CMP v konaní o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní podľa osobitného predpisu alebo medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, súd rozhoduje, či premiestnenie alebo zadržanie maloletého bolo neoprávnené a či je daný niektorý z dôvodov na nenariadenie návratu maloletého. V prípade, na ktorý poukazuje komentovaný článok, slovenský súd určil, že obvyklý pobyt dieťaťa v inom členskom štáte vôbec nevznikol, dieťa malo obvyklý pobyt na Slovensku, preto nemožno hovoriť o neoprávnenom premiestnení a zadržiavaní. Ak pripustíme, že deťom diplomatických zástupcov nevzniká nikdy v prijímajúcom štáte obvyklý pobyt, má to pre návratové konanie zásadný význam, na ktorý poukazuje autorka komentovaného článku: „Súd sa v rámci odôvodnenia uznesenia, ktorým nenariadi návrat maloletého dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu bude teda zaoberať výlučne charakterom diplomatického zastúpenia v súvislosti s ustanoveniami Viedenského dohovoru a tou skutočnosťou, že dieťaťu na území prijímajúceho štátu nevznikol obvyklý pobyt ako základný predpoklad dôvodnosti podania návrhu na nariadenie návratu dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu."

2. Diplomatické imunity pri návratovom konaní

Autorka komentovaného článku navrhuje ako riešenie zmenu Viedenského dohovoru, pričom detaily neformuluje (napr. má sa v dohovore definovať obvyklý pobyt dieťaťa diplomatického zástupcu?). Pravdepodobnosť realizácie takéhoto riešenia je však minimálna (s ohľadom na náročný proces prijímania medzinárodných zmlúv). Definovanie obvyklého pobytu dieťaťa diplomatického zástupcu by navyše išlo nad rámec cieľov dohovoru, jeho vecného rozsahu.

Je možné súhlasiť s tým, že ak jeden z rodičov požíva diplomatické imunity, táto okolnosť môže mať vplyv na návratové konanie. Podľa nášho názoru však aplikácia ustanovení Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch môže mať za následok „len" záver o vyňatí osoby z právomoci súdov

ADVOKÁTI DAVISTI –
Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.
V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: *darina.stracinova@sak.sk* alebo *ondrisova@sak.sk*.

Slovenskej republiky z dôvodu imunity v civilných veciach, nie však automatický záver o vylúčení obvyklého pobytu dieťaťa diplomata v prijímajúcom štáte.

Podľa § 47 ods. 3 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov sú z právomoci slovenských orgánov vyňaté osoby, medzinárodné organizácie a inštitúcie, ktoré podľa medzinárodných zmlúv, iných pravidiel medzinárodného práva alebo slovenských právnych predpisov požívajú v Slovenskej republike imunitu, a to v rozsahu, ktorý je v nich uvedený. Pôjde o osoby, na ktoré sa vzťahuje Viedenský dohovor o diplomatických stykoch (uverejnený pod č. 157/1964 Zb.), Viedensky dohovor o konzulárnych stykoch (uverejnený pod č. 32/1969 Zb.), Newyorský dohovor o osobitných misiách (uverejnený pod č. 40/1987 Zb.) a ďalšie medzinárodné zmluvy obsahujúce osobitnú úpravu výsad a imunít na základe medzinárodného práva, ako napríklad Dohovor o výsadách a imunitách OSN (uverejnený pod č. 52/1956 Zb.).[11]

Čo sa týka návratového konania, špecificky je vysvetlený vzťah medzi nariadením Brusel IIa a Viedenským dohovorom v bode 14 odôvodnenia nariadenia: „*Toto nariadenie by malo mať účinky bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie medzinárodného verejného práva týkajúceho sa diplomatických imunít. Ak právomoc podľa tohto nariadenia nemožno vykonávať z dôvodu existencie diplomatickej imunity podľa medzinárodného práva, právomoc sa má vykonávať podľa vnútroštátneho práva v členskom štáte, v ktorom dotknutá osoba nepožíva takúto imunitu.*“ V zmysle č. 31 Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch je diplomatický zástupca vyňatý z civilnej jurisdikcie. To znamená, že v prijímajúcom štáte by kvôli diplomatickej imunite nemohlo prebiehať konanie vo veciach rodičovských práv a povinností, ak by nedošlo k zrieknutiu sa imunity podľa čl. 32 dohovoru (bez ohľadu na to, že by súd mal mať právomoc na základe nariadenia Brusel IIa). Túto prekážku niektorí autori považujú za historicky prekonanú (z dôvodu dôvery medzi súdmi v EÚ),[12] avšak ani v nadchádzajúcej reforme nariadenia Brusel IIa sa neráta so zmenou (znenie odôvodnenia v podstate zostane zachované).[13] Konanie by malo prebiehať vo vysielajúcom štáte.

V prípade, ktorý bol prezentovaný v komentovanom článku, však ide o inú situáciu. Rodič, ktorý požíva výsady a imunity v prijímajúcom štáte, iniciuje návratové konanie vo vysielajúcom štáte, keďže tvrdí, že v tomto štáte je druhým rodičom neoprávnene zadržiavané ich dieťa. Diplomatické imunity preto v uvedenej situácii nie sú prekážkou návratového konania.

3. Obvyklý pobyt dieťaťa diplomatického zástupcu pri návratovom konaní

Jadro pudla podľa nás nespočíva vo formuláciách Viedenského dohovoru, ale vo výklade termínu „obvyklý pobyt“ súdmi. Je potrebné sa zamyslieť nad tým, čo viedlo súd k tomu, aby konštatoval, že obvyklý pobyt dieťaťa v prijímajúcom štáte nevznikol, hoci fakty prípadu (ako ich uvádza komentovaný článok) svedčia o opaku. Aký záujem má byť chránený? Autorka komentovaného článku spomína súvis s diplomatickými výsadami a imunitami, ktorý sme spochybnili vyššie. Logickejším dôvodom by mohol byť autorkou uvádzaný dočasný charakter výkonu funkcie diplomata, teda dočasný charakter pobytu, ale ako poukážeme nižšie, ani tento dôvod nie je v spojitosti s výkladom pojmu „obvyklý pobyt“ presvedčivý.

Účelom zavedenia kritéria obvyklého pobytu do prameňov medzinárodného práva rodinného je, aby o dieťati rozhodoval ten súd, ktorý mu je najbližší, pretože sa predpokladá, že bude mať najviac poznatkov o situácii dieťaťa. To platí aj pri únosoch detí, kedy sa dieťa má vrátiť do štátu obvyklého pobytu (článok 11 nariadenia Brusel IIa) a rozpory rodičov o rozsah opatrovníckeho práva majú následne riešiť súdy tohto štátu (článok 10 nariadenia Brusel IIa). Kritérium obvyklého pobytu súvisí s princípom najlepšieho záujmu dieťaťa, a teda princípu, ktorý sa na základe Dohovoru o právach dieťaťa musí zohľadňovať vo všetkých konaniach, ktoré sa týkajú detí.[14] Najlepší záujem dieťaťa bol vzatý do úvahy pri vypracovaní nariadenia Brusel IIa, pričom tento záujem zhmotňuje kritérium blízkosti prijaté v tomto nariadení.[15] Normotvorca totiž usúdil, že súd, ktorý je geograficky blízky obvyklému pobytu dieťaťa, môže najlepšie posúdiť opatrenia, ktoré sa majú prijať v záujme dieťaťa.[16]

NEPREHLIADNITE!
Slovenské dni práva tento rok v Košiciach

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory na svojom rokovaní **25. a 26. apríla 2019** rozhodlo, že tradičné ***Slovenské dni práva***, ktoré sa doteraz konali v Bratislave, sa uskutočnia

po prvý raz
v Košiciach
17. – 18. októbra 2019

O podrobnostiach podujatia vás budeme včas informovať vo všetkých komunikačných prostriedkoch SAK.

Pojem obvyklý pobyt nie je definovaný v Haagskom dohovore ani v nariadení Brusel IIa. Je možné uvažovať o tom, či sa slovenské súdy neinšpirovali výkladom pobytu diplomatov, ktorý Súdny dvor EÚ zaviedol na účely zamestnaneckých sporov, kde pri určovaní centra záujmov diplomata prevažuje argument dočasnosti výkonu funkcie diplomatov nad argumentom vytvorenia rodinného zázemia v prijímajúcom štáte.[17] Avšak, ako poukazuje aj *Haťapka*, vzhľadom na charakter týchto noriem, kde ide o priznanie či nepriznanie finančných prostriedkov zamestnancovi inštitúcií EÚ, je použitie záverov, ku ktorým dospel Súdny dvor v týchto kauzách v oblasti medzinárodného práva súkromného a procesného, problematické. Tento aspekt nakoniec potvrdil aj Súdny dvor v prvom zo svojich špecifických rozhodnutí v kontexte nástrojov z oblasti medzinárodného práva súkromného a procesného, a to v rozsudku C-523/07 A,[18] kde uviedol, že jeho judikatúru, týkajúcu sa pojmu obvyklého pobytu v iných oblastiach práva Európskej únie, nemožno priamo aplikovať pre určenie obvyklého pobytu dieťaťa na účely článku 8 ods. 1 nariadenia Brusel IIa. Pojem obvyklý pobyt je potrebné vykladať autonómne v súlade s cieľmi a účelom nariadenia Brusel IIa.[19]

Výklad obvyklého pobytu na účely nariadenia Brusel IIa, ktorý vo svojich rozhodnutiach priniesol Súdny dvor EÚ, už bol čiastočne spracovaný v komentovanom článku. Radi by sme na tomto mieste poukázali aj na novšiu judikatúru. Súdny dvor vo svojom rozsudku z 28. júna 2018 vo veci C-512/17 HR zhrnul, že obvyklý pobyt dieťaťa v zmysle nariadenia Brusel IIa zodpovedá miestu, kde má v skutočnosti dieťa stredobod svojho života.[20] Na účely nami skúmaného prípadu obvyklého pobytu dieťaťa diplomatického zástupcu je zaujímavá tá časť rozsudku, v ktorej Súdny dvor interpretuje význam úmyslu rodičov vrátiť sa s dieťaťom do krajiny, z ktorej pochádzajú. *„Pri výklade pojmu „obvyklý pobyt" dieťaťa v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003 teda nemožno priznať rozhodujúci význam kultúrnym väzbám dieťaťa alebo jeho štátnej príslušnosti na úkor geograficky objektívnych faktorov, inak by sa porušil zámer normotvorcu Únie. Nakoniec ani skutočnosť, že rodič, ktorý vykonáva skutočnú starostlivosť o dieťa, má prípadne v úmysle vrátiť sa žiť spolu s ním do členského štátu, z ktorého pochádza, nemôže byť rozhodujúca za súvislostí, o aké ide vo veci samej. Ako bolo pripomenuté v bode 46 tohto rozsudku, úmysel rodičov môže predstavovať relevantný faktor pri určovaní miesta, kde sa nachádza obvyklý pobyt dieťaťa. Na druhej strane a v každom prípade, pri určení obvyklého pobytu dieťaťa v zmysle nariadenia č. 2201/2003, ktorý sa riadi najmä objektívnymi okolnosťami, zámer rodičov nie je v zásade sám osebe rozhodujúci v tejto súvislosti. Ide prípadne len o indíciu, ktorá môže doplniť súbor zhodných skutočností. Preto vôľa rodiča, ktorý v skutočnosti vykonáva starostlivosť o dieťa, usadiť sa s ním v budúcnosti v členskom štáte, z ktorého pochádza, či už je preukázaná alebo nepreukázaná, nemôže mať sama osebe vplyv na určenie obvyklého pobytu dieťaťa v tomto členskom štáte. Ako uviedla česká vláda, za takých okolností, o aké ide v spore vo veci samej, otázka miesta, kde sa v čase podania návrhu na určenie rodičovských práv a povinností vo vzťahu k dieťaťu nachádza obvyklý pobyt dieťaťa, nemožno zamieňať s otázkou prípadného budúceho prenesenia tohto miesta obvyklého pobytu do iného členského štátu. Skutočnosť, že daný rodič mal v tom čase vôľu usadiť sa v budúcnosti vo svojom členskom štáte pôvodu, neumožňuje teda dospieť k záveru, že dieťa tam vtedy už malo pobyt.*[21] Ak slovenské súdy konštatovali, že dieťa diplomata nemôže mať obvyklý pobyt v prijímajúcom štáte z dôvodu dočasnej povahy výkonu funkcie diplomata, usudzujeme, že takýto predpoklad indikuje úmysel rodiča zdržiavať sa s dieťaťom v prijímajúcom štáte len dočasne a zachovať obvyklý pobyt dieťaťa vo vysielajúcom štáte. Ako však vyplýva z citovaného rozhodnutia, určenie obvyklého pobytu sa riadi najmä objektívnymi okolnosťami, zámer rodičov nie je sám o sebe rozhodujúci. Navyše, v prípade popísanom v komentovanom článku došlo k situácii, že jeden z rodičov uskutočnil zámer vrátiť sa do vysielajúceho štátu (a zadržal tam dieťa) a druhý rodič mal zámer zotrvať ako diplomat v prijímajúcom štáte. Ak následne súd prezumuje dočasnú povahu pobytu diplomata (a jeho rodiny) v prijímajúcom štáte, znamená to, že k únosu dieťaťa nedošlo. Obvyklý pobytu dieťaťa diplomatického zástupcu založený na prezumpcii obvyklého pobytu vo vysielajúcom štáte je bez skúmania skutočných okolností pobytu len fikciou. K odklonu od reálnych geografických faktorov v prospech úmyslu rodiča sa negatívne vyjadril Súdny dvor EÚ aj v rozsudku zo 17. októbra 2018 vo veci C-393/18 PPU UD: *„Pri neexistencii fyzickej prítomnosti samotného dieťaťa v dotknutom členskom štáte však nemožno pri výklade pojmu „obvyklý pobyt" priznať rozhodujúci význam takým okolnostiam, ako je úmysel rodiča, ktorý sa v skutočnosti stará o dieťa, alebo prípadný obvyklý pobyt jedného alebo druhého rodiča v tomto členskom štáte na úkor objektívnych geografických faktorov, inak by sa porušil zámer normotvorcu Únie."*[22]

Záver

V článku sme poukázali na to, prezumpcia obvyklého pobytu dieťa diplomata vo vysielajúcom štáte v rámci konania o návrat maloletého do cudziny, nie je súladná s tým, ako interpretuje kritérium obvyklého pobytu dieťaťa Súdny dvor EÚ. Ako vyplýva z citovaných rozhodnutí, určenie obvyklého pobytu sa riadi najmä objektívnymi okolnosťami, zámer rodičov nie je sám osebe rozhodujúci. Ide prípadne len o indíciu, ktorá môže doplniť súbor zhodných skutočností. Preto vôľa rodiča, ktorý vykonáva starostlivosť o dieťa, usadiť sa s ním v budúcnosti (napr. po skončení výkonu funkcie diplomata) v členskom štáte, z ktorého pochádza, či už je preukázaná alebo nepreukázaná, nemôže sama osebe založiť obvyklý pobytu dieťaťa v tomto členskom štáte. Na základe uvedeného nie je presvedčivý argument, že (bez skúmania skutočných okolností pobytu) z dôvodu dočasnej povahy výkonu funkcie diplomata je pobyt jeho dieťaťa len dočasný. ■

Poznámky

1 Publikovaný ako vyhláška ministra zahraničných vecí č. 157/1964 Zb. (ďalej aj ako „Viedenský dohovor").

2 K postupu súdov pri medzinárodných únosoch detí pozri BURDOVÁ, K.: Občianskoprávne aspekty medzinárodných únosov detí. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2016. 118 s.; PIROŠÍKOVÁ, M.: Medzinárodné rodičovské únosy detí a judikatúra európskeho súdu pre ľudské práva. In SLAŠŤAN, M., SIMAN, M. a kol.: Aktuálne otázky európskeho medzinárodného práva súkromného. Pezinok: JA SR, SA EP, 2018, s. 51 – 79; JÚDOVÁ, E. Zabezpečenie návratu neoprávnene premiestneného dieťaťa v EÚ. In Justičná revue. 2009, roč. 61, č. 3/2009; HAŤAPKA, M.: Ochrana detí proti „medzinárodným únosom". In: Justičná revue, roč. 54, 2002, č. 4, s. 411 a nasl.; GREGOVÁ ŠIRICOVÁ, Ľ. in CSACH, K., GREGOVÁ ŠIRICOVÁ, Ľ., JÚDOVÁ, E.: Úvod do štúdia medzinárodného práva súkromného a procesného, 2. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018, s. 243 – 245; PINKOVÁ, M. Medzinárodné únosy detí vo svetle rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva. In Justičná revue. 2015, č. 5/2015, s. 607 – 614.

3 Čo sa týka obsahu súdneho rozhodnutia, vychádzame výhradne z tvrdení obsiahnutých v komentovanom článku, ktorý identifikáciu rozhodnutia neuviedol.

4 Napr. podľa článku 8 nariadenia Brusel IIa súdy členského štátu majú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania.

5 PFEIFFER, M. Kritérium obvyklého pobytu v mezinárodním právu soukromém. Praha : Leges, 2013.

6 Oznámenie č. 119/2001 Z. z. v znení redakčného oznámenia o oprave chyby v čiastke 189, s. 4924.

7 Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ v slovenskom jazyku, kap. 19, zv. 6, s. 243 – 271.

8 „V prípadoch neoprávneného premiestnenia alebo zadržiavania dieťaťa sa má bez odkladu dosiahnuť návrat dieťaťa, a na tento účel by sa mal naďalej uplatňovať Haagsky dohovor z 25. októbra 1980, doplnený ustanoveniami tohto nariadenia, najmä jeho článkom 11."

9 Neoprávnené premiestnenie alebo zadržiavanie spočíva v porušení opatrovníckeho práva. Opatrovnícke právo podľa článku 2 body 9 a 11 nariadenia Brusel IIa zahŕňa práva a povinnosti súvisiace s osobnou starostlivosťou o dieťa, najmä právo určiť miesto pobytu dieťaťa, pričom toto právo môže byť vykonávané samostatne alebo spoločne. Neoprávneným premiestnením alebo zadržiavaním sa zasiahlo do opatrovníckeho práva nadobudnutého rozsudkom, zo zákona alebo dohodou, ktorá má právne účinky podľa práva členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním. Ďalším predpokladom je, že v čase premiestnenia alebo zadržania sa toto opatrovnícke právo aj skutočne vykonávalo buď spoločne, alebo samostatne, alebo by sa bolo takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu alebo zadržaniu. Opatrovnícke právo sa považuje za vykonávané spoločne, ak na základe rozsudku alebo zo zákona jeden nositeľ rodičovských práv a povinností nemôže rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa bez súhlasu druhého nositeľa rodičovských práv a povinností. Dôvodová správa k Dohovoru o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí objasňuje pojem „neoprávnené zadržiavanie", ktorý pokrýva také situácie, keď sa dieťa so súhlasom nositeľa opatrovníckeho práva nachádza na inom mieste ako v mieste svojho obvyklého pobytu, ale nie je následne vrátené naspäť osobou, s ktorou sa tam zdržiavalo. (Pozri PÉREZ-VERA, E. Explanatory Report on the 1980 Hague Child Abduction Convention. Haag: HCCH Publications, 1982, bod 57.)

10 PATAUT, E. in MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. (eds.) Brussels IIbis Regulation. Munich: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 130.

11 K vyňatiu z právomoci slovenských súdov pozri CSACH, K. in CSACH, K., GREGOVÁ ŠIRICOVÁ, Ľ., JÚDOVÁ, E.: Úvod do štúdia medzinárodného práva súkromného a procesného, 2. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018, s. 124 – 126. K obsahu imunít diplomatických a konzulárnych zástupcov, imunít v rámci osobitných misií a zastúpení štátov pri medzinárodných organizáciách univerzálnej povahy pozri KLUČKA, J.: Medzinárodné právo verejné (Všeobecná a osobitná časť), 3. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer 2017, s. 346 – 380.

12 HESS, B.: European Civil Procedure and Public International Law. In: From Bilateralism to Community Interest: Essays in Honour of Judge Bruno Simma, str. 936.

13 Proposal for a COUNCIL REGULATION on jurisdiction, the recognition and enforcement of decisions in matrimonial matters and the matters of parental responsibility, and on international child abduction (recast). Brussels, 30. 6. 2016, COM(2016) 411.

14 Oznámenie č. 104/1991 Zb. Podľa článku 3 ods. 1 prvej časti dohovoru: „Záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi."

15 Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 17. októbra 2018 vo veci C-393/18 PPU UD, bod 65.

16 Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 15. februára 2017 vo veci W a V, C-499/15, bod 51.

17 Pozri rozsudok Súdu pre verejnú službu zo 17. marca 2016 vo veci F-2/15 Pasqualetti a tam citovanú judikatúru.

18 Rozsudok SD EÚ z 2. apríla 2009 vo veci C-523/07, A.

19 HAŤAPKA, M. Ešte raz k pojmu „obvyklý pobyt" v medzinárodnom práve súkromnom a procesnom. In Justičná revue. 2011, č. 4/2011, s. 505 – 513. Pozri tiež HAŤAPKA, M. K pojmu „obvyklý pobyt" v medzinárodnom práve súkromnom a procesnom. In Justičná revue. 2001, č. 2/2001, s. 183 – 188.

20 Bod 42 rozsudku.

21 Body 60 – 65 rozsudku.

22 Bod 62 rozsudku.

Mgr. Ľubica Gregová Širicová, PhD.

Ohrozovanie pod vplyvom návykovej látky (§ 289 TZ)
Zisťuje sa v praxi pri stíhaní tohto trestného činu skutočná pravda?
II. časť

Mgr. Michal Mikuš

Autor chce článkom prispieť k zvýšeniu povedomia (nielen advokátov) o relevantných alkohologických poznatkoch a zároveň by rád prispel k vyvráteniu existujúcich mýtov a nesprávnych postupov, či hodnotení, ktoré sa vyskytujú v praxi orgánov činných v trestnom konaní a súdov pri stíhaní trestného činu Ohrozovania pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona. V praxi sa pri obhajobe možno veľmi často stretnúť s objektívne nesprávnymi, ale zato kategorickými, názormi orgánov činných v trestnom konaní a súdov v tejto oblasti. Pri takomto nastavení je potom argumentácia obhajoby označovaná za obštrukcie obhajoby, či za: „snahu obžalovaného vyhnúť sa trestnej zodpovednosti a snahu vyvrátiť nevyvrátiteľné", pričom v skutočnosti sa argumentácia opiera iba o súčasné poznatky vedy. Po vznesení námietok spochybňujúcich nesprávne kategorické postoje sa obhajoba so železnou pravidelnosťou stretne s tým, že dotyčná osoba uzatvorí všetky svoje prístupové kanály poznania, odmieta kriticky zhodnotiť vznášané námietky a zotrvá naďalej vo svojom omyle, a to s presvedčením, že jej postup je správny a smeruje k spravodlivému rozriešeniu daného prípadu. Dotyční majú a chcú mať aj naďalej vo veci jasno, bez ohľadu na objektívnu pravdu, a preto akékoľvek snahy o zmeny statusu quo sa nepripúšťajú. Cieľom tohto článku je sprostredkovať aktuálne poznatky z oblasti alkohológie právnickej verejnosti, aby sa status quo mohol zmeniť.

3.
Faktory ovplyvňujúce mieru ovplyvnenia alkoholom u človeka

Ani po zistení presnej koncentrácie alkoholu v krvi človeka nemožno vyvodiť jednoznačný záver o skutočnej miere ovplyvnenia alkoholom daného človeka. Dôvodom je fakt, že konkrétny vplyv alkoholu, na konkrétneho človeka v konkrétnom čase, spoluurčujú viaceré faktory, čo opakovane zdôrazňujú odborníci:

- *„Pri zohľadnení prirodzenej ľudskej individuality je nevyhnutné konštatovať, že* ***nie je celkom objektívne ustáliť orientačný stupeň alkoholického ovplyvnenia človeka iba na základe detegovanej koncentrácie alkoholu v krv****i. To preto, lebo vplyv na vonkajšie prejavy intoxikácie má predovšetkým návyk na konzumáciu alkoholických nápojov a tiež aj skutočnosť, či sa alkoholizovaný jedinec nachádza v resorpčnej alebo eliminačnej fáze – tzv. Mellanbyho efekt. Ďalej je potrebné kalkulovať aj s kalendárnym vekom jedinca, ako aj jeho momentálnou psychickou a somatickou kondíciou".*[1]
- *„Opakovane je potrebné zdôrazniť skutočnosť, že numerické vyjadrenie alkoholu v biologických materiáloch* ***je iba jedným z celej škály faktorov*** *dokresľujúcich ovplyvnenie jedinca, pričom významnú úlohu pre potrebu komplexného posúdenia ovplyvnenia má klinické vyšetrenie ale aj vyšetrené okolnosti prípadu".*[2]

1 Súdnolekárska alkohológia, str. 96 – 98.

2 Konfrontácia poznatkov o koncentrácii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu. str. 23.

– *„Klinické projevy však závisejí nejen na **množství požitého alkoholu**, ale také na **individuální toleranci**, **věku** i **momentálním psychickém** a **fyzickém stavu**. V klinické praxi se běžně setkáváme s alkoholiky, u kterých je vědomí zachováno i při hladině 5 – 6 ‰ alkoholu“.*[3]

Zo zistenej koncentrácie alkoholu je možné získať jedine informáciu o tých príznakoch ovplyvnenia alkoholom, ktoré sa **všeobecne** vyskytujú pri určitej koncentrácii alkoholu u priemerného človeka; získaním nie je zodpovedaná otázka o konkrétnej miere ovplyvnenia alkoholom konkrétneho vodiča (obvineného) v čase skutku. Pre zodpovedanie tejto otázky sa vyžaduje zhromaždenie väčšieho počtu dôkazov a ich komplexné posúdenie **znalcom**.

Mgr. Michal Mikuš *je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe. V roku 2018 vydal knihu Stop nezákonným pokutám zaoberajúcou sa obhajobou v oblasti dopravných priestupkov, ktorá je základom projektu dopravnepriestupky.sk. V súčasnosti pôsobí ako advokátsky koncipient.*

Faktorov ovplyvňujúcich mieru ovplyvnenia alkoholom je viacero, pričom sa vzájomne ovplyvňujú a môžu sa v čase meniť:

1. **Vek.** *Dieťa vs. dospelý človek*. Tento faktor má význam iba pri deťoch a mladistvých, pretože na nich vplýva alkohol výraznejšie, ako na dospelých. Po dosiahnutí dospelosti človeka je tento faktor bez významu.
2. **Pohlavie.** *Muž vs. žena*. Mužský a ženský organizmus je fyziologicky odlišný, čo sa odráža aj v na vplyve alkoholu a jeho metabolizme: *„Ženský organizmus disponuje podstatne vyššou citlivosťou na toxické účinky etanolu a jeho metabolitov. Nižší obsah vody v ženskom organizme v porovnaní s mužským spôsobí, že to isté množstvo požitého alkoholu sa rozptýli v menšom množstve vody, takže koncentrácia etanolu u ženy dosiahne vyššiu hodnotu. Podobne aj nižšia aktivita enzymatickej výbavy, ktorá odbúrava etanol, môže vysvetliť zvýšenú vulnerabilitu ženského organizmu na alkohol. Nakoniec je v tomto kontexte potrebné spomenúť aj predpoklad, že hormonálne zmeny v priebehu menštruačného cyklu zrejme vplývajú na variabilnú toxickú citlivosť ženského organizmu“.*[4] Iné zloženie ženského tela determinuje horší vplyv alkoholu na ženu, čo je potrebné vždy vziať v primeranej miere do úvahy.
3. **Aktuálny psycho-fyziologický stav.** *Normálny psycho-fyziologický stav vs. vychýlený psycho-fyziologický stav*. Silné emócie alebo stavy ako napr. stres, rozrušenie, alebo hnev, ale takisto únava, choroba a pod., sa odrážajú na miere ovplyvnenia alkoholom alebo na jeho metabolizme (spomaľuje/zastavuje sa vstrebávanie alebo odbúravanie):[5] *„Obviněná dále uvedla, že neužívá žádné léky, které by mohli mít vliv na odbourávání alkoholu z organizmu, avšak v daném období se nacházela ve špatném psychickém stavu, nemohla mnoho jíst a tak se domnívá, že její tělo hůře alkohol odbouralo,“* (rozhodnutie Magistrátu štatutárneho mesta Zlín, sp. zn. MMZL-51960/2015-MM-PŘ-OOSA-1956/2015). V stave vychýlenia psycho-fyziologického stavu dochádza k tomu, že určitá koncentrácia alkoholu v krvi spôsobuje buď väčšie alebo menšie ovplyvnenie alkoholom, v porovnaní s rovnakou koncentráciou alkoholu v krvi za normálneho psycho-fyziologického stavu. Práve z tohto dôvodu je možné, aby bol konkrétny človek výraznejšie ovplyvnený alkoholom, ak požije alkohol v stave vysokej únavy (vychýlenie), pričom inak, za normálneho psycho-fyziologického stavu, sa daná koncentrácia alkoholu v krvi na ňom výraznejšie neodráža.[6]
4. **Koncentrácia alkoholu v krvi a individuálna tolerancia voči alkoholu.** *Vysoká koncentrácia vs. nízka koncentrácia; osoba s vysokou individuálnou toleranciou vs. osoba s nízkou individuálnou toleranciou.* Tieto dva faktory sú so sebou úzko spojené. Faktor koncentrácie alkoholu v krvi určuje, aké prejavy ovplyvnenia alkoholom sa vyskytujú **všeobecne** pri určitej koncentrácii alkoholu v krvi (pozri tabuľka vyššie). Faktor individuálnej tolerancie osoby voči alkoholu/droge určuje, aké prejavy ovplyvnenia alkoholom sa vyskytnú, **u konkrétnej osoby**, pri určitej koncentrácií alkoholu v krvi. Vzťah medzi faktormi koncentrácie alkoholu v krvi a individuálnou toleranciou osoby je taký, že u konkrétnej osoby buď platí, to čo platí všeobecne v priemere, alebo to neplatí, pretože u nej sa konkrétne prejavy ovplyvnenia alkoholom (napr. zdvojené videnie) objavia už **pri nižšej koncentrácií, ako v priemere** (nízka tolerancia), alebo **až pri vyššej koncentrácii, ako v priemere** (vysoká tolerancia). Individuálna tolerancia závisí od genotypu a od ne/existencie návyku požívať alkohol.

3 *Intoxikace alkoholy*. [online, cit. 2018-10-12]. Dostupné na: http://www.medicabaze.cz/index.php?sec=term_detail&termId=3499&tname=Intoxikace+alkoholy. Prevzaté z: Češka, R. a kol. *Interna*. Praha : Triton, 2010, 876 s.

4 Súdnolekárska alkohológia, str. 146.

5 Súdnolekárska alkohológia, str. 47 – 54; 70 – 75.

6 *„Koncentrace etanolu v krvi 0,70 g/kg jsou po stránce vlivu na schopnost řídit motorové vozidlo srovnatelné se spánkovou deprivací (dvouhodinové řízení po probdělé noci),“* Vorel, F. *Vliv etanolu na schopnost řídit motorové vozidlo*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2003, (roč. 48) č. 1. str. 6.

5. **Ľudské etnikum (genotyp) a návyk požívať alkohol.** *Slováci (Česi, Rakúšania) vs. Rusi, Ukrajinci, Mongoli, aziati; osoba s návykom požívať alkohol (napr. alkoholik) vs. osoba bez návyku požívať alkohol (napr. abstinent).* Tieto dva faktory so sebou do istej miery súvisia. Faktor ľudského etnika, či genotypu, je zodpovedný za enzymatické vybavenie človeka na trávenie alkoholu, t. j. za účinnosť enzýmov alkoholdehydrogenázy a aldehyddehydrogenázy. Od účinnosti týchto enzýmov závisí prirodzená individuálna tolerancia voči alkoholu (t. j. nezvýšená návykom). Faktor návyku požívať alkohol zvyšuje individuálnu toleranciu voči alkoholu (u osôb s návykom sú prejavy ovplyvnenia alkoholom miernejšie a „viac znesú"; návyk však nie je možné stotožňovať so závislosťou). Kvôli týmto dvom faktorom nemožno brať 1-promilové stanovisko súdnych lekárov exaktne. V prípade iných etník (genotypov) platí:
   - *Ruské etniká* (Ukrajinci, Rusi atď.): majú silnú enzymatickú vybavenosť (účinnosť), preto majú oveľa vyššiu prirodzenú individuálnu toleranciu voči alkoholu ako Európania, majú návyk piť alkohol, pitie alkoholu je u nich kultúrne podmienené (stav vylučujúci spôsobilosť všeobecne nastáva pri **vyššej** koncentrácii).
   - *Arabské etniká*: prirodzenú individuálnu toleranciu voči alkoholu a enzymatickú vybavenosť majú v podstate rovnakú ako Európania, ale kvôli islamu nemajú návyk piť alkohol a pitie alkoholu u nich nie je kultúrne podmienené (stav vylučujúci spôsobilosť všeobecne nastáva pri **nižšej** koncentrácii).
   - *Ázijské etniká* (Vietnamci, Číňania, Kórejci atď.): majú slabú enzymatickú vybavenosť na trávenie alkoholu,[7] preto majú nižšiu prirodzenú individuálnu toleranciu voči alkoholu, nemajú návyk piť alkohol, pitie alkoholu u nich nie je kultúrne podmienené (stav vylučujúci spôsobilosť všeobecne nastáva pri **nižšej** koncentrácii).

   U osôb bez návyku požívať alkohol nastáva stav vylučujúci spôsobilosť pri **nižšej** koncentrácii. Pokiaľ ide o zvyšovanie individuálnej tolerancie, uznávanými dôvodmi pre jej zvýšenie u osôb s návykom požívať alkohol sú: prispôsobenie centrálnej nervovej sústavy (CNS) a 2 – 3 násobné zvýšenie aktivity Mikrozómového etanol oxidujúceho systému (MEOS).[8]
6. **Fáza trávenia alkoholu.** *Rezorpčná (vstrebávacia) fáza vs. eliminačná (odbúravacia) fáza*. Tento faktor významne ovplyvňuje účinky alkoholu, pretože: *„Prejavy ovplyvnenia etanolom v rezorbčnej fáze sa prejavujú markantnejšie, ako v eliminačnej fáze".*[9] *„Zaujímavosťou je, že vo fáze rezorpcie má alkohol vplyv na centrálnu nervovú sústavu* ***takmer dvojnásobnej intenzity*** *ako pri tej istej koncentrácií vo fáze eliminácie – ide o tzv. Mellanbyho efekt".*[10] Pokiaľ bude mať rovnaká osoba zhodnú koncentráciu alkoholu v krvi, ale raz vo fáze vstrebávania a raz vo fáze odbúravania, tak v prvom prípade budú prejavy ovplyvnenia alkoholom výraznejšie, čo opisuje nasledovná tabuľka (tabuľka podľa Pitra):[11]

g/kg	Rezorpčná fáza		Eliminačná fáza	
	Nezvyknutý piť	Navyknutý piť	Nezvyknutý piť	Navyknutý piť
do 0,5	Vždy podnapitosť	Niekedy podnapitosť	Niekedy podnapitosť	Žiadne prejavy
0,5 – 1,0	Ľahký stupeň	Podnapitosť	Podnapitosť	Niekedy podnapitosť
1,0 – 1,5	Stredný stupeň	Ľahký stupeň	Ľahký stupeň	Vždy podnapitosť
1,5 – 2,5	Ťažký stupeň	Stredný stupeň	Stredný stupeň	Ľahký stupeň
2,5 – 3,5	Otrava s bezvedomím	Ťažký stupeň	Ťažký stupeň	Stredný stupeň
3,5 – 4,5	Bezvedomie až smrť	Otrava s bezvedomím	Bezvedomie až smrť	Ťažký stupeň
nad 4,5	**Smrteľná otrava**			

7 Súdnolekárska alkohológia. str. 66, 69. Z hľadiska enzymatického vybavenia je mongoloidné etnikum (genotyp) najmenej vybavené, a preto má toto etnikum najnižšiu prirodzenú toleranciu voči alkoholu.

8 Súdnolekárska alkohológia, str. 67.

9 Stanovisko SR, str. 23; Stanovisko ČR, str. 55.

10 Súdnolekárska alkohológia, str. 92.

11 Súdnolekárska alkohológia, str. 97.

7. **Spolupôsobenie liekov/drog.** *Osoba, ktorá užila liek zvyšujúci účinok alkoholu vs. osoba, ktorá neužila liek zvyšujúci účinok alkoholu; osoba, ktorá užila drogu vs. osoba, ktorá neužila drogu.* Tento faktor významne ovplyvňuje účinky alkoholu, pretože existuje značné množstvo liekov, ktoré zosilňujú účinok alkoholu alebo spolupôsobia pri trávení alkoholu iným spôsobom (spomaľujú odbúravanie). Účinok alkoholu sa zvyšuje najmä pri spoločnom užití s nasledovnými druhmi liekov:
   - **antibiotiká a antidiabetiká (tie, ktoré obsahujú síru a ktoré bránia odbúravaniu acetaldehydu – metabolit alkoholu);**
   - **tlmiace lieky a benzodiazepiny (Xanax, Bromazepam, Diazepam, Dormicum);**
   - **opiáty a opoidy, ktoré sa používajú proti silným bolestiam (DHC, Tramadol).**[12]

   „Alkohol má vo vysokých dávkach výrazné sedatívne účinky, ktoré môžu koincidovať so sedatívnymi účinkami iných psychoaktívnych látok, resp. liečiv. Nebezpečná je preto kombinácia alkoholu s látkami, ktoré tlmia CNS, najmä sedatívami, hypnotikami, anxiolytikami, antikonvulzívami, opiátmi a analgetikami. Pomerne veľké množstvo sedatívne účinných xenobiotík je podobne ako alkohol substrátom pre cytochróm P 450 (pozn. ide o enzým MEOS)*, ktorého aktivita je indukovaná etanolom. Alkohol má pri tejto interakcii dvojaký efekt:*
   a) v čase, keď je organizmus intoxikovaný etanolom, je metabolická eliminácia sedatívne pôsobiacich xenobiotík znížená,
   b) v čase, keď je organizmus poškodený chronickým etylizmom v stave bez prítomnosti alkoholu, je metabolická eliminácia sedatívne pôsobiacich xenobiotík zvýšená.
   Alkohol mení metabolizmus množstva iných látok (napr. fenobarbital, warfarín, kortikoidy) a kombinácie liečiv s etanolom sú preto nepredvídateľné“.[13] V prípadoch spolupôsobenia lieku zistená koncentrácia alkoholu v krvi nezodpovedá skutočnej miere ovplyvnenia alkoholom, resp. skutočnému psycho-fyziologickému stavu vodiča. Preukázaný vplyv na účinok alkoholu má taktiež jeho spoločné užitie s inými drogami.

Na základe uvedeného zoznamu faktorov je zjavné, že získanie poznatku o skutočnej miere ovplyvnenia alkoholom je podstatne komplikovanejšie, ako je všeobecne prezentované. **Bolo by mylné zastávať názor, že je možné jednoznačne určiť, výlučne na základe zistenia koncentrácie alkoholu v krvi, ako veľmi bola konkrétna osoba ovplyvnená alkoholom.**

12 Informácie získané z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom (22. 6. 2016, Praha).

13 Súdnolekárska alkohológia, str. 130 – 131.

4.
Stav vylučujúci spôsobilosť viesť motorové vozidlo

Prečo exaktný prístup k 1-promilovému stanovisku odporuje zásade materiálnej pravdy a fakticky zakladá zásadu formálnej pravdy?

Je faktom, že neexistuje právna norma začlenená do zákona (*nullum crimen sine lege scripta*), ktorá by stanovovala, že stav vylučujúci spôsobilosť viesť motorové vozidlo nastáva u každého človeka prekročením hranice 1 promile alkoholu v krvi. Takáto zákonná právna norma by ani existovať nemohla, pretože by odporovala súčasným poznatkom vedy. Aktuálne nastavenie a zastávanie priam exaktného postoja praxe k tejto otázke, bolo založené praxou samotnou:

- *„Obsah alkoholu vo vydychovanom vzduchu sa vyjadruje v jednotkách mg/l. Z medicínskeho hľadiska, ktoré je akceptované aj trestnoprávnou praxou, schopnosť vodiča bezpečne viesť motorové vozidlo je nepriaznivo ovplyvnená, ak hladina alkoholu v jeho krvi dosiahne 0,4762 mg/l etanolu vo vzduchu, čo je hladina alkoholu v krvi 1,00 g/kg, teda jedno promile.* ***Podľa lekárskej vedy žiaden – teda ani nadpriemerne disponovaný vodič motorového vozidla – nie je schopný pri tejto hladine alkoholu v krvi bezpečne viesť vozidlo****,“* [uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5 Tdo 71/2014 (R 92/2015)];
- *„Zatímco u alkoholu je judikaturou* ***jednoznačně určená hladina****, při níž jde o stav vylučující způsobilost způsobený vlivem návykové látky – hladina alkoholu činí* ***nejméně*** *1,00 g/kg (1 promile)* ***– Rt 12/1985****, u jiných návykových látek tomu tak není,“* (rozsudok Obvodného súdu pre Prahu 2, sp. zn. 3T 45/2010).

V praxi sa vychádza z toho, že prekročením hranice 1 promile alkoholu v krvi je automaticky spáchaný trestný čin *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky*, pretože **každý človek** sa

prekročením tejto hranice **určite** dostane do stavu vylučujúceho spôsobilosť viesť motorové vozidlo. Takéto nastavenie vyplývaj aj z dôvodovej správy k zák. č 313/2011 Z. z., ktorým sa novelizoval do dnešnej podoby § 289 Trestného zákona: *„Pri požití alkoholických nápojov bola judikatúra ustálená na hodnote 0,4762 mg/l alkoholu v krvi (1 promile), ktorá spravidla spôsobuje stav vylučujúci spôsobilosť. ... Delikty, pri ktorých by bola zistená hodnota nižšia, by sa naďalej posudzovali ako priestupok"*. Týmto záverom zodpovedá aj nastavenie procesných postupov v Nariadení Prezídia Policajného zboru o vykonávaní dohľadu nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky, konaní o dopravných nehodách a dopravno-inžinierskej činnosti z 31. 5. 2018 (rovnako v predošlom z 22. 7. 2014):

- Článok 22 ods. 4: *„Za stav vylučujúci spôsobilosť podľa osobitného predpisu* (odkaz na § 289 Trestného zákona), *ktorý si osoba privodila požitím alkoholického nápoja, sa považuje také zníženie fyzických schopností a psychických schopností, v dôsledku ktorého osoba nie je schopná bezpečne vykonávať akúkoľvek činnosť.*[14] *Takýmto stavom sa rozumie stav, pri ktorom bola nameraná hodnota 0,48 a viac miligramu etanolu na liter vydýchnutého vzduchu pri vyšetrení prístrojom"*.
- Článok 26 ods. 4: *„Ak na základe zistených skutočností možno dostatočne odôvodniť záver, že konanie vodiča vozidla naplnilo skutkovú podstatu trestného činu, postupuje sa podľa osobitných predpisov a interného predpisu* (odkaz na Trestný zákon a Trestný poriadok a nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 175/2010 v znení neskorších predpisov)*"*.

Z vlastnej výskumnej činnosti potvrdzujem, že prax príslušníkov PZ je taká, že ak je v rámci cestnej kontroly zistená dychovým analyzátorom koncentrácia alkoholu nižšia ako 1 promile, vec je automaticky riešená ako priestupok *Jazdy pod vplyvom alkoholu* [§ 22 ods. 1 písm. e) Priestupkového zákona],[15] pričom ostatné faktory ovplyvňujúce stav opojenia alkoholom sa dôkazne nezachytávajú, pretože sa nezisťujú (tento štandardný postup sa používa napr. aj pri príslušníkovi ázijského, či arabského etnika).

Dovolím si tvrdiť, že aktuálne nastavenie a postoj praxe je exaktné: nad 1 promile trestný čin, pod 1 promile priestupok – vychádza sa z rýdzo matematického postoja. Toto nastavenie praxe však odporuje nielen súčasným poznatkom vedy, ale takisto záverom uvedeným v judikatúre: *„Jestliže je u řidiče motorového vozidla zjištěno, že v době jízdy měl nejméně jedno promile alkoholu v krvi, pak je v důsledku toho vždy vyloučena jeho způsobilost řídit motorové vozidlo*. ***Závěr o naplnění zákonných znaků trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 odst. 1 tr. zák.*** (pozn. aktuálne § 289 ods. 1 TZ) ***je možný též tehdy, je-li v konkrétním případě zjištěno, že i menší množství alkoholu v krvi řidiče blížící se hranici jednoho promile vylučovalo jeho způsobilost řídit motorové vozidlo****,"* (R 12/1985). Uvedené závery sú správne, pretože stav vylučujúci spôsobilosť viesť motorové vozidlo môže nastať už pri nižšej koncentrácii, ako je 1 promile alkoholu v krvi, **ale takisto aj pri koncentrácii vyššej** (v rozhodnutí sú zohľadňované poznatky vedy iba jednosmerne, a to smerom nadol). Judikatúrou prebrané stanovisko súdnolekárskej spoločnosti vychádza z predpokladu, že žiadny vodič nedokáže bezpečne viesť motorové vozidlo, ak má v krvi koncentráciu alkoholu vyššiu ako 1 promile. Tento záver je správny iba ak ide o tých vodičov, ktorí sa všeobecne dostanú do stavu vylučujúceho viesť motorové vozidlo, ak majú 1 promile alkoholu v krvi (súčasne nesmie existovať vplyv ostatných faktorov). Tento záver však neplatí, ak sú porovnávaní vodiči s rôznou individuálnou toleranciou voči alkoholu, napr. abstinenti s osobami s vysokým návykom požívať alkohol (napr. alkoholik), pretože abstinenti sa dostanú do stavu vylučujúceho viesť motorové vozidlo už pri nižšej koncentrácii alkoholu v krvi a osoby s vysokým návykom požívať alkohol naopak pri koncentrácií vyššej, akou je 1 promile. Stanovisko súdnolekárskej spoločnosti nie je možné používať na iné ruské etnikum, pretože jeho príslušníci majú silnejšie enzymatické vybavenie, a preto 1-promilový predpoklad u nich platiť nemôže. Pokiaľ ide o náš región 1 -promilové stanovisko sa vzťahuje zhruba na 80 % slovenskej/českej populácie (európskej), pretože zvyšných 20 % populácie má prirodzenú individuálnu toleranciu buď vyššiu, alebo nižšiu.[16]

Je faktom, že stav vylučujúci spôsobilosť je daný **konkrétnym účinkom alkoholu na organizmus človeka** – ide o taký účinok alkoholu, keď človek už nie je objektívne schopný sústredene, pohotovo a správne reagovať na vnemy (situácie), ktoré musí spracovávať a podľa nich sa pri vedení motorového vozidla správať. Ide o taký vplyv alkoholu, ktorý vylúči nevyhnutnú úroveň vodičských schopností objektívne vyžadovaných pre bezpečné vedenie motorového vozidla. Je notorietou, že alkohol pôsobí na ľudí individuálne, čiže „nezaberá" všetkým ľuďom

14 Činnosť, ktorej vykonávanie predpokladá § 289 TZ bližšie interpretovala judikatúra: *„Z ustanovení § 201 tr. zák.* (pozn. aktuálne § 289 ods. 1 TZ) *dále vyplývá, že zákon má na mysli pouze výkon takového zaměstnání nebo jiné činnosti, jejichž bezpečný výkon vyžaduje soustředěnou pozornost a pohotovost, přičemž i menší oslabení těchto schopností vyvolává možnost ohrožení chráněných zájmů určitého rozsahu a intenzity (ohrožení života nebo zdraví lidí, t. j. více osob, nebo možnost vzniku značné škody na majetku),"* (R I/1966).

15 Napr. rozhodnutia Okresného dopravného inšpektorátu v Ban. Bystrici, sp. zn. ORPZ-BB-ODI2--20/2015-SK (0,98 promile), ORPZ-BB-ODI2-578/2015--SK (0,96 promile), ORPZ-BB-ODI2-516/2015--SK (0,94 promile), alebo rozhodnutia Okresného dopravného inšpektorátu Bratislava I., sp. zn. ORP-P-32/BA1-ODI1-2015 (0,98 promile), ORP-P-324/BA1-ODI1--2015 (0,96 promile), ORP-P-127/I-DI-BCP-2014 (0,92 promile) a mnoho ďalších.

16 Informácie získané z rozhovoru s toxikológom Ing. Jaroslavom Zikmundom (22. 6. 2016, Praha).

rovnako. Účinok alkoholu na ľudský organizmus závisí od jeho individuálnych vlastností, ktoré sú určované, resp. podmieňované relatívne staticky (najmä individuálnou toleranciou) a dynamicky (najmä aktuálnym psycho-fyziologickým stavom), pričom obe tieto zložky v realite medzi sebou neustále korelujú. **Vzhľadom na fakt, že alkohol pôsobí na ľudí individuálne platí, že aj účinok alkoholu spôsobujúci stav vylučujúci spôsobilosť viesť motorové vozidlo nastane u konkrétneho človeka individuálne.** Z tohto dôvodu nemôže byť 1-promilové stanovisko súdnolekárskej spoločnosti chápané matematicky/exaktne. Nie je kantovským kategorickým imperatívom. Stanovisko je iba určitým predpokladom, ktorý platí vo väčšine prípadov, v konkrétnom prípade však platiť nemusí, keďže na mieru ovplyvnenia človeka alkoholom vplýva viacero faktorov, a preto stav vylučujúci spôsobilosť môže prísť skôr, ale aj neskôr, ako pri 1 promile. Pre pochopenie uvádzam nasledovné príklady:

1. Príklad: príslušník PZ zistí nižšiu koncentráciu alkoholu v krvi vodiča ako 1 promile, napr. 0,81 promile, pričom vodič **je objektívne** v stave vylučujúcom spôsobilosť, pretože napr.:

1. požil alkohol súčasne s antibiotikami/analgetikami, ktorých zosilňujúci účinok pri požití s alkoholom zapríčinil vylúčenie vodičovej spôsobilosti;
2. je normálne abstinent, ale dal si dva „poháriky" domácej pálenky pri oslave narodenia dieťaťa a aktuálne sa mu alkohol vstrebáva do organizmu, pričom má zároveň nižšiu prirodzenú individuálnu toleranciu voči alkoholu, čo všetko vo vzájomnom spolupôsobení zapríčinilo vylúčenie jeho spôsobilosti;
3. je tak unavený, že požitie alkoholu v stave únavy malo tak zosilňujúci účinok, že zapríčinil vylúčenie vodičovej spôsobilosti;
4. má nižšiu prirodzenú individuálnu toleranciu voči alkoholu (napr. je Vietnamec).

2. Príklad: príslušník PZ zistí vyššiu koncentráciu alkoholu v krvi vodiča ako 1 promile, napr. 1,15 promile, pričom vodič **nie je objektívne** v stave vylučujúcom spôsobilosť, pretože napr.:

1. má zvýšenú individuálnu toleranciu voči alkoholu lebo má vytvorený veľký návyk požívať alkohol (systém MEOS);
2. má vyššiu prirodzenú individuálnu toleranciu voči alkoholu (napr. je Rus);
3. má tak veľmi vychýlený psycho-fyziologický stav (napr. kritické emočné stavy, tiež veľmi vysoký stres), že to ovplyvnilo účinok alkoholu/metabolizmus alkoholu.

Treba položiť otázku, či je v súlade so zásadou materiálnej pravdy, ak sa trestné činy trestajú ako priestupky a naopak? Odpoveď je: *Jednoznačne nie je*. Ak je vodič raz objektívne v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorové vozidlo a je možné mu to dokázať, musí byť stíhaný za trestný čin *Ohrozovania pod vplyvom návykovej látky*, nie za priestupok (a, samozrejme, naopak). Uvedené kategorické nastavenie slovenskej praxe však tomu zabraňuje, rovnako ako procesné postupy stanovené v interných predpisoch a neznalosť základných alkohologických poznatkov príslušníkov PZ (ktorí preto na mieste cestnej kontroly nezisťujú skutočnú mieru ovplyvnenia a nezabezpečujú dôkazné prostriedky na dokázanie skutočnej miery ovplyvnenia alkoholom vodiča v čase skutku), prokurátorov a sudcov.

Vzhľadom na všetko uvedenésa domnievam, že exaktný/matematický postoj praxe k hranici spôsobujúcej stav vylučujúci spôsobilosť viesť motorové vozidlo ignoruje dlhodobé poznatky z oblasti alkohológie, čo v trestnoprávnej sfére znamená rozpor so zásadou materiálnej pravdy. Udržiavaním tohto postoja dochádza v praxi k reálnemu nahradeniu zásady materiálnej pravdy zásadou formálnej pravdy, čo je neprijateľné. Proti takémuto stavu je potrebné sa vymedziť.[17]

17 Vznik stavu vylučujúceho spôsobilosť viesť motorové vozidlo treba posudzovať individuálne a v určitom rozmedzí. Podľa môjho názoru je najvhodnejšie nastavenie rozmedzie od 0,80 promile do 1,20 promile; za nevyhnutnosť však považujem nastavenie rozmedzia od 0,90 promile do 1,10 promile.

5. Dokazovanie v súlade so zásadou materiálnej pravdy

Do predmetu dokazovania pri tomto trestnom čine spadá preukázanie existencie stavu vylučujúceho spôsobilosť viesť motorové vozidlo v čase spáchania skutku. Vzhľadom na fakt, že na mieru ovplyvnenia alkoholom vplýva viacero faktorov, je pre zistenie skutočnej miery ovplyvnenia alkoholom obvineného v čase skutku povinnosťou zaoberať sa nasledovným okruhom otázok:

1. V akom psycho-fyziologickom stave bol obvinený v čase požívania alkoholu?
2. Akú koncentráciu alkoholu mal obvinený v krvi?

3. Má obvinený návyk požívať alkohol a akú má obvinený individuálnu toleranciu voči alkoholu?
4. V akej fáze trávenia alkoholu obvinený viedol vozidlo?
5. Požil obvinený súčasne s alkoholom aj lieky/drogy ovplyvňujúce jeho účinok? (otázka veku a etnicity obvineného je známa).

Jedine po zodpovedaní týchto otázok je možné určiť skutočnú mieru (stupeň) ovplyvnenia alkoholom obvineného v čase skutku. K ich zodpovedaniu má smerovať dokazovanie. Z uvedeného okruhu otázok je zrejmé, že ich zodpovedanie a následné vyvodenie záveru o miere ovplyvnenia alkoholom náleží jedine znalcovi, keďže ide o odbornú otázku. Orgán činný v trestnom konaní a súd nemôže vyvodzovať tento záver: ***„Určenie stupňa ovplyvnenia vodiča alkoholom v čase jazdy treba považovať za objasnenie skutočnosti dôležitej pre trestné konanie, ku ktorému sú potrebné odborné znalosti*** *v zmysle § 141 ods. 1 TP. V takýchto prípadoch orgány činné v trestnom konaní sú povinné pribrať znalca (§ 142 ods. 1 TP), resp. vyžiadať odborné vyjadrenie alebo v jednoduchých veciach písomné potvrdenie od príslušného orgánu § 141 ods. 1 TP,* ***aj keď samy majú také vedomosti****, ktoré umožňujú príslušný výpočet vykonať,"* (R 10/1996–I; upravené znenie). V každom trestnom konaní je potrebné zaobstarať minimálne odborné vyjadrenie. Toto sa však v praxi nedeje kvôli judikatúrnemu prevzatiu 1-promilového stanoviska súdnolekárskej spoločnosti. Takýto postup je podľa môjho názoru pochybný, pretože odporuje uvedeným ustanoveniam Trestného poriadku:

- Je nesporné, že určenie miery ovplyvnenia alkoholom je otázkou odbornou, ku ktorej sa môže vyjadrovať iba znalec, nie orgán činný v trestnom konaní a súd. Znalec zodpovedá súdu otázku: *„V akej miere bola zachovaná schopnosť obvineného viesť bezpečne motorové vozidlo v čase skutku?"*
- Je nesporné, že vyvodiť záver o existencii stavu vylučujúceho spôsobilosť viesť motorové vozidlo v čase skutku môže iba orgán činný v trestnom konaní a súd, pretože ide o zodpovedanie právnej otázky týkajúcej sa naplnenia znaku skutkovej podstaty tohto trestného činu.
- **Judikatúrnym prevzatím 1-promilového stanoviska fakticky dochádza k tomu, že v konečnom dôsledku nie súd, ale súdnolekárska spoločnosť zodpovedá právnu otázku o existencií stavu vylučujúceho spôsobilosť, a to všeobecne, bez posúdenia konkrétnych okolností prejednávaného prípadu, čo je vedľa zákazu znalca vyjadrovať sa k právnym otázkam ďalej tiež v rozpore s príkazom individuálneho posudzovania každého prípadu. Určite nie je možné stotožňovať sa s tým, aby si otázky vyžadujúce mimoprávne odborné znalosti posudzoval sám súd a vyvodzoval z nich odborné závery a následne právne závery. Takisto nie je možné stotožniť sa s tým, aby nebol posúdený prípad, podľa jeho konkrétnych okolností, odborne zdatnou osobou, ktorou je jedine znalec.** Judikatúrne prevzatie 1-promilového stanoviska navyše *de facto* spôsobilo, že skutková podstata § 289 ods. 1 Trestného zákona znie takto: *„Kto vedie motorové vozidlo v čase keď sa nachádza v jeho v krvi alkohol v koncentrácií 1 kg/g a viac, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok,"* čo je neprijateľné.

Pre správne zodpovedanie vyššie uvedeného okruhu otázok však nestačí iba získanie poznatku o koncentrácii alkoholu v krvi v čase skutku. Na tento fakt, ktorý je štandardne praxou prehliadaný, neustále poukazujú odborníci: *„Žiadatelia analýzy spravidla neberú ohľad na prípustné odchýlky (laboratórna chyba a zlyhanie ľudského faktora), či iné* ***okolnosti, ktoré môžu radikálne ovplyvniť správanie sa jedinca*** *(ovplyvnenie chorobou, liečivami, drogami a iné)"*.[18] Objektívne určenie miery ovplyvnenia alkoholom vodiča v čase skutku znalcom vyžaduje zhromaždenie väčšieho počtu dôkazných prostriedkov.[19] Okruh dôkazných prostriedkov vyplýva už zo staršej judikatúry: *„Důkazem o míře ovlivnění obviněného alkoholem a snížení jeho řidičských schopností mohou být např.* ***svědecké výpovědi spolujezdců, příslušníků VB a lékařů, kteří prováděli klinické vyšetření, jakož i svědecké výpovědi o chování obviněného, event. i o způsobu jeho jízdy a pod.,"*** (R 36/1984).[20] Uvedený výpočet dôkazných prostriedkov nie je, pochopiteľne, definitívny. Dokazovanie tohto trestného činu sa má vykonať zhromaždením nasledovných dôkazných prostriedkov:

1. **Orientačná dychová skúška.** Vykonať 2x (opakovanie po 15 minútach); avšak ide o fakultatívny dôkaz, pretože trestné konanie vyžaduje krvný test: *„Vyšetrenie etanolu vo vydychovanom vzduchu je vhodné v priestupkovom konaní, pri dodržaní pokynov pre postup*

18 Konfrontácia poznatkov o koncentrácii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu, str. 21.

19 Tiež si treba uvedomiť, že určenie konkrétnej miery ovplyvnenia alkoholom nie je potrebné iba pre posúdenie naplnenia skutkovej podstaty tohto trestného činu, ale takisto pre určenie konkrétneho stupňa závažnosti (konkrétnej miery spoločenskej škodlivosti) skutku, čo má byť v praxi hlavné kritérium pri úvahe o druhu a výške trestu.

20 *„Výsledky dechových zkoušek nejsou jediným důkazem ovlivnění obžalovaného alkoholem. Svědčí proti němu také jiné tělesné známky ovlivnění alkoholem, jako je zápach alkoholu z dechu, špatná koordinace tělesných pohybů, nezřetelná řeč, dále jsou v úředním záznamu popisované zarudlé oči, dezorientace, tupá nálada a únava. O stavu, v němž obžalovaný byl, svědčí i to, že dlouho nereagoval na výzvy policistů k zastavení vozidla,"* (rozsudok Okresného súdu Zlín, sp zn. 31T 151/2014).

vyšetrenia a súhlase vyšetrovanej osoby s výsledkom. V prípadoch trestnoprávneho konania je potrebné aj vyšetrenie krvi metódou plynovej chromatografie".[21] Navyše zastávam názor, že je neprípustné nútiť osobu vyfúknuť alveolárny vzduch do dychového analyzátora – zákaz *nemo tenetur*.[22] Najväčším argumentom v prospech získavania výsledku dychovej skúšky je, že dychový analyzátor analyzuje tepnovú krv: *„Etanol z pľúcnych kapilár difinduje cez alveolo-kapilárovú membránu do alveol a odtiaľ do dýchacích ciest. Z toho vyplýva, že vydychovaný vzduch má užší vzťah ku koncentrácii etanolu v artériovej krvi ako krvi žilovej"*.[23]

2. **Odber krvi a vyšetrenie vzorky krvi postupom *lege artis* plynovou chromatografiou s hmotnostnou spektrometriou (GC-MS; 22), ktorej výsledok je potvrdený nešpecifickou metódou (Widmarkova metóda podľa Weyrichovej modifikácie).** *„Krv je na vyšetrenie alkoholu najvhodnejšia* (pozn. myslené v kontexte iných telových tekutín)*, keďže predstavuje univerzálny a dobre dostupný biologický materiál vhodný pre takéto vyšetrenie. Taktiež vzťah medzi koncentráciou alkoholu v krvi a prejavmi alkoholického ovplyvnenia postihnutého jedinca, ktorému bola krv odobratá, je zo všetkých biologických materiálov najlepšie prepracovaný"*.[24] Je uznávaným faktom, že vyšetrenie krvi postupom *lege artis* je nespochybniteľné; v prípade nesúhlasu s odberom krvi je možné uložiť poriadkovú pokutu a prekonať odpor za použitia donucovacích prostriedkov, pretože obvinený má povinnosť strpieť získanie dôkazu nevyžadujúceho jeho aktívne konanie.
3. **Klinické vyšetrenie príznakov opitosti vykonané lekárom.** *„Významnou a **nenahraditeľnou** vstupnou bránou, cez ktorú musí prejsť každá osoba ovplyvnená alkoholom, u ktorej je nevyhnutné z rôznych dôvodov čím objektívnejšie kvalifikovať stupeň alkoholického ovplyvnenia, je dôsledné klinické vyšetrenie. Toto vyšetrenie predchádza vlastný odber biologických materiálov od alkoholizovaného jedinca a je zamerané na zistenie a zhodnotenie prípadných senzorických, psychomotorických a kognitívnych alterácií vyšetrovaného jedinca zapríčinených požitím alkoholu"*.[25] Výsledok klinického vyšetrenia je veľmi potrebný podporný dôkaz, pretože príznaky ovplyvnenia alkoholom vyhodnocuje odborne zdatná osoba, ktorá kontrolovanú osobu bezprostredne vníma. Z odbornej štúdie vykonanej na vzorke 3172 osôb vyplynulo, že uvedené percentá osôb buď javili alebo nejavili poruchy psychosenzomotorických funkcií:
   1. skupina: 0,00 – 0,21 g/kg alkoholu v krvi: 8,7 % javilo a 91,3 % nejavilo poruchy;
   2. skupina: 0,21 – 0,50 g/kg alkoholu v krvi: 20,8 % javilo a 79,2 % nejavilo poruchy;
   3. skupina: 0,51 – 1,00 g/kg alkoholu v krvi: 59 % javilo a 41 % nejavilo poruchy;
   4. skupina: 1,01 – 1,51 g/kg alkoholu v krvi: 77,8 % javilo a 22,2 % nejavilo poruchy;
   5. skupina: 1,51 – 2,00 g/kg alkoholu v krvi: 90,8 % javilo a 9,2 % nejavilo poruchy;
   6. skupina: 2,01 – 2,50 g/kg alkoholu v krvi: 95,5 % javilo a 4,5 % nejavilo poruchy;
   7. skupina: 2,51 – 3,00 g/kg alkoholu v krvi: 98,5 % javilo a 2,5 % nejavilo poruchy;
   8. skupina: 3,00 g/kg a viac alkoholu v krvi: 98 % javilo a 2 % nejavilo poruchy.[26]

   Výsledok klinického vyšetrenia poskytuje obraz o tom, v akom stave bol podozrivý v čase jeho vykonania, avšak jeho výsledok treba považovať za orientačný.
4. **Odborné vyjadrenie/znalecký posudok.** K miere (stupňu) ovplyvnenia obvineného alkoholom v čase spáchania skutku sa vždy vyslovuje znalec, pretože ide o otázku vyžadujúcu odborné znalosti v zmysle § 141 Trestného poriadku (zložitejšie prípady sa určite nezaobídu bez znaleckého posudku podľa § 142 Trestného poriadku).
5. **Svedecké výpovede očitých svedkov.**
6. **Úradný záznam (zápisnica) príslušníkov PZ, v ktorom sa zaznamenáva správanie obvineného a ďalšie vonkajšie prejavy ovplyvnenia alkoholom.** V Českej republike zákrok vykonávajúci príslušníci PZ musia pri zistení alkoholu/návykovej látky u vodiča vyplniť úradný záznam, ktorý je dôkazným prostriedkom. Tento dôkazný prostriedok verne dotvára stav obvineného v čase skutku (pozn. na konci článku je tento úradný záznam priložený).
7. **Zvukovo-obrazový záznam z cestnej kontroly.** Ide o ideálny dôkaz, pretože z neho si môže urobiť jednak orgán činný v trestnom konaní a súd vlastný úsudok o stave obvineného v čase skutku a jednak sa môže vyjadriť súdny znalec *ex post* ku klinickým príznakom opitosti.

Ak by mala byť protiargumentom pre zhromaždenie uvedených dôkazných prostriedkov (vyššia) finančná a časová náročnosť, tak v prvom rade uvádzam, že tento argument nemôže byť dôvodom na upustenie zásady materiálnej pravdy (zásada rýchlosti a hospodárnosti konania

21 Stanovisko SR, str. 23.

22 Sú mi veľmi dobre známe závery z uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5 Tdo 71/2014 (R92/2015) a stanoviska pléna Ústavného súdu ČR, sp. zn. Pl. ÚS-st. 30/10, avšak nemôžem s nimi súhlasiť, pretože pokiaľ ide o dychovú skúšku, tak argumentácia v nich poskytnutá si objektívne odporuje.

23 Súdnolekárska alkohológia, str. 61.

24 Súdnolekárska alkohológia, str. 103.

25 Súdnolekárska alkohológia, str. 101.

26 Fišer, J. *Porovnaní výsledků lékařského vyšetření s hladinou alkoholu v krvi a některé další poznatky*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2000, (roč. 45) č. 4, str. 50.

určite nemôže prevážiť nad zásadou materiálnej pravdy; ani zákonná preferencia lacnejšieho dôkazného prostriedku nijaký spôsobom nemôže vylúčiť povinnosť súdu založiť svoje rozhodnutie na bezpečne preukázaných faktoch). V druhom rade uvádzam, že silná dôkazná situácia všeobecne znižuje mieru odvolaní a dáva priestor na využívanie odklonov a pod., čím v konečnom dôsledku štát šetrí financie a časové kapacity orgánov činných v trestnom konaní a súdov.

Uvedomujúc si zložitosť problematiky už samotní súdni lekári prikazujú zhromažďovať väčší okruh dôkazných prostriedkov: *„Výsledky analýz je vždy potrebné zohľadniť o tzv. bezpečnostný faktor (plus-mínus 0,2 g alkoholu/kg krvi resp. 0,1 mg alkoholu/l vydychovaného vzduchu) v súlade so zásadou „in dubio pro reo". V záujme objektivity je potrebné realizovať analýzu dvomi nezávislými analytickými metódami alebo v dvoch biologických materiáloch. V tých prípadoch, keď je pri analýze vydychovaného vzduchu nameraná hodnota, pri* ***ktorej ide o podozrenie z trestného činu, musí byť vždy analyzovaná aj vzorka krvi metódou*** *plynovej chromatografie, pričom sa výsledky navzájom nesmú líšiť o viac ako 0,2 g alkoholu/kg krvi respektíve o 0,1 mg alkoholu/l vydychovaného vzduchu. ... Výsledky analýzy objektivizovať navyše* ***konfrontáciou s výsledkami klinického vyšetrenia*** *a* ***s vyšetrenými okolnosťami."*** [27]

27 Konfrontácia poznatkov o koncentrácii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu, str. 24.

Záver

V tomto článku som sa snažil poskytnúť argumenty, ktoré spochybňujú správnosť zaužívanej praxe orgánov činných v trestnom konaní a súdov vrátane ich postojov k stíhaniu a preukazovaniu trestného činu *Ohrozenia pod vplyvom návykovej látky* podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona. Prax a poskytnutá protiargumentácia k nej sa dá zhrnúť do nasledovných bodov:

- Koncentrácia alkoholu v krvi sa zisťuje výlučne pomocou dychového analyzátora (krvný test je výnimkou), pričom výsledok dychovej skúšky je považovaný praxou za konečný a presný dôkaz o koncentrácii alkoholu v krvi vodiča. Tento postup sa používa nielen v priestupkovom konaní, ale aj v trestnom konaní, napriek tomu, že súdnolekárska spoločnosť takýto postup odmieta.
- Dychový analyzátor nedokáže určiť koncentráciu alkoholu v krvi presne. Dôvodom je fakt, že dychový analyzátor neanalyzuje priamo krv, ale pľúcny vzduch (od konkrétneho človeka, ktorý je zmesou rôznych plynov), z ktorého nepriamo určuje koncentráciu alkoholu v krvi. Keďže dychový analyzátor určuje koncentráciu alkoholu v krvi nepriamo, dochádza k skresleniu výsledku. Výsledok dychovej skúšky treba považovať za orientačný. Napriek uvedenému súdy (správne orgány) dokážu založiť rozhodnutie o vine aj na jedinom výsledku dychovej skúšky, čo je neprijateľné.
- Pri určovaní miery ovplyvnenia alkoholom sa v trestnom konaní vychádza výlučne z faktoru koncentrácie alkoholu v krvi. Všetky ostatné faktory, ktoré sú rovnako dôležité, sa ignorujú, napriek tomu, že súdnolekárska spoločnosť zdôrazňuje povinnosť skúmať a posudzovať všetky faktory pre získanie poznatku o skutočnej miere ovplyvnenia alkoholom v čase skutku. Orgány činné v trestnom konaní, ale najmä súdy nevyžadujú znaleckú činnosť a záver o miere ovplyvnenia alkoholom u konkrétneho obvineného si robia sami, resp. odkazujú a svoj záver zakladajú na stanovisku súdnolekárskej spoločnosti, čo odporuje § 141 a § 142 Trestného poriadku.
- Na základe judikatúrou prevzatého 1-promilového stanoviska súdnolekárskej spoločnosti prax pristupuje exaktne k stavu vylučujúceho spôsobilosť viesť motorové vozidlo, a aplikuje ho za každých okolností na všetkých ľudí, čo je v rozpore s aktuálnymi poznatkami súdnolekárskej alkohológie.

Aktuálne sa v praxi získava iba predpoklad o koncentrácii alkoholu v krvi, z ktorého sa následne predpokladá miera ovplyvnenia alkoholom obvineného v čase skutku. Ak je základnou úlohou súdu oprieť svoje rozhodnutie o: *„jednoznačně zjištěná a bezpečně prokázaná fakta, nikoliv o pouhou pravděpodobnost,"* takéto nastavenie praxe odporuje zásade materiálnej pravdy. Výsledok (jediný) dychovej skúšky nemôže založiť odsúdenie (ide o orientačné zistenie) a stav vylučujúci spôsobilosť nemôže byť určený exaktne, hranicou 1 promile, ako je tomu dnes. Rovnako nemôže byť akceptovateľné, aby súd pri rozhodovaní ignoroval aktuálne vedecké poznatky z oblasti alkohológie, aby v trestnom konaní neposúdil odborné otázky znalec a neurčil mieru

ovplyvnenia alkoholom obvineného v čase skutku, a aby na právnu otázku spočívajúcu v naplnení znaku skutkovej podstaty odpovedali všeobecne bez posúdenia konkrétnych okolností prejedávaného prípadu, v konečnom dôsledku znalci, nie súd.

Aktuálny prístup a postoj praxe možno zhrnúť nasledovne: *„Vieme, že si neplníme svoju úlohu a nezisťujeme skutočnú pravdu, pretože je to drahé, a zakladáme rozhodnutie, ktoré vám zmení život na domnienkach, nie na faktoch. Vieme, že ignorujeme aktuálne vedecké poznatky. Vieme, že kvôli chybe dychového analyzátora (do analýzy zahrnuté iné chemické látky, ktoré sa nachádzali v dychu alebo zostatkového alkoholu v dutine ústnej) môžete prísť o vaše životné povolanie. Vieme, že si nectíme základné princípy trestného práva a právneho štátu, ale nás viac zaujíma pragmatickosť trestania ako spravodlivé rozhodnutie."* Každý si musí zodpovedať sám, či je ochotný takéto nastavenie praxe tolerovať, a či by bol spokojný s tým, ak by sa sám v pozícii obvineného stretol s takýmto prístupom. Ak na jednej strane páchateľ musí prijať fakt, že spáchanie úmyselného trestného činu môže mať za následok, vedľa uloženia trestu, tiež doživotnú stratu možnosti vykonávať určité povolanie (čo je jednoznačne najhorším právnym následkom pre túto kategóriu páchateľov), tak potom má páchateľ plné právo vyžadovať od orgánov činných v trestnom konaní a súdov absolútne dodržanie povinností plynúcich zo zásady materiálnej pravdy, prezumpcie neviny a zásady voľného hodnotenia dôkazov. Rýchlosť a pragmatizmus pri trestaní nesmie prevažovať, čo pripomínal už Seneca: *„Dá se skoro říci, že kdo rychle odsuzuje, rád odsuzuje, a kdo příliš trestá, trestá nespravedlivě." A dodejme, trestá patrně ne vždy důsledně na základě skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, sankcionuje tedy ne zcela „objektivně". Přílišná rychlost trestního řízení, resp. uspěchané trestní řízení (proto, že musí být rychlé, což samozřejmě není totéž) hrozí chybami, které mohou zeslabit či dokonce eliminovat smysl byť rychle (resp. spíše zbrkle) následujícího trestu, tzn. bez náležité opory o již zmíněný skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti"*.[28] Bezpodmienečné trvanie na zákonnosti a spravodlivosti trestného procesu je nevyhnutné.

28 Kalvodová, V. Hrušáková, M a kol. *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty. 1. vyd.* Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, str. 23.

Záver tohto článku zakončujem citáciou Hirtovej medzirepublikovej štúdie, ktorý považujem za nanajvýš aktuálny: *„Cílem práce bylo zjistit, jak hodnotit spolehlivost měření dechovými analyzátory. Jako základní premisa, ze které je nutné vycházet, je prověřený fakt, že laboratorní vyšetření krve provedené „lege artis" v souladu s metodickým pokynem Ministerstva zdravotnictví ČR (Věstník MZ ČR č. 7/2006) je nezpochybnitelné. Není možné, aby cílem práce podobného charakteru bylo zjišťovat důvody, proč byly objeveny tak markantní rozdíly. Zda zaúčinkoval „lidský faktor", teda příčina byla v chybném použití přístroje, nebo se jedná o chybu čistě technickou, způsobenou vlastním přístrojem, nemůže hodnotit znalec v oboru zdravotnictví, neboť by se jednalo o posuzování důkazů. Povinnost takového znalce ovšem je na rozpory a problémy spolehlivosti co nejrozhodněji upozornit. Zda situaci po právní stránce řešit jako v jiných státech, např. SRN nebo jinak, je již úkolem pro úplně jiné odborníky.* ***Doporučením ovšem budiž, aby řešení přišlo co nejrychleji, neamatérsky, tedy co nejzodpovědněji a hlavně definitivně."*** ■

Zdroje

1 Šámal, P. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému. 1. vyd.* Praha : CODEX, Bohemia, 1999, 403 s.

2 Fenyk, J. Císařová, D. Gřivna, T a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha : Wolters Kluwer, a. s., 2015, 928 s.

3 Kalvodová, V. Hrušáková, M a kol. *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty. 1. vyd.* Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, 503 s.

4 Záhora, J. a kol. *Dokazovanie v trestnom konaní. 1. vyd.* Praha : Leges, 2013, 320 s.

5 Straka, Ľ. Novomeský, F. Krajčovič, J. Štuller, F. *Súdnolekárska alkohológia. 1. vyd*. Martin : Osveta, 2011, 160 s.

6 Češka, R. a kol. *Interna*. Praha : Triton, 2010, 876 s.

7 Bauer, M. – Bauerová, J. Šikuta, J. Šidlo, J. *Konfrontácia poznatkov o koncentrácii alkoholu v krvi a vo vydychovanom vzduchu*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2015, (roč. 60) č. 2.

8 Bauer, M. – Bauerová, J. *Stanovisko Slovenskej súdnolekárskej spoločnosti k problematike prepočtov koncentrácie etanolu v krvi*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2004, (roč. 49) č. 2.

9 Fišer, J. *Porovnaní výsledků lékařského vyšetření s hladinou alkoholu v krvi a některé další poznatky*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2000, (roč. 45) č. 4.

10 Hirt, M. a kol. *Mezirepubliková česko-slovenská studie kolerace výsledků dechových analyzátorů a výsledků laboratorní analýzy při zjišťování hladiny alkoholu v krvi*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2010, (roč. 55) č. 1.

11 Kováč, P. *Možnosti obhajoby pri ovplyvnení alkoholom zistenom dychovou skúškou*. Bulletin slovenskej advokácie, 2013, č. 5.

12 Mezencev, R. Kyška, J. *Farmakokinetika etylalkoholu a jej poznatky pre súdnolekárske výpočty hladín alkoholu v krvi*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2002, (roč. 47) č. 2

13 Vorel, F. *Stanovisko Společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČLS JEP k problematice výpočtu koncentrace etanolu v krvi*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 1999, (roč. 44) č. 4.

14 Vorel, F. *Vliv etanolu na schopnost řídit motorové vozidlo*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2003, (roč. 48) č. 1.

15 Zelený, M. Mráz, J. Pexa, T. Mazura, I. *Ovlivnění hodnoty hladiny alkoholu měřené analyzátorem Alcotest 7410 fy Dräger sprayem Stopangin*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2000, (roč. 45) č. 4.

16 *Stanovisko Společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČLS JEP k problematice vyšetřování hladiny alkoholu*. Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství, 2005, (roč. 50) č. 3.

17 Zikmund, J. *Stanovení hladiny alkoholu snadno a rychle*? [online, cit. 2018-09-22]. Dostupné na: http://www.zikmund.org

18 Cséfalvayová, B. *Meranie alkoholu pomocou analyzátorov dychu*. [online, cit. 2018-11-12]. Dostupné na: http://www.unms.sk/?meranie_alkoholu

19 *Thioly a sulfidy*. [online, cit. 2018-11-28]. Dostupné na: https://eluc.kr-olomoucky.cz/verejne/lekce/2430]

20 *Typy jednotiek pri meraní alkoholu*. [online, cit. 2018-11-18]. Dostupné na: http://www.prevodnik.sk/typy-jednotiek.php.

21 *Veľký test odborníkov: Toto je zoznam potravín, z ktorých nafúkate*. [online, cit. 2018-11-12]. Dostupné na: http://www.tvnoviny.sk/domace/1927278_velky-test-odbornikov-toto-je-zoznam-potravin-z-ktorych-nafukate

22 Odpoveď Ministerstva vnútra SR na infožiadosť zo dňa 15. 10. 2018, sp. zn. KM-TO-2018/007569-004

23 Návod na použitie prístroja Alco Sensor IV-CM

24 Návod na použitie prístroja Dräger Alcotest 7510

RESUMÉ

Ohrozovanie pod vplyvom návykovej látky (§ 289 TZ)
Zisťuje sa v praxi pri stíhaní tohto trestného činu skutočná pravda?
II. časť

Cieľom tohto článku je sprostredkovať aktuálne poznatky z oblasti alkohológie právnickej verejnosti. Autor uvádza súčasné poznatky zo súdnolekárskej alkohológie, ako aj poznatky z vlastnej výskumnej činnosti. Na základe vedeckých poznatkov a tvrdých dát napáda správnosť aktuálnych postupov a hodnotení, ktoré sa vyskytujú v praxi orgánov činných v trestnom konaní a súdov pri stíhaní trestného činu Ohrozovania pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona. Autor odmieta objektívne nesprávne, ale zato kategorické názory orgánov činných v trestnom konaní a súdov v tejto oblasti, s ktorými sa možno stretnúť v praxi pri obhajobe. Návrhmi k zmene praxe sa autor zaoberá v závere článku.

SUMMARY

Drug Driving and Drink Driving (Sec. 289 of the Criminal Code)
Is the Real Truth Ascertained in Practice While Investigating or Prosecuting this Criminal Offence?
Part Two

The aim of this article is to highlight current knowledge of legal professionals in the area of alcohology. The author presents current knowledge of forensic alcohology as well as the knowledge learnt during his own research. On the basis of scientific knowledge and verifiable data, he questions the appropriateness of the existing procedures and evaluations by law enforcement agencies and courts when investigating and prosecuting the criminal offence of drug driving and drink driving under Sec. 289(1) of the Criminal Code. The author disagrees with objectively incorrect but categorical views of law enforcement agencies and courts in this area, which can be encountered by attorneys while defending individual cases. In the end of the article the author deals with some proposals how to change the existing situation.

ZUSAMMENFASSUNG

Gefährdung unter dem Suchtmitteleinfluss (§ 289 des Strafgesetzes)
Wird bei der Verfolgung dieser Straftat in der Praxis die objektive Wahrheit ermittelt?
II. Teil

Das Ziel dieses Artikels ist, der juristischen Öffentlichkeit objektive Kenntnisse aus dem Bereich Alkohologie zu vermitteln. Der Autor führt aktuelle Erkenntnisse aus der gerichtsmedizinischen Alkohologie sowie aus eigener Forschungstätigkeit auf. Aufgrund wissenschaftlicher Erkenntnisse und harter Angaben wird von ihm die Richtigkeit der aktuellen Methoden und Auswertungen, die in der Praxis der Strafverfolgungsbehörden im Strafverfahren und in der Praxis der Gerichte bei der Verfolgung der Straftat der Gefährdung unter Suchtmitteleinfluss gem. § 289 Abs. 1 des Strafgesetzes auftreten, angefochten. Vom Autor werden objektiv unrichtige, jedoch kategorische Ansichten der Strafverfolgungsbehörden und der Gerichte in diesem Bereich, die in der Praxis bei der Verteidigung auftreten, abgelehnt. Mit den Entwürfen zur Änderung der Praxis befasst sich der Autor zum Schluss des Artikels.

Sú aj slovenské rozhodcovské súdy na správnej ceste?

Mgr. Katarína Šimalová, LLM, MCIArb

Oblasť medzinárodnej obchodnej arbitráže prechádza dynamickým vývojom, a to najmä v posledných tridsiatich rokoch.[1] *V roku 2015 aj slovenský zákon o rozhodcovskom konaní prešiel signifikantnou reformou, prostredníctvom ktorej sa Slovensko pridalo ku krajinám s efektívnym rozhodcovským zákonom – toto bol veľmi efektívny prvý krok zreformovania arbitráže a jej povesti na Slovensku a zatraktívnenia Slovenska ako miesta rozhodcovského konania. Ďalším krokom je pozrieť sa na to, či sú existujúce rozhodcovské súdy schopné súťažiť s medzinárodne uznávanými súdmi – efektívnym meradlom je analýza požiadaviek strán od rozhodcovského konania a súdu a či sú slovenské rozhodcovské súdy schopné takéto očakávania naplniť.*[2]

Článok vo svojej prvej časti poskytne pohľad na očakávania strán od rozhodcovských súdov. V druhej časti rozoberie, aké sú inovatívne prvky a 'best practices' najpopulárnejších rozhodcovských súdov na naplnenie týchto očakávaní. V záverečnej časti článok poskytne praktické odporúčania pre slovenskú komunitu rozhodcov a pre rozhodcovské súdy. Prínos pre slovenské rozhodcovské súdy a slovenskú komunitu rozhodcov spočíva v aktuálnosti tejto témy a je podporený aj nedávnymi štatistikami prieskumu arbitrážneho trhu, v ktorom sa 97 % respondentov vyjadrilo, že riešenie medzinárodných sporov cez medzinárodnú arbitráž je ich preferenciou a 99 % respondentov medzinárodnej komunity by odporučilo aj riešenie budúcich sporov cez medzinárodnú arbitráž.[3]

1. Očakávania strán od rozhodcovských súdov

Vo vedení najpopulárnejších rozhodcovských súdov je (1) ICC v Paríži; nasledovaný (2) LCIA v Londýne; (3) SIAC v Singapure; (4) HKIAC v Hon Kongu; a (5) SCC vo Švédsku.

Rozhodujúce faktory pre výber týchto rozhodcovských súdov sú (1) všeobecná reputácia a povesť rozhodcovského súdu; (2) kvalitná administratíva súdu; a (3) predchádzajúce skúsenosti súdu.

Táto časť článku sa pozrie na to, ako týchto top päť rozhodcovských súdov pristúpilo k týmto očakávaniam, čo im zaručilo miesto v pätici globálne najčastejšie vyberaných súdov.

1.1 Všeobecná reputácia a povesť rozhodcovského súdu

Rozhodcovské súdy si vytvárajú svoju reputáciu a povesť viacerými spôsobmi, najmä však cez (1) efektívnu webovú stránku rozhodcovského súdu; (2) efektívne rozhodcovské pravidlá; (3) detailné štatistiky úspechov rozhodcovského súdu; a (4) zoznamom rozhodcov a ich expertízy.

Efektívna webstránka rozhodcovského súdu

Efektívne zostavená webová stránka je prvým dojmom inštitúcie a efektívnym propagačným prostriedkom. Webové stránky všetkých top päť súdov sú na veľmi vysokej úrovni, majú prehľadnú štruktúru a poskytujú množstvo informácií, ako napríklad extenzívne 'Q&A' – často kladené otázky a odpovede, príručky pre strany, rozhodcov a rôzne druhy konania, rozhodcovské pravidlá, modelové doložky a dokumenty na stiahnutie, bulletiny, reportáže z konferencií, oznamy o plánovaných podujatiach a reformách svojich pravidiel, prehľadné tabuľky poplatkov a možnosť si vypočítať náklady. ICC navyše ponúka širokú škálu produktov na zakúpenie či grafický krok za krokom náčrt rozhodcovského konania pred ICC[4] a bonusom na SCC webovej stránke je

1 Queen Mary Univerzita v Londýne organizuje prieskum arbitrážneho trhu ("QM prieskum"), ktorý odzrkadľuje aktuálne problémy. Tieto prieskumy slúžia ako podnet na implementovanie zmien rozhodcovskými súdmi.

2 Téma očakávaní strán od rozhodcovských súdov boli predmetom posledného QM prieskumu v roku 2018.

3 2018 International Arbitration Survey: The Evolution of International Arbitration. White & Case, School of International Arbitration Queen Mary University of London, 2018. (http://www.arbitration.qmul.ac.uk/research/2018/)

4 http://store.iccwbo.org/

preklad švédskych súdnych rozhodnutí z najvyššieho a odvolacieho súdu, ktoré sa zaoberajú rôznymi aspektmi arbitráže.[5]

Efektívne rozhodcovské pravidlá

Top päť rozhodcovských súdov neustále sleduje meniace sa trendy v arbitrážnej komunite a podľa toho upravuje svoje pravidlá každých pár rokov – toto zaručuje ich súťaživosť na trhu a konštantne zvyšuje efektívnosť konania. Všetkých päť inštitúcií ponúka podobné progresívne pravidlá, avšak vo svojom úsilí si udržať svoju pozíciu, top inštitúcie ponúkajú aj ďalšie inovácie.

ICC arbitrážne pravidlá obsahujú veľmi užitočnú prílohu, v ktorej sa uvádzajú techniky efektívneho vedenia a spravovania konania[6] a začlenili aj IBA príručku na reprezentovanie strán pred rozhodcovským súdom.[7] LCIA začlenil do svojich pravidiel požiadavku potvrdenia kapacity rozhodcami a časového harmonogramu vydania rozhodcovského rozsudku a ako prvý rozhodcovský súd taktiež začlenil do svojich pravidiel aj štandardy správania sa právnych zástupcov.[8] SCC pravidlá, ktoré sú preložené do 8 svetových jazykov ponúkajú možnosť zmeny štandardného konania na expedičné a to aj po vzniknutí sporu[9] a SCC vo svojej príručke pre rozhodcov veľmi nápomocne pripája aj vzor rozhodcovského rozsudku.[10]

Detailné štatistiky úspechov rozhodcovského súdu

Dôležitosť detailných štatistík rozhodcovského súdu spočíva v tom, že je to efektívny prostriedok na znázornenie úspechov inštitúcie a budovanie povesti. Takéto grafické náčrty všetkých ročných štatistík pre rozhodcovské konania ponúka SCC webová stránka[11] a LCIA strategicky poskytuje na svojej webovej stránke graf, ktorý porovnáva náklady a trvanie arbitráže so zameraním na top päť rozhodcovských súdov a znázorňuje, že LCIA arbitráž je údajne dva až tri krát lacnejšia v porovnaní s ICC, HKIAC, SCC a SIAC.[12]

Zoznam rozhodcov a ich expertíza

Najpopulárnejšie rozhodcovské súdy majú verejne prístupný a otvorený zoznam rozhodcov, stále prijímajú nových členov a na svojich webových stránkach jasne stanovujú, aké sú kritéria prijatia na zoznam.

ICC transparentne publikuje na svojej webovej stránke údaje o zložení tribunálu, spôsob ustanovenia rozhodcu, národnosť a status prípadu.[13] SIAC webová stránka obsahuje verejne prístupný zoznam rozhodcov, ktorý je zoradený podľa krajín a obsahuje viac než 400 rozhodcov z viac ako 40 krajín[14] a dáva možnosť sa prihlásiť za SIAC rozhodcu a stanovuje kritéria na prijatie.[15] HKIAC webová stránka poskytuje inštrukcie, ako sa prihlásiť za HKIAC rozhodcu a obsahuje verejne prístupný zoznam rozhodcov a ich životopisy, ich vyhľadávanie podľa národnosti, jazykov či skúsenosti, ale aj zoznam núdzových rozhodcov a rozhodcov s expertízou na rôzne druhy sporov.[16]

1.2 Kvalitná administratíva súdu

Administratívna stránka top päť súdov je na veľmi vysokej úrovni a tieto súdy neustále zavádzajú nové vylepšenia, ktoré uľahčujú stranám začatie rozhodcovského konania, komunikáciu s inštitúciou počas konania a zvyšujú efektívnosť rozhodcovského konania.

Mgr. Katarína Šimalová, LLM, MCIArb
je duálne kvalifikovaná ako US Attorney a Solicitor of England and Wales a je členkou Chartered Institute of Arbitrators. S pôsobiskom v Londýne, pracuje pre americkú právnickú firmu, ktorá sa špecializuje na komplexné medzinárodné arbitráže a súdne spory. Vyučuje predmety medzinárodnej obchodnej a investičnej arbitráže na Právnickej Fakulte Univerzity Komenského. Špecializuje sa na medzinárodnú arbitráž a získala aj LLM in Comparative and International Dispute Resolution so špecializáciou na obchodnú, stavebnú a investičnú arbitráž na School of International Arbitration, Queen Mary University of London, ktorú reprezentovala na rôznych medzinárodných arbitrážnych súťažiach. Zúčastňuje sa ako rozhodca na medzinárodných arbitrážnych súťažiach a ako speaker na arbitrážnych konferenciách a publikuje na tému obchodnej a investičnej arbitráže.

5 https://www.arbitration.sccinstitute.com/Swedish-Arbitration-Portal/start/

6 https://cdn.iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2017/01/ICC-2017-Arbitration-and-2014-Mediation-Rules-english-version.pdf.pdf

7 http://store.iccwbo.org/icc-handbook-of-arbitration

8 Smith, R. – Freeman, J. – Davies, K.: The LCIA's New 2014 Arbitration Rules. Allen & Overy Publications, 5 august 2014. (http://www.allenovery.com/publications/en-gb/Pages/The-LCIAs-New-2014-Arbitration-Rules.aspx)

9 https://sccinstitute.com/dispute-resolution/rules/

10 https://sccinstitute.com/dispute-resolution/arbitration/arbitrators-guidelines/

11 https://sccinstitute.com/statistics/statistics-2008-2016/

12 https://www.lcia.org//News/lcia-releases-updated-costs-and-duration-analysis.aspx

13 https://iccwbo.org/dispute-resolution-services/arbitration/icc-arbitral-tribunals/

14 http://www.siac.org.sg/our-arbitrators/siac-panel

15 http://www.siac.org.sg/our-arbitrators/standards-for-admission-to-siac-panel

16 http://www.hkiac.org/arbitration/arbitrators/panel-and-list-of-arbitrators

Samotný ICC a SCC súd je oprávnený prejednať podania strán napádajúce jurisdikciu rozhodcovského súdu bez potreby ustanovenia tribunálu. Proces ustanovenia núdzového rozhodcu tiež prešiel cez vylepšenia – ICC sekretariát ho ustanoví do 2 dní od dodania prihlášky a SIAC či SCC do 1 dňa od prijatia takejto žiadosti. ICC súd je tiež známy tým, že poskytuje kontrolu rozhodcovských rozsudkov súdom a odstránenie chýb, čím sa znižuje riziko napadnutia rozhodcovského rozsudku. SIAC je v tomto ešte inovatívnejší – člen SIAC súdu prezrie rozhodcovský rozsudok, vykoná formálne zmeny a môže navrhnúť, aby sa tribunál dodatočne zaoberal aj niektorými materiálnymi bodmi.

1.3 Predchádzajúce skúsenosti súdu

Tento aspekt je budovaný cez efektívne propagovanie inštitúcie na webovej stránke a v médiách a zverejňovanie štatistík, ktoré takéto skúsenosti a úspechy súdu zvýraznia.

2. 'Best practices' top rozhodcovských súdov

Prvá časť článku už rozanalyzovala niektoré 'best practices' top päť rozhodcovských súdov, ktoré im zaručili miesto v pätici najpopulárnejších rozhodcovských súdov a nižšie sú uvedené ďalšie progresívne metódy a plánované reformy top piatich rozhodcovských súdov.

Spoločnou črtou je, že väčšina top päť súdov zobrala do úvahy výsledky 2018 QM prieskumu, zreformovala svoje pravidlá a organizujú podujatia, ktoré sa zaoberajú kľúčovými problémami identifikovanými týmto prieskumom, napríklad ako paranoja spravodlivého procesu verzus efektívnosť konania.[17, 18]

ICC je známy svojou požiadavkou, aby rozhodcovia pred prijatím funkcie rozhodcu podpísali vyhlásenie ohľadne svojej kapacity, potenciálnych konfliktov a potvrdili svoju nezávislosť.[19] V rámci zvyšovania efektívnosti, ICC zaviedol automatické zrýchlené konanie pre spory v hodnote do USD 2 miliónov a zostavil praktický 'checklist' pre rozhodcov pri písaní rozsudkov na urýchlenie ich vydania.[20] ICC kontinuálne pracuje aj na skrátení lehôt na podanie procesných uznesení a na podanie 'Terms of Reference' a uloženie finančných sankcií, ak rozsudok nie je vydaný do 6 mesiacov od ich podpísania a novinkou je, aby sa do 'Terms of Reference' začlenila GDPR klauzula. V tomto roku ICC rozšíri povinnosť rozhodcov zverejniť konflikty a relevantné informácie aj nestranám, ktoré majú záujem na výsledku rozhodcovského konania a ICC rozhodcovia budú musieť informovať strany a účastníkov konania o ich právach pod GDPR a ako ich osobné údaje budú použité. Od júla 2019 bude ICC publikovať nie len štandardné údaje o tribunáloch ale aj informácie o právnych zástupcoch strán a ktorého sektora sa arbitráž týka.[21] Novelou je aj, že všetky rozhodcovské rozsudky vydané po januári 2019 budú môcť byť publikované po 2 rokoch od ich zverejnenia a strana bude môcť namietať publikovaniu, či súhlasiť so zredukovanou publikáciou. Právomoci ICC administratívnych sekretárov budú tiež rozšírené – tí pod vedením a dozorom tribunálu budú zodpovední za komunikáciu so stranami, prípravu procesných dokumentov a aj faktickej časti rozhodcovského rozsudku.

LCIA tiež strategicky predstavil svoju reformu na tento rok – tá sa sústredí na online bezpečnosť a ochranu softwaru, hardwaru a dát pred útokmi. Prioritou tiež bude navrhnúť GDPR príručku pre rozhodcov ustanovujúcu zoznam povinností a praktické kroky na ich naplnenie v priebehu konania a začleniť odporúčania pre administratívnych sekretárov priamo do svojich pravidiel. LCIA je toho názoru, že čoskoro sa bude vyžadovať, aby bol rozhodcovský súd schopný poskytnúť stranám virtuálne pojednávacie siene, ktoré by zahŕňali vymoženosti ako telepresence (účastníci konferenčných hovorov sa vidia v životnej veľkosti), automatické tlmočenie a prípravu zápisnice – bude zaujímavé sledovať, či takéto zmeny LCIA predstaví na svojom súde a vo svojich zreformovaných pravidlách.[22]

SIAC už ponúka 'fast track' konanie s vydaním rozsudku do 6 mesiacov od ustanovenia tribunálu a predstavil aj novinku expedičného konania založeného len na dokumentoch a ďalej zvyšuje efektívnosť konania možnosťou zlúčenia rozhodcovských konaní a povolením pristúpenia tretích strán.

SCC sa tiež zameral na efektívnosť konania – ponúka konanie s vydaním rozsudku do 6 mesiacov od referovania sporu SCC a nedávna reforma pravidiel predstavila ďalšie vylepšenie – zrýchlené konanie s limitovaným počtom podaní, skrátenými lehotami a bez ústneho pojednávania, čo

17 https://iccwbo.org/event/-icc-yaf-due-process-paranoia-search-lost-efficiency/

18 Berger, K. – Ole Jensen, J.: Due process paranoia and the procedural judgment rule: a safe harbour for procedural management decisions by international arbitrators. Arbitration International, Zväzok 32, číslo 3, 1 september 2016, strany 415 – 435. (https://doi.org/10.1093/-arbint/aiw020) https://academic.oup.-com/arbitration/article-abstract/32/3/415/1741430?redirectedFrom=PDF

19 https://iccwbo.org/publication/icc-arbitrator-statement-acceptance-availability-impartiality-independence-form/

20 https://iccwbo.org/publication/icc-award-checklist-1998-2012-icc-arbitration-rules/

21 Dr. Altenkirch, M. – Boussihmad, M.: ICC publishes arbitrator's details – A new level of transparency. Global Arbitration News, 3 november 2016. (https://globalarbitrationnews.com/icc-publishes-arbitrators-details-new-level-transparency/)

22 Dr. Aschauer, Ch.: LCIA Perspectives: Arbitration in the Current Wave of New Technologies. LCIA, 21 november 2018. (https://www.lcia.org/-News/lcia-perspectives-arbitration-new-technologies.aspx)

by malo umožniť vydanie rozsudku v lehote 3 mesiacov. Strany budú môcť zmeniť štandardné konanie po jeho začatí na takéto zrýchlené, toto však bude závisieť od komplikovanosti prípadu a či bude možné férové rozhodnutie len na základe dokumentov.[23]

HKIAC progresívne ponúka stranám na výber spôsob určenia poplatkov – buď to ad valorem (na základe hodnoty sporu) alebo na základe hodinovej taxy, čo žiadna iná inštitúcia neponúka.[24] Vylepšenia HKIAC pravidiel sa tiež sústredili na efektívnosť konania a začlenili oficiálne doručenie dokumentov druhej strane cez ich uloženie do elektronicky zabezpečenej schránky, možnosť strany začať jedno rozhodcovské konanie ohľadne sporov vzniknutých z viacerých zmlúv s rôznymi signátormi, možnosť súbežného vedenia konaní jedným tribunálom, ak je tam spoločná faktická či právna otázka a povinnosť tribunálu vydať rozsudok v lehote 3 mesiacov od ukončenia pojednávania a oznámiť predpokladaný dátum vydania rozsudku stranám.[25] HKIAC vo svojich pravidlách tiež reguluje financovanie konania tretími stranami, čo je globálne veľmi aktuálna téma.

23 Havedal Ipp, A.: Expedited Arbitration at the SCC: One Year with the 2017 Rules. Kluwer Arbitration Blog, 2 apríl 2018. (http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2018/04/02/expedited-arbitration-scc-one-year-2017-rules-2/)

24 http://www.hkiac.org/Belt-and-Road/why-hkiac-belt-and-road-disputes

25 Liu, J.: HKIAC Introduces New Rules. Kluwer Arbitration Blog, 22 október 2018. (http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2018/10/22/hkiac-new-rules/)

3. Odporúčania slovenskej arbitrážnej komunite a súdom na zvýšenie súťaživosti s top rozhodcovskými súdmi

Je faktom, že v realite je zložité porovnávať vyťaženosť a úspechy ICC súdu či iného vedúceho súdu s niektorým zo slovenských rozhodcovských súdov vzhľadom na mnohé faktory, napríklad to, že počet sporov závisí od uzavretých rozhodcovských doložiek, ktorých je vo všeobecnosti málo, či fakt, že ICC súd má výhodu aj v tom, že Medzinárodný menový fond pri poskytovaní úverov pre členské štáty má v úverovej zmluve doložku o rozhodovaní sporov v súvislosti s využívaním finančných prostriedkov, ktoré vzniknú medzi stranami o ich povinnom rozhodovaní pred ICC súdom. Avšak toto by nemalo brániť slovenským rozhodcovským súdom sa inšpirovať úspešnými procesmi a prístupom top päť rozhodcovských súdov a taktiež propagovať svoju činnosť a budovať si progresívnu reputáciu.

Taktiež treba podotknúť, že aj rozhodcovské súdy na Slovensku majú webové stránky, ktoré obsahujú zoznam rozhodcov a poplatkov, ponúkajú prehľad výhod konania pred daným súdom a aktuality, predpisy súdu, pravidlá, vzorové doložky či iné užitočné dokumenty a informácie. Rozhodcovské súdy používajú tieto webové stránky ako platformy na svoju propagáciu, avšak po prvotnom prezretí týchto webových stránok je evidentné, že prístup jednotlivých súdov k rozsahu takýchto poskytnutých informácií a stratégii propagovania sa líši. Tento článok nie je zameraný na analýzu či porovnávanie jednotlivých slovenských rozhodcovských súdov, ale má slúžiť ako inšpirácia a sumár najlepších čŕt top päť súdov a je na zvážení slovenských inštitúcií či a do akej miery sa inšpirujú a vyberú si z nižšie poskytnutých odporúčaní, ak určité procesy a inovatívne stratégie ešte nepoužívajú.

Efektívna webová stránka rozhodcovského súdu

Fakt, že rozhodcovské konanie je medzinárodného charakteru sťažuje túto úlohu, keďže webové stránky musia byť atraktívne pre užívateľov z rôznych jurisdikcií. Jazyková bariéra je ďalší faktor, ktorý musia slovenské rozhodcovské súdy zohľadniť. Angličtina je bežne používaným jazykom v obchodnom styku a teda slovenské rozhodcovské súdy by sa mali zamyslieť nad tým, ktorú cieľovú skupinu chcú pritiahnuť a podľa toho pripraviť ich webové stránky, ale aj všetky dokumenty a propagačné materiály v relevantných jazykoch, ako napríklad 4 strategicky zvolené jazyky SCC webovej stránky.

Slovenské rozhodcovské súdy by si mali zostaviť grafický diagram konania pred ich súdom – toto ponúkne prehľadný vizuálny náčrt priebehu konania s kľúčovými fázami, lehotami a krokmi – takýto diagram je napríklad prístupný pre SCC či ICC rozhodcovské konanie. Taktiež navrhnutie krok za krokom príručky pre konanie pred rozhodcovským súdom, aká je dostupná pre ICC či LCIA zvýši záujem o daný súd. Takýto diagram a príručka by mali byť dostupné priamo na webovej stránke slovenských rozhodcovských súdov minimálne v slovenčine a v angličtine. Veľký dôraz by mali súdy klásť aj na efektívne 'Q&A', ktoré umožnia slovenským rozhodcovským súdom zdôrazniť svoje kvality a zatraktívniť sa pre medzinárodnú komunitu.

Efektívne rozhodcovské pravidlá

Slovenské rozhodcovské súdy by mali nasledovať zaužívanú prax top päť rozhodcovských súdov – tie strategicky oznamujú na svojich webových stránkach a vo verejných médiách svoje plány refor-

movať pravidlá a po ich vylepšení venujú veľkú pozornosť ich propagovaniu vo svojich bulletinoch, cez publikovanie článkov v najsledovanejších medzinárodných arbitrážnych žurnáloch či cez ich použitie na medzinárodných podujatiach – napríklad nové HKIAC pravidlá budú použité na tohtoročnom arbitrážnom Vis Moote vo Viedni.[26] Slovenské rozhodcovské súdy by mali byť dostatočne progresívne na to, aby zaujali postoj ako SIAC a vychytali tie najprogresívnejšie prvky z top päť súdov a ich nových pravidiel, ale aj z ich plánovaných zmien na rok 2019 a začlenili ich aj do svojich pravidiel. Slovenské rozhodcovské súdy by mali začať používať aj globálne populárne IBA Pravidlá a taktiež novo zostavené Pražské Pravidlá, obe zamerané na efektívne vedenie konania.[27]

Top päť súdov si uvedomilo dôležitosť ponuky spravovania rozhodcovských konaní aj pod UNCITRAL pravidlami, keďže toto pritiahne rozhodcovskému súdu viacej arbitráží a príležitosť si budovať reputáciu. Tento prístup sa odporúča aj pre slovenské rozhodcovské súdy a bude si vyžadovať dôkladnú znalosť týchto pravidiel.

Detailné štatistiky úspechov rozhodcovského súdu

Slovenské rozhodcovské súdy by sa mali inšpirovať prístupom SCC a začleniť na svoje webové stránky detailné štatistiky rozhodcovského súdu, ideálne grafické, ktoré zachytávajú úspechy inštitúcie – napríklad promptné lehoty na vydanie rozhodcovského rozsudku, trvania vyriešenia sporov bez prieťahov, sektory sporov, ktoré prišli pred rozhodcovský súd (indikuje to, že zvolený tribunál ma expertízu v danej oblasti a potenciálne strany sa ľahšie priklonia k opätovnému výberu tejto inštitúcie a rozhodcov), taktiež výber hmotného práva v arbitrážach, aké pravidlá boli použité, aké boli národnosti strán a v akom jazyku prebiehalo konanie. Arbitráž môže byť veľmi nákladná a veľkým lákadlom pre strany pri výbere súdu sú aj prehľadné štatistiky ohľadne nákladov konania, princípy ich účtovania a kalkulačka na vypočítanie predbežných nákladov na základe hodnoty sporu a počtu rozhodcov, napríklad ako ponúka SIAC.[28]

Zoznam rozhodcov a ich expertíza

Prax najpopulárnejších rozhodcovských súdov publikovania zoznamov rozhodcov a ich životopisov na svojich webových stránkach vrátane kritérií prijatia na zoznam a kontinuálne prijímanie nových členov sa odporúča aj slovenským rozhodcovským súdom.

Veľký dôraz sa v posledných rokoch kladie aj na etiku rozhodcov a právnych zástupcov strán a aký štandard zastupovania sa od nich očakáva – slovenské rozhodcovské súdy by sa mali inšpirovať LCIA iniciatívou a začleniť takéto ustanovenia do svojich rozhodcovských pravidiel.

Veľkým bonusom by bola ponuka slovenských súdnych rozhodnutí, ktoré prejednávali arbitrážne aspekty (v slovenčine ajv angličtine) na webových stránkach slovenských rozhodcovských súdov a propagovať tento bonus – toto by mohlo pomôcť zviditeľneniu a zatraktívneniu súdu pre anglicky hovoriacu arbitrážnu komunitu.

Kvalitná administratíva súdu

Inšpiráciou pre slovenské rozhodcovské súdy by mali byť sekretariáty SCC a ICC, ktoré na seba preberajú mnohé funkcie ešte pred ustanovením tribunálu, napríklad ustanovenie núdzového rozhodcu či určenie, či je rozhodcovský súd oprávnený konať ohľadne sporu a vykonávať kontrolu rozhodcovských rozsudkov pred ich doručením stranám, čo znižuje riziko napadnutia rozsudku.

Predchádzajúce skúsenosti súdu

Aktívna propagácia súdu cez webovú stránku, na ktorej sú takéto skúsenosti zdôraznené a cez média a publikovanie štatistík úspechov by mala pomôcť slovenským rozhodcovským súdom na ceste k úspechu. Jednou z priorít slovenských rozhodcovských súdov by malo byť si vytvoriť povesť inovatívneho súdu, ktorý sa tak stane atraktívnou možnosťou pre rozhodcov, ktorí budú mať záujem sa dostať na jej zoznam rozhodcov – takto sa tiež zvyšujú skúsenosti súdu, keďže tak priťahuje spory práve vďaka expertíze rozhodcov, ktorých majú strany na výber.

Prevzatie 'best practices' z top päť rozhodcovských súdov slovenskými rozhodcovskými súdmi

Počiatočným bodom inovácie slovenských rozhodcovských súdov by tiež mal byť 2018 QM prieskum. Výhodou však je, že top päť súdov už implementovalo zmeny ako odpoveď na očakávania medzinárodnej arbitrážnej komunity a pripravuje ďalšie reformy svojich pravidiel a súdov,

26 The Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot je najpopulárnejší moot, ktorý sa sústreďuje na obchodnú arbitráž a každý rok pritiahne stovky tímov z celého sveta. (https://vismoot.pace.edu/)

27 Argerich, S.:A Comparison of the IBA and Prague Rules: Comparing Two of the Same. Kluwer Arbitration Blog, 2 marec 2019. (http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2019/03/02/a-comparison-of-the-iba-and-prague-rules-comparing-two-of-the-same/)

28 http://www.siac.org.sg/-index.php?option=com_siaccalculator

a teda slovenské rozhodcovské súdy sa môžu inšpirovať vyššie uvedenými inováciami a plánovanými reformami a adoptovať uvedené 'best practices' týchto top päť rozhodcovských súdov.

Vysoko odporúčané je navštíviť webové stránky týchto top päť súdov a inšpirovať sa ich štruktúrou a obsahom a začleniť najlepšie inovácie aj do webovej stránky slovenských rozhodcovských súdov – toto sa odporúča minimálne v slovenčine a v angličtine, keďže webovástránka je veľmi efektívny propagačný prostriedok.

Medzinárodná arbitráž je veľmi dynamicky sa rozvíjajúcim odvetvím. Slovensko už urobilo veľký krok vpred veľkou reformou rozhodcovského zákona a teraz ma príležitosť inšpirovať sa vedúcimi rozhodcovskými súdmi a očakávaniami strán zdokumentovanými 2018 QM prieskumom a zainkorporovať zmeny aj do svojich pravidiel. ■

RESUMÉ

Sú aj slovenské rozhodcovské súdy na správnej ceste?
Článok sa venuje aktuálnej problematike očakávania strán od rozhodcovského konania a od rozhodcovských súdov. Oblasť medzinárodnej obchodnej arbitráže prechádza dynamickým vývojom, a to najmä v posledných tridsiatich rokoch. V roku 2015 aj slovenský zákon o rozhodcovskom konaní prešiel signifikantnou reformou, prostredníctvom ktorej sa Slovensko pridalo ku krajinám s efektívnym rozhodcovským zákonom – išlo o veľmi efektívny prvý krok zreformovania arbitráže a jej povesti na Slovensku a zatraktívnenia Slovenska ako miesta rozhodcovského konania. Ďalším krokom je pozrieť sa na to, či sú existujúce rozhodcovské súdy schopné súťažiť s medzinárodne uznávanými súdmi – efektívnym meradlom je analýza požiadaviek strán od rozhodcovského konania a súdu a či sú slovenské rozhodcovské súdy schopné takéto očakávania naplniť.

SUMMARY

Are Also the Slovak Arbitration Courts on the Right Track?
The article deals with a topical issue of the parties' expectations of arbitration and of arbitration courts. International commercial arbitration has been undergoing dynamic development, especially in the last thirty years. Also the Slovak Arbitration Act was significantly reformed in 2015, as a result of which Slovakia joined the countries which adopted well-working arbitration acts – it was a very effective first step to reform arbitration and its reputation in Slovakia, and to make Slovakia more attractive as a place of arbitration. The next step is to analyse whether the existing arbitration courts are able to compete with internationally recognized courts – an effective indicator is an analysis of what the parties expect of arbitration and of arbitration courts, and whether the Slovak arbitration courts are able to meet such expectations.

ZUSAMMENFASSUNG

Sind auch slowakische Schiedsgerichte auf einem richtigen Weg?
Der Artikel widmet sich der aktuellen Problematik der Erwartungen der Parteien in Bezug auf die Schiedsverfahren und Schiedsgerichte. Der Bereich der internationalen Handelsarbitrage macht insbesondere in den letzten dreißig Jahren eine dynamische Entwicklung durch. Im Jahr 2015 ist auch das slowakische Gesetz über das Schiedsverfahren einer signifikanten Reform unterzogen worden, dank der auch die Slowakei zu den Ländern mit einem effektiven Schiedsgesetz zählt – es hat sich dabei um einen sehr effektiven ersten Schritt bei der Reform der Arbitrage und deren Rufs in der Slowakei sowie um die Erhöhung der Attraktivität der Slowakei als Schiedsverfahrensstelle gehandelt. Der weitere Schritt ist zu prüfen, ob bestehende Schiedsgerichte fähig sind, den international anerkannten Gerichten zu konkurrieren – als ein effektiver Maßstab dient dabei die Analyse der Anforderungen der Parteien an das Schiedsverfahren und an Gerichte und ob slowakische Schiedsgerichte imstande sind, diesen Erwartungen zu entsprechen.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Musí byť rozhodnutie o použití faktického donucovacieho opatrenia písomne odôvodnené?

Článok 49 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, článok 15 ods. 2 a články 16, 47 a 52 Charty základných práv Európskej únie, ako aj všeobecná zásada práva na riadnu správu vecí verejných sa majú vykladať v tom zmysle, že za takých okolností, aké sú v spore vo veci samej, bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že správny orgán môže rozhodnúť zatvoriť s okamžitou účinnosťou podnik z dôvodu, ak má podozrenie, že v tomto podniku sa prevádzkuje prostitúcia bez povolenia potrebného podľa tejto vnútroštátnej právnej úpravy, v rozsahu, v akom táto právna úprava na jednej strane nevyžaduje, aby takéto rozhodnutie bolo z právneho a skutkového hľadiska písomne odôvodnené a oznámené jeho adresátovi, a na druhej strane vyžaduje, aby návrh uvedeného adresáta na zrušenie toho istého rozhodnutia bol odôvodnený.[1]

Rozsudok Súdneho dvora z 8. mája 2019 vo veci C-230/18, PI - ECLI:EU:C:2019:383.

Rakúska právna úprava umožňuje, aby správny orgán v prípade, že existuje dôvodné podozrenie z prevádzkovania verejného domu bez povolenia, prijal na mieste nevyhnutné opatrenia s cieľom zakázať prevádzku verejného domu, predovšetkým zatvorenie verejného domu. Rozhodnutie o prijatí týchto opatrení nemusia správne orgány písomne odôvodňovať. Zrušené môže byť na žiadosť dotknutej osoby správnym orgánom alebo súdom, ktorý môže preskúmať zákonnosť tohto rozhodnutia. Návrh na zrušenie rozhodnutia o nevyhnutnom opatrení však musí byť riadne odôvodnený. Správny orgán môže zrušiť rozhodnutie o nevyhnutnom opatrení len ak mu bude predložené povolenie na prevádzkovanie verejného domu alebo ak bude zabezpečené, že prevádzka verejného domu nebude obnovená.

Uvedená možnosť bola využitá v prípade bulharskej štátnej príslušníčky PI,[2] ktorá v Innsbrucku prevádzkovala masážny salón. Dňa 12. decembra 2017 vykonala polícia v jej salóne kontrolu a zistila, že tam dochádza k ponúkaniu sexuálnych služieb. V tej istý deň okolo 20.30 hod. bol salón zatvorený a úradne zapečatený z dôvodu podozrenia z prevádzkovania verejného domu bez povolenia. O rozhodnutí o zatvorení salónu bola majiteľka informovaná ústne tesne pred zatvorením salónu, ale bez uvedenia dôvodov.

Nasledujúci deň sa advokát PI pokúšal o nahliadnutie do policajného spisu, čo mu však nebolo umožnené s odôvodnením, že proti PI nebolo začaté trestné konanie. Dňa 14. decembra 2017 PI požiadala o zrušenie rozhodnutia o zatvorení salónu. Jej žiadosti bolo vyhovené 29. decembra 2017, pričom však ani toto rozhodnutie neidentifikovalo dôvody zatvorenia salónu a ani dôvody zrušenia rozhodnutia.

Ešte pred zrušením rozhodnutia o zatvorení salónu podala PI aj žalobu na súd, ktorou sa domáhala vyslovenia protiprávnosti zatvorenia jej salónu. Práve v rámci tohto konania položil rakúsky súd Súdnemu dvoru štyri prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

Súdny dvor s odkazom na spoluprácu medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi v rámci prejudiciálneho konania pripomenul, že v záujme poskytnutia užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu môže pristúpiť k preformulovaniu prejudiciálnych otázok. Vychádzajúc z tejto možnosti Súdny dvor upriamil pozornosť na článok 49 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) upravujúci

1 Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty, preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

2 Súdny dvor pristúpil od 1. júla 2018 k anonymizácii fyzických osôb v rámci prejudiciálneho konania – bližšie pozri tlačovú správu https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-06/cp180096sk.pdf

slobodu usadiť sa, aj keď toto ustanovenie zmluvy nebolo predmetom položených prejudiciálnych otázok. Činnosť PI je totiž na území iného členského štátu vykonávaná na neurčitý čas a prostredníctvom stabilnej infraštruktúry, v dôsledku čoho patrí do pôsobnosti slobody usadiť sa.

Článok 49 ZFEÚ prikazuje členským štátom odstrániť všetky obmedzenia slobody usadiť sa. V tejto súvislosti nemal Súdny dvor žiadne pochybnosti pri konštatovaní, že predmetná vnútroštátna právna úprava, ktorá stanovuje, že správny orgán môže rozhodnúť o zatvorení podniku s okamžitou účinnosťou z dôvodu podozrenia, že v tomto podniku sa prevádzkuje prostitúcia bez povolenia potrebného podľa tejto vnútroštátnej právnej úpravy, predstavuje obmedzenie slobody usadiť sa, keďže môže mať negatívny vplyv na obrat a ďalšie vykonávanie zárobkovej činnosti, a preto táto právna úprava môže brániť alebo odradiť osoby z iných členských štátov, ktoré sa chcú usadiť v spolkovej krajine Tirolsko (Rakúsko), aby tam vykonávali zárobkovú činnosť, o akú ide vo veci samej.

Následne pristúpil Súdny dvor k skúmaniu odôvodnenosti tohto obmedzenia, teda či by vnútroštátna právna úprava nemohla predstavovať výnimku zo zákazu obmedzení slobody usadiť sa. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplývajú štyri podmienky, ktoré musia byť splnené, aby bolo možné odôvodniť obmedzenie slobody usadiť sa. Po prvé, obmedzenie sa musí uplatňovať bez diskriminácie na základe štátnej príslušnosti. Po druhé, pre obmedzenie musí existovať dôvod všeobecného záujmu. Po tretie obmedzenie musí byť spôsobilé zaručiť uskutočnenie sledovaného cieľa a, po štvrté, obmedzenie nesmie ísť nad rámec toho, čo je na dosiahnutie tohto cieľa nevyhnutné.[3]

K týmto podmienkam odôvodnenosti obmedzenia slobody usadiť sa pristupujú ešte ďalšie vyplývajúce z Charty. Je totiž zrejmé, že v tomto prípade členský štát vykonáva právo Únie a je viazaný aj Chartou. Z nej sa uplatnia najmä článok 15 ods. 2 a článok 16 Charty, ktoré v zmysle Vysvetliviek k Charte prevzali aj slobodu usadiť sa, článok 47 Charty o práve na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces a článok 52 Charty upravujúci rozsah a výklad práv a zásad v Charte, v zmysle ktorého výkon práv zakotvených v Charte môže byť obmedzený len vtedy, ak je také obmedzenie stanovené zákonom, rešpektuje podstatu týchto práv a slobôd, je dodržaná zásada proporcionality, je nevyhnutné a skutočne zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.[4]

Pri skúmaní predmetnej vnútroštátnej úpravy vo svetle uvedených podmienok Súdny dvor najprv konštatoval, že je uplatňovaná bez ohľadu na štátnu príslušnosť dotknutej osoby. Potom pristúpil k overeniu, či existuje dôvod všeobecného záujmu pre obmedzenie slobody usadiť sa. Rakúska vláda tvrdila, že vnútroštátna právna úprava je v záujme predchádzania trestnej činnosti súvisiacej s prostitúciou, ako aj v záujme ochrany ľudského zdravia. Oba dôvody už Súdny dvor v svojej skoršej judikatúre uznal za dôvody všeobecného záujmu. Následne Súdny dvor označil predmetnú vnútroštátnu právnu úpravu predstavujúcu obmedzenie slobody usadiť sa za vhodnú na dosiahnutie uvedených cieľov.

Napokon Súdny dvor skúmal primeranosť možnosti vnútroštátneho správneho orgánu rozhodnúť o zatvorení podniku s okamžitou účinnosťou z dôvodu podozrenia, že v tomto podniku sa prevádzkuje prostitúcia bez povolenia potrebného podľa vnútroštátnej právnej úpravy, vo vzťahu k cieľom, ktoré sa majú touto právnou úpravou dosiahnuť. Podľa Súdneho dvora by takáto možnosť mohla byť v zásade považovaná za primeranú vo vzťahu k deklarovaným cieľom. Lenže tento záver by mohol byť ovplyvnený tým, že právna úprava umožňuje zatvorenie podniku bez akéhokoľvek písomného odôvodnenia z právneho a skutkového hľadiska oznámeného adresátovi, pričom však súčasne vyžaduje, aby návrh na zrušenie rozhodnutia týkajúceho sa tohto zatvorenia dotknutá osoba odôvodnila.

Čo sa týka okolnosti, že rozhodnutie nariaďujúce zatvorenie podniku s okamžitou účinnosťou nemusí byť riadne písomne odôvodnené z právneho aj skutkového hľadiska a oznámené jeho adresátovi, podľa Súdneho dvora táto okolnosť predstavuje zásah do práva na účinnú súdnu ochranu a práva na obhajobu, ktoré sú zaručené článkom 47 a 48 Charty. Nie je totiž zaručené, že adresát rozhodnutia môže porozumieť dôvodom, na ktorých je založené, s cieľom umožniť mu brániť jeho práva, a rozhodnúť, či je potrebné obrátiť sa na príslušný súd.

Požiadavku, aby návrh na zrušenie rozhodnutia o zatvorení prevádzky bol riadne odôvodnený, označil Súdny dvor za neprimeranú vo svetle okolnosti, že samotné rozhodnutie o zatvorení prevádzky nemusí byť odôvodnené. Takáto požiadavka zasahuje do práva adresáta rozhodnutia na účinný prostriedok nápravy pred súdom, ako aj do jeho práva na obranu.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**
Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach

3 Rozsudok Súdneho dvora zo 14. novembra 2018 vo veci C-342/17, Memoria a Dall'Antonia – EU:C:2018:906, bod 51.

4 Rozsudok Súdneho dvora z 21. decembra 2016 vo veci C-201/15, AGET Iraklis – EU:C:2016:972, bod 70 a citovaná judikatúra).

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Športová arbitráž z pohľadu práva na spravodlivý súdny proces

Športový arbitrážny súd je orgán, ktorý možno považovať za nezávislý a nestranný súd zriadený na základe zákona. Nútená arbitráž pred rozhodcovským súdom tak musí spĺňať všetky podmienky spravodlivého súdneho procesu v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Mutu a Pechstein proti Švajčiarsku z 2. októbra 2018 týkajúci sa sťažnosti č. 40575/10 a č. 67474/10, rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 4. 2. 2019

Dotknuté ustanovenie:

Článok 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach (právo na spravodlivý súdny proces)[1]

Skutkové okolnosti prípadu

Sťažovateľmi v prípade boli rumunský občan pán Adrian Mutu a nemecká občianka pani Claudia Pechstein. Išlo o samostatné sťažnosti, ktoré Európsky súd pre ľudské práva spojil do jedného konania, pretože sa obe týkali otázky naplnenia atribútov spravodlivého súdneho procesu pred Športovým arbitrážnym súdom v Lausanne a boli podané v tom istom roku.

Adrian Mutu

V auguste 2003 bol pán Mutu, ktorý je profesionálny futbalista, preložený z talianskeho klubu AC Parma do futbalového klubu FC Chelsea za celkovú sumu 26 miliónov eur. V októbri 2004 však Anglická futbalová asociácia vykonala antidopingový test, ktorý odhalil stopy kokaínu vo vzorke pána Mutu a klub Chelsea následne odstúpil od zmluvy. V apríli 2005 odvolacia komisia anglickej *Football Association Premier League*, na ktorú sa futbalista aj klub odvolali, rozhodla, že došlo k jednostrannému porušeniu zmluvy zo strany pána Mutu. Pán Mutu sa odvolal na Športový arbitrážny súd, ktorý rozhodnutie potvrdil. V máji 2006 Chelsea podala žalobu o náhradu škody na Medzinárodnú futbalovú federáciu (FIFA), ktorá nariadila pánovi Mutu zaplatiť klubu Chelsea náhradu škody vo výške 17 mil. eur. Športový arbitrážny súd zamietol odvolanie. V septembri 2009 pán Mutu podal odvolanie na Švajčiarsky federálny najvyšší súd a žiadal zrušenie rozhodnutia Športového arbitrážneho súdu tvrdiac, že tento nemožno považovať za nezávislý a nestranný, keďže členovia mali priame väzby na futbalový klub Chelsea. Švajčiarsky federálny najvyšší súd však uviedol, že rozhodcov možno považovať za nezávislých a nestranných a odvolanie zamietol.

1 **Článok 6 ods. 1:** „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti.“

Claudia Pechstein

Pani Pechstein je profesionálna rýchlokorčuliarka. Vo februári 2009 museli všetci pretekári zaregistrovaní na svetový šampionát v rýchlokorčuľovaní absolvovať antidopingový test. Po analýze vzorky krvi sťažovateľky jej disciplinárna komisia Medzinárodnej korčuliarskej únie nariadila ako trest dvojročný zákaz činnosti. V júli 2009 sťažovateľka a Nemecká rýchlokorčuliarska asociácia podali proti rozhodnutiu odvolanie na Športový arbitrážny súd. Konanie pred súdom bolo neverejné napriek výslovnej žiadosti pani Pechstein o verejné konanie. V novembri 2009 Športový arbitrážny súd potvrdil dvojročný zákaz a pani Pechstein sa obrátila na Švajčiarsky federálny najvyšší súd argumentujúc, že Športový arbitrážny súd nebol nezávislý a nestranný z dôvodu metódy výberu rozhodcov, tvrdej politiky predsedu senátu v otázke dopingu a odmietnutia povoliť verejné konanie. Vo februári 2010 Švajčiarsky federálny najvyšší súd zamietol žiadosť pani Pechstein.

Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP") uviedol, že právo na prístup k súdom zakotvené v Dohovore samo osebe nebráni zakladaniu rozhodcovských súdov zaoberajúcich sa spormi súkromných osôb. Rozhodcovské doložky ako také nie sú ipso facto v rozpore s Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a rozhodcovské konanie je nepochybne prínosné pre výkon spravodlivosti.

Vzhľadom na to, že vlády napadli sťažnosť s tým, že na konanie pred Športovým arbitrážnym súdom sa článok 6 nevzťahuje z hľadiska rationae materiae, ESĽP pripomenul, že Dohovoru sa vzťahuje na civilné a trestné konanie, pričom v tejto veci išlo o majetkovoprávny spor vyplývajúci zo zmluvného vzťahu (Mutu) a právo vykonávať svoju profesiu obmedzené zákazom činnosti (Pechstein). Išlo o civilnoprávne veci a táto podmienka podľa ESĽP tak bola splnená.

ESĽP považoval za podstatné určiť, či išlo o arbitráž dobrovoľnú alebo nútenú, teda otázne je, či sťažovatelia mali možnosť slobodne sa obrátiť na iný (súdny) orgán. ESĽP skúmal, či sa športovci vzdávajú práv garantovaných Dohovorom slobodne a jednoznačne.

V prípade pani Pechstein nešlo o slobodné rozhodnutie pre jurisdikciu Športového arbitrážneho súdu, pretože dostala na výber medzi podpísaním rozhodcovskej doložky a ukončením profesionálnej kariéry. Pán Mutu k podpísaniu rozhodcovskej doložky nebol donútený, ale zároveň sa jednoznačne vzdal práva na preskúmanie veci nezávislým a nestranným orgánom, keďže žiadal odvolanie rozhodcu vybraného futbalovým klubom Chelsea.

ESĽP dospel k záveru, že postavenie profesionálneho športovca je špecifické (aj v porovnaní s predchádzajúcou judikatúrou ESĽP týkajúcou sa arbitrážneho konania). Hoci je športová arbitráž v praxi automatickou súčasťou výkonu profesie, športovci sa automaticky nevzdávajú práv zakotvených v Dohovore a tento sa aplikuje „nepriamo".

ESĽP preto následne skúmal, či Športový arbitrážny súd bolo možné v čase rozhodovania o veciach sťažovateľov považovať za „nezávislý a nestranný súd zriadený na základe zákona".

- Športový arbitrážny súd má zákonom danú plnú právomoc preskúmať vec, ktorá mu bola predložená, z hľadiska skutkových okolností a práva, a to na základe stanovených procesných pravidiel,
- Rozhodnutia Športového arbitrážneho súdu poskytujú typ riešenia sporov podobný súdnemu riešeniu sporov,
- Proti rozhodnutiam je možné odvolať sa na Švajčiarsky federálny najvyšší súd,
- Samotný Švajčiarsky federálny najvyšší súd vždy považoval rozhodnutia Športového arbitrážneho súdu za „skutočné rozsudky obdobné tým, ktoré vynáša štátny súd".

Na základe vyššie uvedeného ESĽP dospel k záveru, že Športový arbitrážny súd možno považovať za súd zriadený na základe zákona.

Ďalej sa ESĽP zaoberal otázkou jeho nezávislosti a nestrannosti, konkrétne na základe spôsobu výberu rozhodcov. ESĽP poukázal na to, že rozhodcovský senát sa skladal z troch osôb zvolených zo zoznamu Medzinárodnej rady pre športové arbitráže (ICAS). Pani Pechstein si mohla zvoliť rozhodcu len z tohto zoznamu, pričom zoznam obsahoval takmer 300 mien. Daný mechanizmus výberu rozhodcov má za následok nerovné postavenie federácie a športovca a ESĽP pripustil, že športové organizácie mali rozhodujúci vplyv na mechanizmus výberu roz-

hodcov v danej veci z dôvodu nominovania rozhodcov do zoznamu. Zároveň dospel k záveru, že nie je možné tento vplyv považovať za dostatočný na to, aby automaticky vylučoval splnenie podmienky nezávislosti a nestrannosti týchto osôb. Pani Pechstein navyše nevyjadrila pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti rozhodcov. Jej sťažnosti voči predsedovi rozhodcovského senátu boli hypotetické a vágne. Tajomník Športového arbitrážneho súdu mal síce právomoc upriamiť pozornosť senátu na principiálne otázky a vykonať formálne zmeny v rozhodnutí, ESĽP však dospel k záveru, že jeho konanie a vykonané zmeny nemali nepriaznivý dopad na rozhodnutie vo veci pani Pechstein.

Pán Mutu nenamietal, že systém voľby rozhodcov nespĺňa podmienky nestrannosti a nezávislosti, ale napadol skutočnosť, že jeden z rozhodcov bol členom rozhodcovského senátu pri prejednaní veci v decembri 2005 ako aj v júli 2009. ESĽP však uviedol, že princíp nestrannosti by bol narušený touto skutočnosťou len vtedy, ak by dané senáty rozhodovali o identických skutočnostiach. Prvé konanie sa týkalo zmluvnej zodpovednosti sťažovateľa, druhé konanie sa týkalo výšky náhrady škody. Ďalej pán Mutu namietal prepojenie jedného z rozhodcov na kanceláriu reprezentujúcu záujmy majiteľa futbalového klubu Chelsea. Švajčiarsky federálny najvyšší súd však dospel k záveru, že pán Mutu nepodal dostatočné odôvodnenie tohto tvrdenia a ESĽP nevidel dôvod pre iný záver.

S ohľadom na sťažnosť pani Pechstein týkajúcu sa skutočnosti, že v jej veci nebolo pred Športovým arbitrážnym súdom vedené verejné pojednávanie, ESĽP uznal, že jej výslovná žiadosť o verejné pojednávanie bola opodstatnená a prípad vyžadoval väčšiu kontrolu verejnosti v zmysle princípu verejného prejednania občianskych práv a záväzkov. Súd preto dospel k záveru, že došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 zo strany Švajčiarska z dôvodu neverejného pojednávania pred Športovým arbitrážnym súdom, ktorý bol odvolacou inštanciou vo vzťahu k Medzinárodnej korčuliarskej únii.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**
Odbor medzinárodných vzťahov
SAK

Z ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SR

Podstata a zmysel základného práva vlastniť

Pri poskytovaní súdnej ochrany v súvislosti s nadobúdaním vlastníckeho práva vydržaním treba za podstatu a zmysel základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy a čl. 11 ods. 1 Listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru považovať taký výklad § 134 Občianskeho zákonníka, ktorý podporuje zákonnú intenciu uviesť do súladu dlhodobý faktický stav nepretržitej držby oprávneným držiteľom (ktorý je po stanovenú dobu objektívne presvedčený o svojom domnelom vlastníckom práve) so stavom vlastníckym. A contrario, výklad, ktorý túto možnosť vylučuje, resp. ju obmedzuje podstatným spôsobom, nemôže byť považovaný za ústavne konformný.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. novembra 2018
sp. zn. II. ÚS 484/2015

Dotknuté ustanovenia:

- čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky
- čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
- § 130, § 134 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.

Sťažovateľ sa ako žalobca v konaní pred všeobecnými súdmi domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti (pozemku) na základe vydržania. Nehnuteľnosť kúpili rodičia sťažovateľa na základe ústnej kúpnej zmluvy. Kúpna cena bola uhradená, o čom svedčili vlastnoručné podpisy predávajúcich na písomnom potvrdení. Rodičia následne v roku 1975 sporný pozemok ústne darovali sťažovateľovi. K zápisu vlastníckeho práva v evidencii nehnuteľností však nedošlo. Sťažovateľ nadobudnutie vlastníckeho práva opieral o právny inštitút vydržania v zmysle § 134 Občianskeho zákonníka,[1] a to najneskôr k 1. januáru 1992 na základe ústne uzavretej kúpnej zmluvy a potvrdenia z roku 1975.

Rozsudkom okresného súdu bola žaloba sťažovateľa zamietnutá. Podľa názoru súdu sťažovateľ nesplnil podmienku vydržania vlastníckeho práva spočívajúcu v dobromyseľnosti držby. Sťažovateľ nemohol podľa okresného sudu predpokladať vydržanie vlastníckeho práva, keď toto odvodzoval od ústnej kúpnej zmluvy a písomného potvrdenia o zaplatení kúpnej ceny. Pokiaľ sťažovateľ, resp. jeho právni predchodcovia pre neznalosť zákona nevedeli, že zmluva má byť registrovaná, ide podľa súdu o neospravedlniteľný právny omyl. Nie je totiž možné rozumne predpokladať, že právni predchodcovia sťažovateľa nevedeli, že nehnuteľnosť možno nadobudnúť len písomnou a na štátnom notárstve registrovanou zmluvou.

Krajský súd na základe odvolania žalobcu rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil s odôvodnením, že dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať na všetky právne skutočnosti majúce za následok nadobudnutie tej veci, ktorá je predmetom držby, teda i na existenciu písomnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti. Pokiaľ niekto uchopí držbu nehnuteľnosti na základe ústnej zmluvy, nemôže byť, vzhľadom na všetky okolnosti, v dobrej viere, že je vlastníkom, a to ani v prípade, že je presvedčený, že takáto zmluva k nadobudnutiu vlastníctva k nehnuteľnosti postačuje. Držba nehnuteľnosti, ktorá sa v danej veci opiera o ústnu zmluvu, nemôže viesť k vydržaniu.

1 Podľa **§ 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.:** Oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnuteľnosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

Dovolanie sťažovateľa proti tomuto rozsudku krajského súdu bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 41/2014 odmietnuté.

Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukázal na to, že účelom vydržania je zabezpečenie ochrany tzv. nedoloženým právnym vzťahom vyplývajúcim z neperfektných, resp. neformálnych úkonov s tým, aby sa za splnenia zákonných podmienok uviedli do súladu so skutočným stavom. Dobromyseľnosť držiteľa môže byť preto podľa názoru sťažovateľa založená aj na základe ústnej kúpnej zmluvy. Z § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka[2] podľa sťažovateľa nevyplýva, že držba môže byť oprávnená len vtedy, keď držiteľ vstúpil do držby spôsobom, ktorý bol v súlade s právnymi predpismi. Takýto výklad je podľa sťažovateľa neprípustne reštriktívny, popierajúci obsah a účel daného ustanovenia a nelegitímne obmedzuje možnosť nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukázal na to, že v čase, kedy sa sporné zmluvy mali uzatvárať, už dlhodobo platil právny predpis, ktorý k platnému a účinnému prevodu nehnuteľností vyžadoval písomnú formu zmluvy a jej registráciu štátnym notárstvom. Právny omyl nemôže byť podľa žalovaného ospravedlniteľný v takej veci, kde existuje jednoznačné a zrozumiteľné ustanovenie zákona. Osobitne pritom zdôraznil rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 283/2009 a sp. zn. 4 Cdo 361/2012, podľa ktorých dobromyseľným držiteľom nehnuteľnosti nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme, resp. na základe zmluvy, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom.

Ústavný súd Slovenskej republiky dospel po preskúmaní veci k záveru, že sťažnosť sťažovateľa je dôvodná a nálezom vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky[3] a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky[4] a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,[5] rozsudok Krajského súdu v Bratislave zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Z odôvodnenia:

V „strednom" občianskom zákonníku (1950 – 1964) má pôvod dnešný pojem oprávnenej držby viazanej na dobromyseľnosť s ohľadom na všetky okolnosti. V rokoch 1950 – 1964 sa pozemkové vlastníctvo prevádzalo len zmluvne bez knihovného zápisu. Občiansky zákonník z roku 1964 do veľkej novely z roku 1982 vydržanie nepoznal a nepoznal ani držbu. Držba sa odvodzovala len výkladom. Od roku 1982 bolo vydržanie opätovne zavedené, dokonca so spätnými účinkami. Vydržovalo sa do vlastníctva štátu, ale s nárokom na získanie práva osobného vlastníctva, ktoré sa po novele zákonom č. 519/1991 Zb. ex lege transformovalo na právo vlastnícke. Podmienkou prevodu nehnuteľnosti bola v rokoch 1964 – 1992 registrácia štátnym notárstvom s tým, že zápis na vtedajšej geodézii mal len evidenčný charakter.

Na pojem oprávnenej držby, ktorá je podmienkou vydržania, sa vyvinuli dva v podstate protichodné právne názory.

Prvý právny názor vychádza z definície podľa dobového stanoviska Najvyššieho súdu sp. zn. Cpj 51/84 (R 45/86), podľa ktorého: *„Okolnostmi, které budou svědčit pro závěr o existenci dobré víry, budou zpravidla okolnostmi týkající se právního důvodu nabytí a svědčící o poctivosti nabyvatele. Na rozdíl od prokazování vlastnictví nebude třeba, aby prokazoval platný právní důvod nabytí, řádný přechod vlastnictví, ale jen okolnosti svědčící o poctivosti nabytí. V tom je základní rozdíl mezi ochranou vlastnictví a ochranou držby."* Na tento právny názor nadväzuje judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 117/94 (R 44/96): *„K oprávnenej držbe (pozemkov) došlo ... po dohode o ich kúpe, o ktorej súdy nemali pochybnosti. Skutočnosť, že nedošlo k perfektnej, teda k platnej kúpnej zmluve, na posudzovanie oprávnenosti tejto držby nemalo podstatný vplyv. Platnosť nadobúdacieho právneho titulu je rozhodujúca len pri prevode vlastníctva na základe právneho úkonu. O takúto formu nadobudnutia vlastníctva v prejednávanej veci však nešlo, ale nadobúdacím titulom bolo vydržanie. Pri posudzovaní nadobudnutia vlastníctva vydržaním môže byť prípadný iný úkon ohľadne spornej veci iba okolnosťou, svedčiacou o dobromyseľnosti (bona fidae) držiteľa veci."*

Podľa druhého, konkurenčného právneho názoru, sú súčasťou všetkých okolností, na ktoré je pri dobromyseľnosti potrebné brať zreteľ, aj všeobecne známe právne podmienky prevodu nehnuteľností. Na základe takýchto kritérií si z objektívneho hľadiska dospelý človek nemôže myslieť, že nehnuteľnosť možno previesť ústnym spôsobom, prípadne bez účasti úradov, a to ani uprostred sedemdesiatych rokov. Vydržanie tu chráni držiteľa, ktorý plní rozumné, základné, ale nie nadmerné požiadavky práva. Takáto interpretácia podporuje dodržiavanie foriem práva.

2 Podľa **§ 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.:** Ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

3 Podľa **čl. 20 ods. 1 Ústavy SR (obdobne čl. 11 ods. 1 Listiny):** Každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

4 Podľa **čl. 46 ods.1 Ústavy SR (obdobne čl. 36 ods. 1 Listiny):** Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

5 Podľa **čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd:** Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Najvyšší sud Slovenskej republiky sa rozhodnutiami sp. zn. 4 Cdo 283/2009 (R 73/2015), 4 Cdo 361/2012 (R 74/2015), 5 Cdo 49/2010, 3 Cdo 97/2009, 3 M Cdo 7/2010, 3 M Cdo 8/2010 a sp. zn. 6 M Cdo 5/2010 priklonil k právnemu názoru, že súčasťou všetkých okolností, na ktoré je pri dobromyseľnosti potrebné brať zreteľ, sú aj ťažiskové právne formy. Podľa R 73/2015 oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. 12. 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom. Podľa R 74/2015 oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. 12. 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľností, ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme.

Ústavný súd Slovenskej republiky v danej veci vyslovil názor, že za ústavne konformný treba považovať skorší výklad, ktorého podstata vyplýva z veci sp. zn. 3 Cdo 117/94 (R 44/96).

Podľa názoru ústavného súdu pri poskytovaní súdnej ochrany v súvislosti s nadobúdaním vlastníckeho práva vydržaním treba za podstatu a zmysel základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy a čl. 11 ods. 1 Listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru považovať taký výklad § 134 Občianskeho zákonníka, ktorý podporuje zákonnú intenciu uviesť do súladu dlhodobý faktický stav nepretržitej držby oprávneným držiteľom (ktorý je po stanovenú dobu objektívne presvedčený o svojom domnelom vlastníckom práve) so stavom vlastníckym. A contrario, výklad, ktorý túto možnosť vylučuje, resp. ju obmedzuje podstatným spôsobom, nemôže byť považovaný za ústavne konformný.

V danej veci odvodzuje sťažovateľ dobromyseľnosť držby od ústnej kúpnej zmluvy z roku 1975 a od následnej, taktiež ústnej darovacej zmluvy. Vzhľadom na to, že v kritickom čase zákon obligatórne predpisoval písomnú formu právnych úkonov týkajúcich sa prevodu nehnuteľnosti, čo bolo všeobecne známe a dlhodobo súdmi judikované, krajský súd v napadnutom rozsudku dospel k záveru o nedostatku dobromyseľnosti sťažovateľa, ktorý mal vedieť, že vlastnícke právo v skutočnosti nenadobudol pre nedodržanie písomnej formy zmlúv o prevode spornej nehnuteľnosti.

Pri výklade, ktorý si osvojil krajský súd, by podľa názoru Ústavného súdu nebolo možné považovať sťažovateľa za dobromyseľného držiteľa ani vtedy, keby kúpna zmluva z roku 1975 a následná darovacia zmluva boli uzavreté v písomnej podobe. Vyplýva to zo skutočnosti, že zákon v kritickom čase vyžadoval k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti popri písomnej forme právneho úkonu spravidla aj (okrem prípadu prevodu nehnuteľnosti do tzv. socialistického vlastníctva) jej registráciu vtedajším štátnym notárstvom. Registrácia mala konštitutívny význam a vlastnícke právo sa nadobúdalo momentom registrácie. Na základe uvedeného by sťažovateľ mohol byť dobromyseľným držiteľom iba za predpokladu, že nehnuteľnosť nadobudol registrovanou písomnou zmluvou, o ktorej by však neskôr vyšlo najavo, že je z nejakých zákonných dôvodov neplatná. Ak by sa tak stalo až po uplynutí 10-ročnej doby držby, potom by sťažovateľ mohol byť považovaný za dobromyseľného držiteľa, ktorý by takto splnil podmienky nadobudnutia vlastníctva vydržaním.

Ústavný súd zdôrazňuje, že taký výklad § 134 v spojení s § 130 Občianskeho zákonníka, ktorý vo svojich dôsledkoch v značnom rozsahu a podstatným spôsobom vylučuje možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemku vydržaním, treba považovať jednoznačne za neprípustne reštriktívny, nerešpektujúci podstatu a zmysel zákonného inštitútu vydržania, a teda za ústavne neakceptovateľný.

Pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.

Špecifiká sťažovateľovej veci a dĺžka uplynutého času podľa ústavného súdu v danom prípade vyvažujú nedôslednosť týkajúcu sa formálnych náležitostí prevodu a držba sťažovateľa tak môže byť považovaná za oprávnenú.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd uzavrel, že v danej veci došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na ochranu vlastníctva, základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.,** *advokátka*

Aktuálne udalosti

Memorandum o spolupráci medzi SAK a UPJŠ

Slovenská advokátska komora a Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach sa dohodli na spolupráci pri napĺňaní potreby rozvoja a modernizácie právnického vzdelávania. Zástupcovia SAK a fakulty sa zhodli na potrebe prepojenia vzdelávania na akademickej pôde s praktickými skúsenosťami a vedomosťami. Predmetom dohody z 25. apríla 2019 je spolupráca v oblasti vzdelávania, vedy, výskumu a prípravy absolventov práva na ich povolanie a rozvoj klinického vzdelávania, v rámci ktorého budú študenti realizovať vybrané právno-aplikačné aktivity.

M. Štrkolec, dekan PF (**foto – vpravo**): *„Záujmom fakulty a SAK je kvalitný a zodpovedne pripravený absolvent, ktorý má teoretické aj praktické vedomosti a zručnosti. Dohodli sme sa na spolupráci v oblasti vzdelávania študentov a koncipientov, pri realizácii právnych kliník, ale aj pri riešení grantových projektov.“*

T. Borec, predseda SAK (**foto – vľavo**): *„Teší nás záujem škôl o spoluprácu pri vzdelávaní. Téma kvality vzdelávania sa pre nás stala naliehavejšou po prijatí zmien zákona o advokácii, ktorým sa skrátila prax koncipientov, teda máme menej času na prípravu budúcich advokátov do praxe.“*

K tejto téme Slovenská advokátska komora zrealizovala v marci okrúhly stôl s dekanmi právnických fakúlt za účasti ministra spravodlivosti SR, rektora Univerzity Komenského, zástupcov Notárskej komory SR a Justičnej akadémie SR. (Správu z podujatia sme priniesli v BSA č. 4/2019, s. 45.)

Nové priestory SAK na vzdelávanie

Od septembra bude Slovenská advokátska komora využívať nové priestory na Kolárskej 6 v Bratislave. Priestory budú slúžiť predovšetkým na vzdelávanie koncipientov v súlade s novým vzdelávacím poriadkom SAK, úvodné semináre a praktické semináre, ale aj na rôzne iné vzdelávacie podujatia pre advokátov. Vo veľkej prednáškovej sále, ktorú bude možné rozdeliť na dve menšie, možno usadiť až 100 osôb. Momentálne sa vykonávajú úpravy priestorov tak, aby v čo najväčšej miere vyhovovali potrebám komory.

Športové podujatia pod hlavičkou SAK

Slovenská advokátska komora je organizátorom a spoluorganizátorom množstva športových podujatí. Po lyžiarskych *Advokátskych kľučkách* a šachovom turnaji sa advokáti mohli zúčastniť na jubilejnom desiatom ročníku Advokátskeho golfového turnaja, ktorý sa konal 30. mája na ihrisku na Táľoch. Pod záštitou SAK sa každoročne koná aj tenisový turnaj určený pre advokátov a advokátskych koncipientov zapísaných v SAK a ČAK *Advokáti v sieti*, tento rok 14. júna.

Na získanie viac informácií o podujatiach, ale aj o ďalších aktivitách, ktoré SAK pre vás organizuje, sledujte stránku ***www.sak.sk*** a Slovenskú advokátsku komoru na sociálnych sieťach ***Twitter*** a ***LinkedIn***.

Ako hodnotíte právnu istotu na Slovensku?

Druhý ročník prieskumu *Index právnej istoty*

Advokáti sa môžu zapojiť do prieskumu pripraveného SAK, ktorého cieľom je sledovať a hodnotiť vývoj legislatívneho a právno-aplikačného prostredia na Slovensku práve cez prizmu toho, ako orgány ochrany práva vo svojej činnosti chránia a rozvíjajú princíp právnej istoty. Ide o druhý ročník prieskumu, do pilotného projektu anonymnej ankety sa minulý rok zapojilo viac ako 300 advokátov. Informácie o prieskume s linkom na elektronický dotazník dostali všetci advokáti e-mailom 29. apríla 2019. **Zapojte sa prosím aj Vy! Vyplnenie prieskumu Vám zaberie približne 15 minút času, ale Vaše hodnotenie prispeje k reprezentatívnosti a kvalite nášho výskumu a malo by slúžiť aj ako isté zrkadlo pre orgány tvorby a aplikácie práva.**

Nové spravodajské médium ČAK – *Advokátní (online) deník*

Česká advokátska komora spustila 8. apríla 2019 nové internetové odborno-spravodajské médium *Advokátní (online) deník*, ktorý nahradil internetovú verziu českého *Bulletinu advokacie*. Online portál sa zameriava na aktuálne a podstatné informácie z českej advokácie a zo sveta práva, ponúka aj odborné články z jednotlivých právnych odvetví, aktuálnu judikatúru a ďalšie informácie z justície. Nové spravodajské médium nájdete na adrese ***www.advokatnidenik.cz.***

–ad–

Foto Roman Valenta

Autorský obsah v ASPI

ARS Notaria (898 článkov)
Bezpečnosť práce v praxi (772 článkov)
Bulletin slovenskej advokácie (2026 článkov)
Corpus Delicti (65 článkov)
Dane a účtovníctvo v praxi (1294 článkov)
Dane v súdnej praxi (253 článkov)
DPH v praxi (786 článkov)
Duševné vlastníctvo (520 článkov)
Legal Point (47 článkov)
Magister officiorum (253 článkov)
Právny obzor (1438 článkov)
Právo a manažment v zdravotníctve (733 článkov)
Právo pre ROPO a obce v praxi (978 článkov)
Súkromné právo (152 článkov)
Účtovníctvo ROPO a obcí v praxi (1043 článkov)
Verejné obstarávanie. Právo a prax (230 článkov)
Zo súdnej praxe (115 článkov)

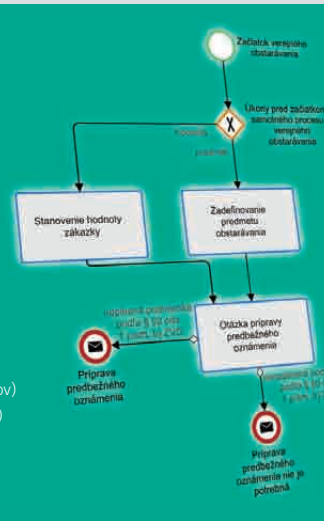
viac ako
13200
ČLÁNKOV
zo **17**
ODBORNÝCH
ČASOPISOV

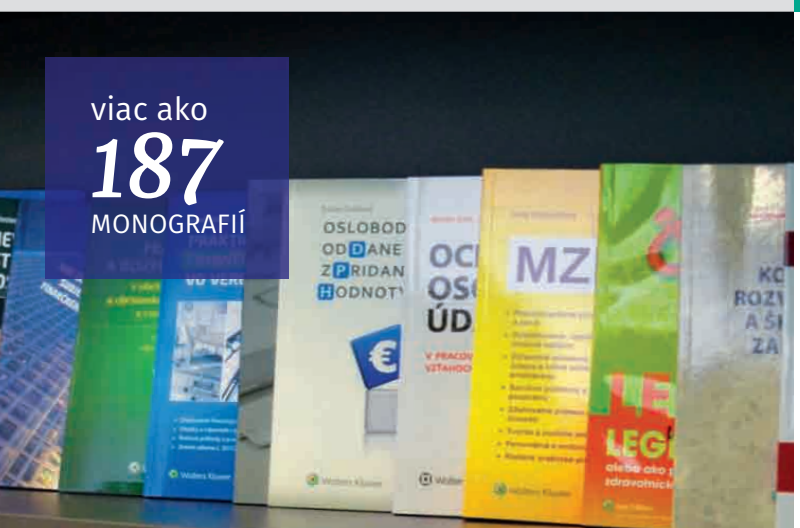
Civilné mimosporové konanie (25 vzorov)
Civilné sporové konanie (25 vzorov)
Daňové právo - daňový poradca (59 vzorov)
Daňové právo - správca dane (48 vzorov)
GDPR/Ochrana osobných údajov (40 vzorov)
Konkurzné právo (15 vzorov)
Občianske právo (35 vzorov)
Občianske právo procesné (78 vzorov)
Obchodné právo (62 vzorov)
Pracovné právo (108 vzorov)
Priestupkové konanie (70 vzorov)
Rodinné právo (69 vzorov)
Správne právo (182 vzorov)
Správne súdne konanie (15 vzorov)
Stavebné konanie (47 vzorov)
Trestné právo (200 vzorov)

viac ako
1078
VZOROV
DOKUMENTOV
zo **16**
OBLASTÍ

Navigátory

Verejné obstarávanie (358 postupov)
Daňové postupy (143 postupov)
Trestné právo (55 postupov)
Pracovnoprávne postupy (110 postupov)
Civilný sporový poriadok (35 postupov)
Civilný mimosporový poriadok (41 postupov)
Správny súdny poriadok (90 postupov)
BOZP a ochrana pred požiarmi (16 postupov)
Kolektívne vyjednávanie (16 postupov)
Obchodné spoločnosti (187 postupov)
GDPR / Ochrana osobných údajov (50 postupov)
Správa a vymáhanie pohľadávok (68 postupov)
Sťažnosti (29 postupov)
Správne konanie (53 postupov)

Všetok tento ***autorský obsah*** *nájdete v Systéme ASPI*

+421 2 58 10 20 14 | +421 910 638 768
www.aspi.sk | www.noveaspi.sk | obchod@aspi.sk

Wolters Kluwer
Keď si potrebujete byť istý

Z aprílového zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory rokovalo počas dvoch dní **25. a 26. apríla 2019 v Košiciach**.

Na úvod odznela informácia o **stretnutí so zástupcami Národnej asociácie realitných kancelárií Slovenska a Realitnej únie SR** na pôde SAK. Diskusia sa týkala spôsobu nastavenia prípadnej spolupráce a efektívneho oboznámenia všetkých realitných kancelárií, ktoré sú združené v týchto dvoch subjektoch (viac ako 75 % realitného trhu), o povinnosti mať pri spracúvaní zmluvnej agendy advokáta. SAK v tejto súvislosti upozornila na novú definíciu trestného činu neoprávneného podnikania. Budú spracované odporúčania určené členom združení s tým, že samotné združenia by svojim členom odporúčania komunikovali tak, aby ich premietli do svojej aplikačnej praxe, a to s cieľom vyhnúť sa v budúcnosti podávaniu trestných oznámení zo strany SAK.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **personálnych zmenách v revíznej komisii**. Vzhľadom na to, že JUDr. Ivan Fiačan, PhD. má pozastavený výkon advokácie z dôvodu vymenovania za predsedu Ústavného súdu SR, na miesto riadneho člena nastúpil Mgr. Robert Hmira a na miesto náhradnej členky nastúpila JUDr. Beáta Kaprinayová.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informáciu o **5. medzištátnom zápase medzi tímami SAK a ČAK** a o XII. ročníku medzinárodného šachového turnaja ***Advokát chess open Bratislava 2019***. (Správu s fotogalériou prinášame na s. 40.

Konali sa **tradičné stretnutia s advokátmi v regiónoch**, tentokrát v Žiline a v Nitre. Zástupcovia SAK informovali najmä o legislatívnych zmenách a o reforme vzdelávania advokátskych koncipientov. V oboch krajských mestách sa štandardne uskutočnili stretnutia so zástupcami justície a prokuratúry.

V rámci správy predsedu SAK napokon zaznela informácia o **uzatvorení Dohody o vzájomnej spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Jej predmetom je kooperácia najmä v oblasti vzdelávania, vedy, výskumu a prípravy absolventov práva na ich povolanie v zmysle poslania právnickej fakulty a pôsobnosti Slovenskej advokátskej komory. Osobitným predmetom dohody je spolupráca pri realizácii a rozvoji klinického právnického vzdelávania, ktorého cieľom je vzdelávacia činnosť, nie samotné právne poradenstvo.

V rámci informácií o legislatívnych aktivitách predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informácie ● o tom, že 28. marca 2019 ministerstvo spravodlivosti predložilo do predbežného pripomienkového konania **návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Obchodný zákonník**. Pracovná verzia dokumentu bola predmetom diskusie na stretnutiach pracovnej skupiny ministerstva k projektu *Obchodný register a životné situácie podnikateľov*. Návrh novely sa venuje najmä zrušeniu a likvidácii obchodných spoločností, čisteniu obchodného registra od mŕtvych spoločností, elektronizácii podávania návrhov a vylúčeniu zápisu fyzických osôb do obchodného registra. Zavádza preddavok likvidátora. Členovia P SAK vzali na vedomie aj bližšie informácie vo vzťahu k obchodným spoločnostiam poskytujúcim právne služby, najmä z pohľadu predmetu činnosti a prokúry; ● o **rekodifikácii záväzkového práva**. Pracovná skupina SAK pre súkromné právo vyhodnocuje pripomienky v rámci predbežného pripomienkového konania; ● o stretnutí expertnej skupiny k **vecnému zámeru reformy opatrovníckeho práva a ochrany seniorov**, kde bolo prezentované stanovisko komory k postaveniu advokáta-opatrovníka a stručné závery z prieskumu medzi advokátmi v regiónoch. Podstatnou informáciou bolo stanovisko odboru ľudských práv MS SR, podľa ktorého je určenie vekového limitu v definícii seniora prechodné aj s ohľadom na rozhodovaciu prax ESĽP, čím je možné obmedziť aj návrh celoplošného zavedenia notárskej zápisnice ako náležitosti scudzovacieho úkonu pri predaji obydlia len na túto kategóriu osôb. Podľa MS SR je nevyhnutné získať dostatočné dáta pre odôvodnenie zavedenia notárskej zápisnice, inak bude tento bod z vecného zámeru vypustený; ● o pracovnom stretnutí sudcov vybavujúcich **agendu P a agendu výkonu súdnych rozhodnutí vo veciach maloletých** za účasti zástupcov SAK, kde komunikovali záujem komory o diskusiu so sudcami zaoberajúcimi sa touto problematikou; ● o tom,

Nekorunovaný
kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezabudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Cena: 5 eur

V prípade záujmu kontaktujte:
stracinova@sak.sk alebo *ondrisova@sak.sk*

že pracovná skupina SAK pre trestné právo predložila v medzirezortnom pripomienkovom konaní zásadné pripomienky k legislatívnemu návrhu, ktorým sa **novelizoval Trestný zákon, Trestný poriadok, zákon o probačných a mediačných úradníkoch a zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb**. Podstatou pripomienok bola požiadavka na zabezpečenie prítomnosti obhajcu pri výsluchu prostredníctvom videokonferenčného zariadenia a požiadavka ponechať v platnom znení inštitút náhradného sudcu pri výsluchu agenta, ohrozeného svedka, chráneného svedka alebo svedka s utajenou totožnosťou. Pripomienky SAK boli v rámci rozporového konania akceptované; ● o tom, že na základe komunikácie s Generálnou prokuratúrou SR bola SAK prizvaná do pracovnej skupiny, ktorá vytvára **novú definíciu niektorých pojmov týkajúcich sa najmä zbraní a streliva**; ● o tom, že do medzirezortného pripomienkového konania bol predložený **návrh novely vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb**, ktorým sa ■ mení úprava osobitného výpočtového základu pre trestné konanie a konanie o priestupkoch; ■ navrhuje paušálne odmeňovanie advokáta ustanoveného za opatrovníka na ochranu práv poškodeného a ■ umožňuje advokátovi vyúčtovať si ako úkon právnej služby v občianskom konaní aj predžalobnú výzvu. Účinnosť vyhlášky sa navrhuje 1. júna 2019.

Predsedníctvo SAK schválilo **realizáciu projektu *Index právnej istoty*** a zaoberalo sa možnosťami pripomenúť si **30. výročie Nežnej revolúcie z pohľadu advokátov**. Vzalo na vedomie ***Správu o činnosti Rozhodcovského súdu SAK za rok 2018*** a schválilo návrh **nového Štatútu RS SAK** a **Rokovacieho poriadku RS SAK**.

Predsedníctvo SAK schválilo **stanoviská s úpravami** na základe diskusie vo veci **dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe**, ktorými sa vopred zaoberali pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami. Pracovná skupina pre veci advokátske predbežne vyslovila súhlas, aby sa **prvé kolo volieb na konferenciu advokátov v roku 2021 uskutočnilo elektronickou formou**, zámer je ešte potrebné rozpracovať.

V rámci informácií odboru výchovy a vzdelávania členovia P SAK schválili **lektorov praktických seminárov pre civilné a trestné právo, sylaby na praktické semináre z civilného a trestného práva a uznesenie, ktorým sa stanovujú podrobnosti o preukazovaní schopnosti aplikovať právny poriadok SR** (viď Vestník č. 58). Rozhodli o tom, že tradičné ***Slovenské dni práva*** sa uskutočnia **v Košiciach 17. – 18. októbra 2019**. Vzali na vedomie **prehľad regionálnych vzdelávacích podujatí v 1. polroku 2019**, nastavenie na 2. polrok bude prediskutované v súčinnosti s regionálnymi zástupcami.

V rámci ekonomických otázok predsedníctvo SAK prerokovalo **návrh na úpravu fungovania poradných orgánov komory**, vzalo na vedomie predloženie **daňového priznania SAK** k dani z príjmu právnických osôb za rok 2018 a audítorskú správu za rok 2018, ktorá bude uverejnená v privátnej sekcii na webovej stránke SAK. Súhlasilo so **zvýšením ceny advokátskeho talára na 109 eur bez DPH** vzhľadom na to, že pôvodná cena bola platná od roku 2005 a u dodávateľa, s ktorým komora dlhodobo spoľahlivo spolupracuje v tejto oblasti, došlo k organizačným zmenám.

V rámci informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia P SAK vzali na vedomie ● **správy z podujatí s medzinárodným prvkom**. SLovenská advokátska komora bude zvažovať implementáciu jedného z ďalších kurzov ponúkaných Radou Európy v rámci programu HELP. Kurz o ochrane osobných údajov hodnotili jeho účastníci pozitívne; ● informáciu o **prednáškach** pre cca 120 žiakov **na bilingválnych gymnáziách** na základe spolupráce s Národnou radou advokátskych komôr vo Francúzsku prostredníctvom slovenských po francúzsky hovoriacich advokátov. Predmetom boli práva a povinnosti vyplývajúce z používania sociálnych sietí v kontexte práva na súkromie a slobody prejavu. Členovia P SAK schválili **účasť SAK ako pridruženej partnerskej inštitúcie na projekte *Multilateral Exchange of Lawyers***.

Členovia predsedníctva rozhodovali o **žiadostiach súvisiacich s matrikou** advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností. Osobitne rozhodovali o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 2 písm. c) a d) zákona o advokácii.

–km–

? Pýta(j)te sa predsedníctva

Je výkon funkcie člena Komisie obchodu, ochrany spotrebiteľa, verejného poriadku a podnikania mestského úradu a výkon funkcie prísediaceho okresného súdu zlučiteľný s výkonom praxe advokátskeho koncipienta?

Výkon funkcie člena Komisie obchodu, ochrany spotrebiteľa, verejného poriadku a podnikania Mestského úradu a výkon funkcie prísediaceho okresného súdu je zlučiteľný s výkonom praxe advokátskeho koncipienta za predpokladu, že svojím obsahom a rozsahom nebude ohrozovať riadny výkon praxe advokátskeho koncipienta, bude vykonávaný mimo hlavnej pracovnej doby, so súhlasom školiteľa so zreteľom na § 22 ods. 5 písm. c) Organizačného poriadku Slovenskej advokátskej komory schváleného Konferenciou advokátov 10. júna 2017.

Putovný pohár Slovenskej advokátskej komory v šachu opäť zmenil držiteľa

Tradícia medzištátnych šachových zápasov družstiev Slovenskej advokátskej komory a Českej advokátskej komory, ktorú založil prvý predseda nezávislej SAK **Anton Blaha**, napísala ďalšiu kapitolu. Dňa 4. apríla 2019 sa v Bratislave už po piaty raz stretli reprezentačné družstvá oboch partnerských komôr, aby si zmerali sily v kráľovskej hre na čierno bielych poliach.

Za hostiteľskú Slovenskú advokátsku komoru šachovú advokátsku elitu privítali členka organizačného výboru šachového turnaja **Mária Chrenková** a člen predsedníctva SAK **Ján Kutan** v nádeji opätovne priaznivého výsledku pre slovenský tím. Atmosféra zápasov je vždy veľmi priateľská, o čom svedčí pekné gesto na úvod podujatia, kedy si hráči na šachovniciach symbolicky podali ruky.

Hrací systém pozostával z piatich zápasov päťčlenných družstiev s povinnou účasťou aspoň jednej ženy. Víťaza stretnutia určil sumár zápasových bodov. V prípade rovnosti bodov by o celkovom víťazovi rozhodlo skóre (sumár získaných bodov na jednotlivých šachovniciach), použitie tohto pomocného kritéria však nebolo potrebné.

Predzápasový stav 3 : 1 v prospech Slovákov bol silnou motiváciou pre českých kolegov, ktorí prišli do Bratislavy s veľmi kvalitnou a omladenou zostavou v zložení **FM Jiří Kočiščák**, **IM Tomáš Kulhánek**, **WIM Kristýna Novosadová**, **Petr Vaněk** a kapitán **Michal Vávra**.

Družstvo SAK v tradičnom zložení **IM Peter Petrán** (kapitán), **IM Igor Gažík**, **Mario Castiglione**, **Marek Tauber**, **Libuša Dočkalová** a **Ivan Syrový** zvládlo neľahkú úlohu len v prvých troch zápasoch, v ktorých udržalo vyrovnaný stav stretnutia po jednom zápasovom víťazstve, prehre a remíze.

V záverečných dvoch zápasoch dominovalo družstvo ČAK. Slovenský tím zložený výlučne z aktívnych advokátov tento rok ani napriek vynaloženej snahe a slušným výkonom na českého súpera nestačil. Českí priatelia tak v medzištátnom stretnutí po víťazstve v pomere 7 : 3 (skóre 17 : 8) skorigovali pre nich celkový nepriaznivý stav a znížili náskok slovenských šachistov na jediný bod. Najlepšími hráčmi za českú stranu boli FM Kočiščák a IM Kulhánek, za slovenskú stranu IM Gažík a IM Petrán.

V rovnakom priateľskom duchu, ako súperenie začínalo, sa aj skončilo, slovami českého kapitána: *„Je krásne, že sme sa zasa spojili.“*

V poradí 6. medzištátny zápas advokátskych komôr sa plánuje v Brne na jeseň budúceho roka. Českí kolegovia už teraz dali najavo, že chcú domáce prostredie využiť na vyrovnanie celkového stavu. Slovenské družstvo má, samozrejme, opačné ambície.

IM Peter Petrán, *–km–*
Foto Katarína Marečková

12. ročník šachového turnaja *Advokát Chess Open Bratislava 2019*

Prešiel rok, ani sme sa nenazdali – a 40 hráčov (s posilnením dámskej časti hráčskej základne) sa už po dvanásty raz stretlo za šachovnicami na medzinárodnom šachovom turnaji *Advokát Chess Open Bratislava 2019*. Čas v dnešnej dobe kráča míľovými krokmi a zdá sa, ako keby to bolo iba nedávno, čo si víťazi prevzali ceny. Prišli skalní účastníci aj nováčikovia – hráči zo Slovenska, Česka, Maďarska a Chorvátska.

Za Slovenskú advokátsku komoru sa prihovoril **JUDr. Tomáš Borec**, nielen ako jej predseda, ale v prvom rade ako priaznivec tejto krásnej hry. Prítomných informoval o víťazstve českého tímu v 5. medzištátnom zápase a o radosti, ktorá víťazstvo sprevádzala. Poznamenal, že obe družstvá vždy pristupujú k zápoleniu so všetkou vážnosťou a plným športovým nasadením s cieľom zvíťaziť, ale v prvom rade si za šachovnice sadajú ako priatelia.

Šach je úžasným prostriedkom na získavanie a rozvíjanie duševných vlastností, ktoré sú pre ľudský život užitočné. Hráč si vymyslí plán a postupne ho realizuje v ťahoch figúrok na šachovnici. Ak nemyslí na viac krokov dopredu, nezvíťazí. Plán však nie je všetko – hráči sú dvaja, ich plány kolidujú, v rôznych kombináciách vzniká nová situácia. A to neplatí iba v šachu. Platí to v bežných životoch a dokonca aj v práve. Viacerí z prítomných sa možno so súperom, s ktorým si sadli za čierno-biele políčka, už stretli v súdnej sieni či na obchodnom rokovaní, kde si vyjasňovali stanoviská a kombinovali. *„Hráme na rôznych pozíciách, niekedy dáme mat, niekedy ho dostaneme, ale z každej hry odchádzame posilnení."* JUDr. Borec prítomným zaželal, aby sa počas dvoch hráčskych dní nechali okúzliť duchom šachu, aby si boli dôstojnými a šikovnými súpermi. Aby bola každá prehra posilnením a každé víťazstvo povzbudením. V neposlednom rade im poprial, aby ich zápolivo-priateľská atmosféra sprevádzala pri každej jednotlivej hre.

Slovo následne dostal predseda organizačného výboru **JUDr. Anton Blaha, CSc.**, bez ktorého by sa šach na komore nehral; práve jemu patrí autorstvo myšlienky pripomenúť si pamätné dni v roku 1990. JUDr. Blaha, CSc. sa v aprílových dňoch v plnej sile dožil významného životného jubilea. Prítomní vyslovili prianie, aby bol stále v úžasnej kondícii, aby ich ďalej obohacoval svojou prítomnosťou a svojím nasadením pre hodnotné, inšpiratívne a motivujúce veci, aby bol naďalej šíriteľom zmyslu pre kolegialitu, skromnosť, nadhľad a humor. JUDr. Blaha, CSc. považuje turnaj právnických profesií za ojedinelú akciu v rámci krajín V4, pretože právo nie je iba konfrontačné, právo je o hľadaní dobra a spravodlivosti, ale aj o hľadaní priateľstva. Šachová hra je nielen priestorom na hru samotnú, ale aj priestorom na kolegiálne stretnutia a diskusie.

Už od roku 2008, kedy sa šachový turnaj konal po prvý raz v Hoteli Kyjev, tvorí jeho stálu súčasť odborná prednáška s informáciami z právneho sveta. Aj tento rok akademickým slovom prispel rektor Univerzity Komenského v Bratislave **prof. JUDr. Marek Števček, PhD.** Šlo o jeho štvrté vystúpenie, tentoraz si položil otázku: *„Potrebujeme vôbec nový Občiansky zákonník?"*. (**foto 1** – zľava JUDr. Števček, PhD., JUDr. Blaha, CSc. a JUDr. Borec)

Po základných pokynoch riaditeľa turnaja **Ing. Gustáva Šturca** sa zdravé zápolenie mohlo začať a pokračovalo v piatok štyrmi a v sobotu piatimi kolami. Treba spomenúť, že v sobotu disciplinovane na sústredenú hru nastúpili bez výnimky všetci hráči – táto situácia v histórii turnaja nastala po prvý raz.

V rámci vyhlasovania výsledkov na úvod zaznelo poďakovanie sponzorom, ktorí ku kvalitnému podujatiu prispeli finančnými, vecnými a publikačnými darmi.

Spomedzi hlavných cien bola ako prvá odovzdaná 6. cena, a to **FM Emilovi Klemaničovi**. Piatu cenu si prevzal český hráč **IM Tomáš Kulhánek**, 4. cenu si odniesol nováčik turnaja z Českej republiky **Bronislav Vymazal**. Tretie miesto získal slovenský advokát **IM Peter Petrán**, 2. miesto patrilo sloven-

1

skému advokátovi **IM Igorovi Gažíkovi** a napokon, za prvé miesti slávnostný tuš virtuálne zaznel pre **GM Igora Štohla**.

Osobitná cena pre *Najlepšieho šachistu – advokáta aktívne vykonávajúceho advokáciu* venovaná predsedom JUDr. Blahom ako jeho osobný dar putovala do rúk **IM Igora Gažíka**. Atribút *Najlepšia šachistka* patrí v roku 2019 **Andrei Jančovičovej**. S titulom *Najlepší neregistrovaný hráč* domov odišiel **Tomáš Buzinger**. Každým rokom prichádzajú aj hrajúci študenti práva v rámci bakalárskeho alebo magisterského štúdia, čo organizačný výbor vníma veľmi pozitívne. Šachový status *Najlepší študent* si svojím výkonom zaslúžil **Jozef Jenčík** (**foto 2** – hráči ocenení v jednotlivých kategóriách). A napokon, náhodne vyžrebovanou *šťastnou neocenenou hráčkou* sa stala študentka práva **Paula Šimová**.

Milí hráči, všetkým patrí poďakovanie za fair play hru. Domov sme v sobotu odchádzali unavení, ale s pocitom radosti, že aj v dnešnej dobe sme svedkami podujatí, ktoré ľudí nerozdeľujú, ale spájajú. Motív priateľstva sa ako farebná stuha vinul všetkými šachovými podujatiami pri príležitosti *Dňa advokácie*. Počas 12 ročníkov turnaja vznikli úžasné kamarátstva so silnými osobnými väzbami. Opakovala sa tak myšlienka, ktorú vyslovil pri prevzatí putovného pohára po medzištátnom zápase kapitán českého tímu Michal Vávra. Nech nám všetkým na tvári vydrží úsmev! (**foto 3**)

Už teraz sa tešíme na budúci ročník, ktorý bude mať v názve trinástku.

–km–

Foto Katarína Marečková

Advokáti pomáhali v dvanástich mestách, bezplatné právne poradenstvo využilo takmer 750 občanov

1

Slovenská advokátska komora každý rok organizuje **Deň advokácie**, v rámci ktorého advokáti poskytujú bezplatnú právnu pomoc – tento rok už po deviaty krát. Minulý rok sa podujatie konalo v 10 mestách, teraz sa rozšírilo do **dvanástich miest, v ktorých 115 advokátov poradilo takmer 750 ľuďom**, ako by mali postupovať vo svojej právnej situácii a poskytovali občanom prvotnú právnu radu zdarma.

Najčastejšie otázky občanov sa týkali dedenia, susedských vzťahov, pozemkov a nehnuteľností, rozšírené boli aj otázky k vyživovacej povinnosti k maloletým a úprava práv a povinností k maloletým po rozvode.

Tento rok advokáti a koncipienti radili **24. apríla** v čase od 9.00 do 14.00 h v 12 mestách: Banská Bystrica, Bratislava, Dunajská Streda, Košice, Michalovce, Nitra, Poprad, Prešov, Rožňava, Trenčín, Trnava, Žilina. Všetkým, ktorí sa do podujatia zapojili a poskytli svoj čas a vedomosti, veľmi pekne ďakujeme. Taktiež ďakujeme za pomoc regionálnym zástupcom SAK a povereným zástupcom SAK v jednotlivých mestách za ich ochotu a pomoc pri organizácii.

2

Zoznam advokátov a koncipientov s veľkou dušou a dobrým srdcom

Banská Bystrica: JUDr. Katarína Barinová, JUDr. Ivana Dobríková, JUDr. Ľubomír Hrežďovič, JUDr. Diana Hrončeková, Mgr. Branislav Poldauf, JUDr. Milan Ragas, Mgr. Radoslava Rybanová, JUDr. Aneta Tabačiaková

Bratislava: Mgr. Ing. Tomáš Bednárik , Mgr. Matej Dostál, JUDr. Dorota Ďurianová, JUDr. Andrea Erbenová, PhD., LL.M., JUDr. Marián Gabriž, Mgr. Miloš Gáfrik, JUDr. Andrea Hladíková, JUDr. Michal Hulena, JUDr. Martin Krivák, Mgr. Martin Krakovský, JUDr. Richard Majer, Mgr. Mário Mališ, JUDr. Jakub Mandelík, JUDr. Daniel Mičiak, Mgr. Andrea Obuchová, Mgr. Ing Martin Petruľák, JUDr. Mojmír Plavec, JUDr. Peter Serina, Mgr. Erik Schváb, JUDr. Ivan Syrový, JUDr. Michal Šimunič, JUDr. Martin Táby, Mgr. Matej Trnavský, Mgr. Róbert Vančo, JUDr. Ing Galina Vlčková

Dunajská Streda: Mgr. Eva Gulyášová, JUDr. Zsolt Hodosi, JUDr. Natália Kubáňová, JUDr. Peter Nyilfa, JUDr. Peter Rochovský, JUDr. Gejza Sidó, JUDr. Eva Skačániová, JUDr. Tibor Szakál, JUDr. Ildikó Uleklová

3

4

Košice: JUDr. Martina Augustínová, JUDr. Martin Friedrich, JUDr. Roman Frnčo, JUDr. Martina Gombosová, Mgr. Tomáš Herman, Mgr. Dominik Hric, Mgr. Soňa Jacková, JUDr. Adriána Kmecová, JUDr. Katarína Kovalčíková, JUDr. Martin Puchalla PhD.

Nitra: JUDr. Petra Baňáková, JUDr. Marián Dobiš, Mgr. Zuzana Gáliková, JUDr. Ing. Dušan Jóža, Mgr. Richard Kováč, JUDr. Romana Mravíková, Mgr. Andrej Rolfes , Mgr. Marek Veis

Michalovce (foto 1)**:** JUDr. Peter Jakubík, JUDr. Martin Kostrej, JUDr. Michal Maškulík, JUDr. Radoslav Soták. JUDr. Peter Szarszoi, JUDr. Miroslav Vidovenec

Poprad: Mgr. Pavol Antoš, Mgr. Soňa Bendíková, JUDr. Jozef Beňo, PhD., JUDr. Matúš Fabian, Mgr. Jozef Janov, Mgr. Peter Lindeman, Mgr. Lucia Lorenčíková, JUDr. Juraj Lukáč

Prešov (foto 3)**:** JUDr. Zuzana Adamová Tomková, JUDr. Marek Bujdoš, JUDr. Michal Dribňák, JUDr. Evald Dzurenda, JUDr. Martin Fabian, JUDr. Vitalij Franko, JUDr. Pavel Lechman, Mgr. Ivan Mazanec, JUDr. Oľga Mihaliková, JUDr. Ambróz Motyka, JUDr. Matúš Motyka, Mgr. Simona Motyková, JUDr. Stanislav Oravec, JUDr. Patrik Palša, JUDr. Zuzana Pitoňáková, JUDr. Viera Straková, JUDr. Jozef Tarabčák, Mgr. Natália Želinská

Rožňava: JUDr. Lucia Bakošová, JUDr. Viktória Kerekešová, Mgr. Ivica Štiglitz

Trenčín: JUDr. Zuzana Čížová, JUDr. Katarína Hunčíková, JUDr. Martina Kmeťová , Mgr. Rastislav Škultéty, JUDr. Alena Sedláčková, JUDr. Jiří Choutka, JUDr. Danica Okrucká, JUDr. Róbert Fatura, JUDr. Danica Birošová, Mgr. Vladimír Misároš, JUDr. Ivana Magdolenová-Joríková, Mgr. Jozef Gáplovský, JUDr. Andrej Opet, LL.M.

Trnava: JUDr. Jaroslava Balážiová, JUDr. Martin Brezovan, JUDr. Dušan Grman, JUDr. Andrej Halada, JUDr. Marián Haršány, Mgr. Matej Haršány, JUDr. Miroslav Kadúc, JUDr. Eva Koleničová Eva, JUDr. Ing. Mária Košťálová

Žilina (foto 4)**:** Mgr. Nikola Cervanová, JUDr. Daniela Čičkánová, PhD., LLM., JUDr. Andrea Gireth, JUDr. Andrea Havelková, JUDr. Magdalena Hromcová, JUDr. Jana Veľas Hlucháňová, Mgr. Tomáš Jurčo, JUDr. Jan Kasenčák, JUDr. Andrej Lalinský, JUDr. Michaela Macaláková, JUDr. Lenka Špiriaková, PhD., JUDr. Pavol Tamáši

–ad–

Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o niektorých významných slovenských advokátoch pôsobiacich v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu. *Kniha Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii* vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky L. Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur. V prípade záujmu kontaktujte: *ondrisova@sak.sk*

Galavečer Slovenskej advokátskej komory

Slávnostnou bodkou každoročných osláv dňa advokácie je Galavečer Slovenskej advokátskej komory. Po minulom roku, kedy sa galavečer konal v Bratislave, sme v roku 2019 uprednostnili krásne mesto na východe Slovenska – Košice, ktoré sú tento rok celkovo miestom diania veľkého množstva udalostí slovenskej advokácie. V januári sme sa tam zišli pri príležitosti otvorenia regionálnej kancelárie Slovenskej advokátskej komory na Floriánskej ulici a na jeseň sa práve do Košíc presunie tento ročník konferencie Slovenské dni práva. V priestoroch hotela *DoubleTree by Hilton* v Košiciach sme na deviatom ročníku galavečera privítali takmer 200 hostí – advokátov a zástupcov iných právnych povolaní, ktorí sa v príjemnej atmosfére zabávali až do skorých ranných hodín.

Podujatie otvoril predseda SAK **JUDr. Tomáš Borec**, ktorý vo svojom príhovore privítal všetkých hostí, medzi inými aj bývalého člena predsedníctva Slovenskej advokátskej komory, no dnes predovšetkým nového predsedu Ústavného súdu SR Ivana Fiačana, sudcu Európskeho súdneho dvora Juraja Schwarcza a štátnu tajomníčku Ministerstva spravodlivosti SR Editu Pfundtner.

Po slávnostnom príhovore nasledoval jeden z hlavných bodov programu osláv Dňa advokácie – **odovzdanie ocenení vybraným osobnostiam za ich celoživotný prínos v advokácii**. Za takmer tri desiatky rokov od vzniku samostatnej advokácie prešiel advokátsky stav významnými zmenami a skúškami, počas ktorých bolo mimoriadne dôležité mať v našich radoch osobnosti práva, kolegyne a kolegov, ktorí advokátsku prácu nevnímali len cez prizmu práce pre svojich klientov, ale aj cez vyšší princíp dobra a spravodlivosti a viery v právny štát. Advokáti, ktorí vo výkone svojho povolania videli a vidia aj širšie súvislosti, zodpovednosť za celok a vo svojej práci každodenne potvrdzovali alebo stále potvrdzujú, že právo je predovšetkým umením dobra a spravodlivosti.

Medzi advokátmi je viacero osobností, ktoré prispeli k pozdvihnutiu advokátskeho stavu a ktorých príklad je podľa názoru predsedníctva Slovenskej advokátskej komory hodný nasledovania. Práve preto sa aj tento rok predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory rozhodlo uviesť do pomyselnej advokátskej siene slávy troch advokátov, ktorí advokátsky stav nerozdeľovali, ale naopak, spájali, a aj vďaka nim dnes môžeme hrdo konštatovať, že slobodná a nezávislá advokácia je pevným pilierom ochrany práv a slobôd v Slovenskej republike.

1

2

Štatút udeľovania cien za celoživotný prínos advokácii stanovuje kritériá, komu je možné ocenenie udeliť. Za rok 2018 boli ocenenia odovzdané **v dvoch kategóriách**:

– advokáti zapísaní do zoznamu advokátov Slovenskej advokátskej komory za dlhoročné pôsobenie v advokácii, obetavé nasadenie v samospráve po dlhší čas a za etický výkon profesie;

– ocenenie *in memoriam*.

Prvým oceneným je košický advokát a vysokoškolský pedagóg **prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.** (**foto 2**). Vysokoškolským pedagógom je od roku 1974, v roku 2003 bol vymenovaný za profesora v odbore občianske právo, advokácii sa venuje nepretržite od roku 1991. Je aktívny zástupca advokátskej obce, je dlhoročným členom redakčnej rady *Bulletinu Slovenskej advokácie*, v podstate od jeho vzniku v roku 1995, a aj veľmi častým prispievateľom odborných článkov, dokonca je doteraz s takmer päťdesiatkou odborných článkov jedným z jeho najaktívnejších autorov. Je považovaný za jedného z najväčších odborníkov na právo duševného vlastníctva na Slovensku.

3

Vo videonahrávke sa svojmu priateľovi JUDr. Vojčíkovi prihovoril **JUDr. Jozef Brázdil**: *„Úprimne som sa potešil, keď som sa dozvedel, že pán profesor, môj milý Peťko, dostane od advokátskej komory cenenie za celoživotný prínos advokácii. Neuveriteľných 24 rokov spolupracujeme, keď sa v roku 1995 stal jedným zo zakladajúcich členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie. V čase, keď sme začali vydávať náš časopis, pán profesor bol aj s profesorom Mazákom základným pilierom fungovania časopisu. Aj tým, že ponúkal svoje príspevky, pomohol rozbehu časopisu. Odvtedy sa časopis kontinuálne posúval a vyvíjal a získali sme množstvo kvalitných prispievateľov a funguje až do dnešnej doby. Spomínam si aj na to, že sme termíny zasadania redakčnej rady plánovali na stredu, aby boli v súlade s letovým poriadkom Košice – Bratislava. Tým chcem zdôrazniť, aký dôležitý bol tento faktor pre nás, lebo sme upravili činnosť celej redakčnej rady podľa našich kolegov z Východu. Pán profesor Vojčík napísal nesčítané množstvo monografií, článkov, komentárov a ja metaforicky chcem vyjadriť, že v „jaskyni práva“ zanechal svoje nezmazateľné odtlačky. Za celú redakčnú radu mu chcem veľmi poďakovať a zapriať veľa zdravia do ďalšej práce.“*

Ocenenie JUDr. Vojčíkovi odovzdal predseda SAK JUDr. Tomáš Borec.

Druhým oceneným sa stal **JUDr. Vladimír Bajtoš** (**foto 3**), advokát v Košiciach, ktorý vstúpil do advokátskej samosprávy predovšetkým z dôvodu priblížiť a riešiť problémy z regiónov Slovenska. Najskôr pôsobil ako náhradník, neskôr ako riadny člen v predsedníctve SAK. V rokoch 2013 – 2015 bol tiež členom Odvolacej disciplinárnej komisie SAK. Ako sa sám vyjadril v rozhovore pre Bulletin slovenskej advokácie, už od študentských čias ho zaujímalo trestné právo, ktorému sa prioritne venoval počas celej právnickej kariéry. V praxi sa však venuje aj konkurznému právu, pretože ako správca je nútený pracovať nielen s právom, čo je preňho veľmi zaujímavé. Pôsobil aj ako poradca jedného zo sudcov Ústavného súdu SR. Má rád mladých ľudí a vždy je nimi obklopený. Mrzí ho však, že z ich postojov vo vzťahu k advokácii cíti pesimizmus a skepsu, radšej sa zaradia, než by niečo menili. Je to podľa neho na škodu.

Z videonahrávky sa mu prihovoril podpredseda komory **JUDr. Tomáš Illeš**: *„Som nesmierne rád, že tento rok dostal ocenenie za celoživotný prínos pre advokáciu práve pán doktor Bajtoš. Je to Košičan, patriot, ktorý prelúskal všetky zákutia košickej advokácie, je to môj priateľ, ktorého som spoznal pred dvadsiatimi rokmi a s ktorým som začínal ako mladý nastupujúci koncipient a dnes sme sa stretli znovu na jednej chodbe práve v priestoroch, kde sídli aj regionálna pobočka SAK v Košiciach. Doktor Bajtoš vždy pomáhal Slovenskej advokátskej komore a jej košickej časti a podporoval mladých kolegov advokátov. Zostal skromný pri poskytovaní právnych služieb na celom Slovensku a bolo preňho charakteristické, že*

ak za ním prišiel mladší kolega, vždy mu úplne nezištne pomohol a podporil ho a verím, že aj naďalej bude pomáhať a podporovať mladých advokátov.“

JUDr. Bajtoš si ocenenie prevzal z rúk JUDr. Illeša a JUDr. Boreca.

Ako posledný bol ocenený *in memoriam* bratislavský advokát **JUDr. Jozef Földes** (**foto 4**). Život JUDr. Földesa bol od skončenia právnickej fakulty až do jeho odchodu spomedzi nás zasvätený advokácii. Poskytoval po celý čas právnu pomoc v advokátskych poradniach v Bratislave, bol erudovaným, svedomitým advokátom, trpezlivým a chápajúcim poradcom všetkým, ktorí sa naňho obrátili so svojimi problémami. Pôsobil v sekcii občianskeho práva založenej pri Ústredí slovenskej advokácie, v Právnickom ústave ministerstva spravodlivosti i v legislatívnej skupine pri SAK. Jeho vysoká odbornosť bola oceňovaná nielen v kruhoch slovenskej a českej advokácie, ale i kolegami z radov sudcov, prokurátorov, notárov a ďalšej právnickej verejnosti. Jeho celoživotná činnosť v oblasti práva bola ocenená aj medailou Univerzity Komenského. JUDr. Jozef Földeš nás opustil 7. januára 1999 vo veku 81 rokov.

Jeho dlhoročná kolegyňa a priateľka **JUDr. Eva Bušová** si na Jozefa Földesa vo videodokrútke zaspomínala takto: *„Dovoľte mi povedať niekoľko slov o doktorovi Jozefovi Földesovi, ktorého sme všetci poznali ako vynikajúceho právnika s hlbokým zmyslom pre spravodlivosť. Pracoval ako člen krajského združenia advokátov s pôsobiskom v Advokátskej poradni v Bratislave. Po prijatí nového zákona o advokácii v roku 1990 až do svojej smrti pracoval ako samostatný advokát. Doktora Földesa som poznala viac ako 40 rokov aj z 25-ročnej advokátskej práce v spoločnej kancelárii. Bol skromný vo svojom živote, veľký vo svojej láskavosti a dobrote. Nielen klientom bol pán doktor radcom, mnohokrát za ním prišli kolegovia so svojim zložitým právnym problémom, rád im poradil a bolo o ňom známe, že jeho teoretické aj praktické znalosti sú na vysokej úrovni. Bol členom legislatívnych skupín advokácie a jeho znalosti a poznanie súkromnej advokácie pred rokom 1950 boli zdrojom poučenia pri príprave nového zákona o advokácii. Mnohí kolegovia si nňho pamätajú ako na prednášajúceho na advokátskych seminároch a potom aj ako na hodnotiteľa na advokátskych skúškach. Dovoľte mi poďakovať členom predsedníctva komory, ktorí si osvojili návrh starých kolegov pána doktora Földesa a tento rok mu udelili ocenenie. Jeho život a práca advokáta a jeho celoživotný prínos pre advokáciu môžu byť dobrým príkladom pre budúce generácie advokátov.“*

4

Ocenenie z rúk predsedu JUDr. Boreca a JUDr. Evy Bušovej prevzal syn oceneného Ing. arch. Juraj Földes.

Oceneným srdečne gratulujeme. (**foto 5**)

Poslaním Slovenskej advokátskej komory je aj robiť dobré skutky a prispievať na dobré ciele. Každoročne je súčasťou Galavečera SAK aj charitatívny prvok. Predsedníctvo SAK

5

6

7

starostlivo vyberá organizáciu alebo združenie, ktorému prispeje.

Tento rok – aj vzhľadom na miesto konania galavečera v Košiciach – predsedníctvo komory uprednostnilo príjemcu charitatívneho daru z východného Slovenska. Časť výťažku zo vstupného na galavečer bola odovzdaná na chod **Súkromnej spojenej školy a centrum špeciálno-pedagogického poradenstva pre autistov v Prešove**. Predseda SAK Tomáš Borec sa vyjadril, že vzhľadom na stúpajúce množstvo autistických porúch medzi deťmi ide o závažnú tému a je dôležité a prospešné, že na Slovensku vznikajú a fungujú špecializované zariadenia zaoberajúce sa touto problematikou. Finančný dar z rúk členky predsedníctva SAK JUDr. Magdalény Hromcovej počas galavečera s veľkým poďakovaním prevzala riaditeľka školy Eva Turáková. (**foto 6**)

Našou snahou je, aby Galavečer bol príležitosťou na zdôraznenie významu advokátskeho povolania, ku ktorému sa advokáti hrdo hlásia a na posilnenie spolupatričnosti k advokátskemu stavu, ale aj miestom na príjemné stretnutia a rozhovory kolegov, priateľov a známych. Výnimočnosť večera a jeho noblesu podčiarklo aj hudobné vystúpenie vynikajúcej jazzovej speváčky Lucie Lužinskej s kapelou (**foto 7**). Zábava pokračovala počas celého večera, kedy hrala Ľudová hudba Borisa Balogu (**foto 8**), pri ktorej si hostia zaspievali aj zatancovali.

Teší nás, že advokátska obec z východného Slovenska nezostala nič dlžná svojej povesti ľudí, ktorí sa vedia dobre zabávať a večer v príjemnej spoločnosti pozvoľna prešiel do skorého rána.

Ďakujeme aj partnerom nášho podujatia – spoločnostiam *Wolters Kluver*, *Eurodom*, *Link Ventures*, ktorí prispeli na organizáciu tohto výnimočného večera.

Dovolím si vyjadriť prianie, aby aj ďalšie ročníky tejto výnimočnej spoločenskej udalosti dopadli príjemne a boli ocenení ďalší z radu významných advokátskych osobností. Budúci rok sa pri príležitosti 30. výročia slobodnej advokácie a 10. výročia odovzdávania ocenení za celoživotný prínos advokácii stretneme na Galavečere SAK znova v Bratislave. **Všetci, ktorým sa páčilo, aj všetci, komu bolo do Košíc ďaleko, *SAVE THE DATE* 24. marec 2020 v Bratislave!**

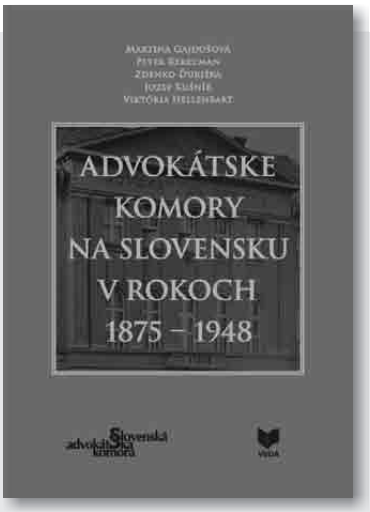
Mgr. Alexandra Donevová
Foto Vladislav Zigo

8

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 –1948

Gajdošová, M. – Kerecman, P. – Ďuriška Z. – Kušnír J. – Hellenbart V.

Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA **publikáciu o histórii advokácie**. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 – 1948.

Pre advokátov a advokátskych koncipientovje publikácia za zvýhodnenú cenu **24 eur s DPH** + 3,70 poštovné (27,70 eur s DPH)

Záujemcovia **mimo radov SAK** zaplatia 30 eur s DPH + 3,70 poštovné (33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na ***www.sak.sk*** alebo priamo kontaktujte:

PhDr. Ondrišová
02 204 227 28
ondrisova@sak.sk

Darina Stračinová
02 204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Koncipientske okienko

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie* na zasadnutí 15. mája 2019 vyhodnotila publikačnú súťaž vyhlásenú pre advokátskych koncipientov na tému ***Význam advokácie v právnom štáte***.

Víťazom sa stal **Mgr. Michal Mikuš** (na fotografii vpravo) s príspevkom ***Čím je advokácia v právnom štáte? „Diablovým" remeslom alebo bojom za spravodlivosť?***

Cenu víťazovi slávnostne odovzdal predseda Slovenskej advokátskej komory JUDr. Tomáš Borec.

Víťazný príspevok uverejňujeme nižšie.

Foto Vladislav Zigo

Čím je advokácia v právnom štáte? „Diablovým" remeslom alebo bojom za spravodlivosť?

EXPOZÍCIA – ÚVOD

V čom je výkon advokácie nezastupiteľný v právnom štáte? Podľa môjho názoru je to v tom, že advokácia slúži ako jediné slobodné (neštátne) právnické povolanie na ochraňovanie a obraňovanie zákona pred svojvôľou štátnych orgánov, ako aj súkromných osôb, teda na reálne presadzovanie zákonnosti. Môže padnúť námietka, že advokát predsa obhajuje záujmy svojho klienta. Pravda, treba si však prečítať aj druhú časť § 1 ods. 1 zákona o advokácii, že advokát uplatňuje právo na obhajobu klienta: *„v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, so zákonmi a s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi"*. Zaiste, v praxi sa advokát môže stretnúť s požiadavkou klienta, aby zákon prekrúcal alebo argumentoval evidentne proti účelu práva – veď všetci advokáti sú poplatní svojim klientom, povedia mnohí. Advokát však nesmie robiť z čiernej bielu. Podľa môjho názoru by takáto činnosť advokáta odporovala nielen advokátskej etike, ale aj § 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky – všeobecnému príkazu ústavne konformného výkladu právnych noriem. Mojím presvedčením je, že výkon advokácie má smerovať k naplneniu a posilňovaniu hodnotového rámca spoločnosti, ktorý je zakotvený v Ústave Slovenskej republiky. Aj advokát musí dbať pri výkone advokácie na napĺňanie Radbruchovského generálneho účelu práva, ktorým je rozumnosť, spravodlivosť a primeranosť. Ako to má však advokát dosiahnuť? Podľa mňa tak, že požiadavku klienta, aby urobil z čiernej bielu nebude akceptovať.

„Nikdo nemá právo svůj osobní zdar vykupovat zločinnou činností. Jestliže se taková činnost vylučuje s jeho vlastním cítěním, nesmí jí přijmout, i kdyby si měl přivodit těžké následky."

Kamill Resler

Advokát má vo svojej praxi zachovávať a upevňovať hodnotovú koherenciu právneho poriadku, presnejšie povedané, účel a zmysel konkrétnej právnej normy alebo zá-

kona ako takého. Advokát nie je *alter ego* svojho klienta, preto nemusí zdieľať jeho túžby a ani jeho pohľad na svet. Prax vie byť veľmi náročná nielen po odbornej stránke, ale aj po tej ľudskej a etickej, to vie každý advokát. Finančná stránka veci je kapitolou samou osebe. Na tomto mieste si aspoň povedzme: *„Je nesprávne prekrúcať zákony a znehodnocuje to poslanie advokácie v právnom štáte."*

KOLÍZIA – ZAUZLENIE – ZÁPLETKA

Keď sa profesor a dekan Winthrop House na Harvardovej univerzite Ronald S. Sullivan Jr. rozhodol obhajovať hollywoodskeho producenta Harveyho Weinsteina, ktorý je obvinený z viacerých sexuálnych trestných činov (vrátane znásilnenia), strhli sa medzi študentmi Harvardovej univerzity nielen oduševnené moralizujúce debaty, ale dokonca aj protesty požadujúce rezignáciu prof. Sullivana z funkcie dekana. Je sklamaním, že študenti excelentnej svetovej univerzity preukazujú tak málo porozumenia k elementárnym princípom právneho štátu a k dôležitosti trestnej obhajoby, trefne poznamenávali významní právnici z radov amerických obhajcov. Veď predsa nie emotívny, ale vecný a racionálne zdôvodnený prístup k zaujímaniu postoja k dôležitým spoločenským otázkam, sa vyžaduje od inteligentného človeka, nehovoriac od študenta univerzity svetového významu. S nepochopením poslania a potrebnosti trestnej obhajoby sa stretneme aj v elitnej spoločenskej vrstve – hodnota IQ alebo vzdelanie zjavne nezohráva rolu.

KRÍZA – ZRÁŽKA MEDZI POSTAVAMI

Kto sa s morálne opovrhujúcim podtónom spýta lekára: *„Ako môžeš operovať toho človeka?! Veď je to kriminálnik!"* Nikto. Je predsa podľa Hippokratovej prísahy povinnosťou lekára pomôcť všetkým ľudom, bez ohľadu na to, kým konkrétny pacient je alebo čo spravil. Lekár je profesionál a dokáže liečiť najlepšie ako vie aj takého pacienta, s ktorého názormi alebo činmi sa vôbec nestotožňuje. Má to tak byť? Jednoznačne má. Lekár predsa vykonáva svoje povolanie; emócie idú bokom – *Sine ira et studio* – Bez hnevu a vášne.

Prečo sa na druhej strane obhajca pravidelne stretáva s morálne opovrhujúcou otázkou: *„Ako môžeš obhajovať tohto človeka?! Veď je to kriminálnik!"*, keď jeho zákonnou povinnosťou je, aby dohliadol na dodržanie práva na spravodlivý proces v prípade obvineného, ktorého zastupuje? Je irelevantné, spáchanie akého skutku sa obvinenému kladie za vinu a čo si o vine myslí obhajca. Obhajca je profesionál a dokáže obhajovať najlepšie ako vie – zaručiť dodržanie práva na spravodlivý proces – aj takému obvinenému, s ktorého názormi alebo činmi sa vôbec nestotožňuje. Najilustratívnejším príkladom uvedeného je obhajoba K. H. Franka advokátom Kamillom Reslerom, ktorý aktívne obhajoval židov v antisemitských veciach, bojoval proti nacistickej ideológii a bol obeťou protektorátneho režimu. Napriek uvedenému sa k povinnosti obhajovať postavil ako profesionál a svoju prácu si robil svedomite, s profesijným zápalom, výsledkom čoho bolo, že K. H. Frank bol z niektorých skutkov obžaloby oslobodený. Za výkon svojho povolania si u verejnosti zaslúžil prezývku „ďáblův advokát".

PERIPETIA – OBRAT DEJA

Reslerov príklad ma dovádza k záveru, že jedine advokáti sú ochotní viesť boj za dosiahnutie spravodlivosti pre svojho klienta, napriek tomu, že im často privodí udelenie nálepky „diablov advokát" laickými samosudcami z ľudu, ktorej sa už doživotne nezbavia. Rozhodnutie pobiť sa za správnu vec napriek tomu, že všetci naokolo sú proti, často so štátnymi orgánmi na čele, jednoznačne vyžaduje silu osobnosti. Životopisec Reslera v tejto súvislosti na jeho adresu podotkol: *„Ukázal, že člověk, si může udržet integritu i v těžkých dobách a že by se neměl bát postavit systému, který jedná špatně a zločinně."* Schopnosť postaviť sa nespravodlivosti považujem za charakteristickú črtu osobnosti advokáta, a teda advokácie ako takej.

Advokáti sú jednoznačne tí, ktorí dokážu meniť veci k lepšiemu. Paradoxom však je, že Kamila Reslera, prof. Sullivana a mnohých slovenských kolegov, vrátene mňa, laickí samosudcovia z ľudu budú naďalej označovať za diablových advokátov, napriek tomu, že pre reálne presadzovanie zákonnosti v praxi robíme viacej ako niektoré orgány povolané na ochranu zákonnosti. Je to úsmevná disharmónia, jeden z „tých paradoxov" života. Možno, ak by sme v rámci konania o ústavnej sťažnosti mohli navrhovať zrušenie právnych predpisov pre protiústavnosť, ako naši českí kolegovia, tak by nás verejnosť začala vnímať pozitívne, keďže výsledky nášho snaženia by boli hmatateľnejšie. To je môj návrh *de lege ferenda* pre zvýšenie dôležitosti advokácie v právnom štáte.

ROZUZLENIE – ŠŤASTNÝ KONIEC

Advokát má ako každý iný právnik slúžiť zákonnosti bez ohľadu na to, či zastupuje klienta v trestnej, civilnej alebo správnoprávnej kauze. **Dôležitosť advokáta však spočíva v tom, že na rozdiel od všetkých ostatných právnických povolaní obraňuje hodnotový rámec spoločnosti a spravodlivosť z druhej strany barikády – z pozície neštátneho, a teda nezávislého subjektu.** To nie je zanedbateľná úloha. Advokácia je dôležitou poistkou zákonnosti v právnom štáte, a preto som presvedčený, že úlohou každého advokáta je, aby vo svojej praxi myslel aj na plnenie tohto nášho nezastupiteľného poslania; nie je to iba o peniazoch.

Mgr. Michal Mikuš

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosti advokáta ako ustanoveného advokáta Centrom právnej pomoci

Advokát, ktorý ako rozhodnutím Centra právnej pomoci ustanovený advokát vo veci sťažnosti, podanej klientom Ústavnému súdu SR, po prevzatí zastúpenia na základe splnomocnenia zo strany klienta, Ústavnému súdu SR toto splnomocnenie nedoručí ani nevykoná žiadne úkony na odstránenie vád sťažovateľovho podania, v dôsledku čoho podanie Ústavný súd SR odložil, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 18 ods. 1 a 2 zákona o advokácii a § 5 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK.

Veci, ustanovené advokátovi na zastupovanie Centrom právnej pomoci treba klásť na roveň „bežnej" právnej agende advokáta (ktorá sa môže javiť atraktívnejšou a lepšie ohodnotenou po finančnej stránke) a nie je možné ich zanedbávať, či prikladať im menší význam, ako to vyplýva z § 5 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK.

Rozhodnutie II. disciplinárneho senátu SAK z 22. marca 2016,
sp. zn. DS II.- 92/15:1596/2015

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1, 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení
- § 5 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím II. disciplinárneho senátu SAK z 22. marca 2016, **sp. zn. DS II.- 92/15:1596/2015** bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1 a 2 zákona o advokácii a § 5 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK,

tým, že

ako Rozhodnutím Centra právnej pomoci zo dňa 27. 1. 2015 ustanovený právny zástupca sťažovateľa A. B. pri poskytovaní právnej pomoci a zastupovaní v konaní vedenom pred Ústavným súdom SR, po prevzatí právneho zastupovania sťažovateľa na základe splnomocnenia zo dňa 3. 2. 2015, Ústavnému súdu SR toto splnomocnenie nedoručil, ani nevykonal úkony na odstránenie vád sťažovateľovho podania – sťažnosti, v dôsledku čoho Ústavný súd SR listom „Odloženie podania" zo dňa 17. 2. 2015 toto podanie odložil,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **písomné napomenutie.**

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **405 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny senát sa na pojednávaní konanom dňa 22. marca 2016 oboznámil so spisovým materiálom, najmä s návrhom predsedu Revíznej komisie SAK, podaným dňa 8. 12. 2015.

Disciplinárne obvinený sa napriek riadne a včas doručenému upovedomeniu o pojednávaní na pojednávanie dňa 22. 3. 2016 nedostavil, avšak dňa 21. 3. 2016 doručil na disciplinárne oddelenie SAK e-mailové ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní a súhlas s uskutočnením pojednávania v jeho neprítomnosti. Z tohto dôvodu senát pojednával v neprítomnosti disciplinárne obvineného advokáta, podľa § 18 ods. 6 Disciplinárneho poriadku SAK.

Sťažovateľ v podanej sťažnosti uviedol, že disciplinárne obvinený advokát mu bol ustanovený rozhodnutím Centra právnej pomoci zo dňa 27. 1. 2015, aby mu poskytoval právnu pomoc a zastupoval ho v konaní pred Ústavným súdom SR (ďalej len ÚS SR) vo veci ústavnej sťažnosti na prieťahy v konaní. Disciplinárne obvinený zrejme nepodal včas na ÚS SR plnú moc, udelenú sťažovateľom, z ktorého dôvodu bola jeho sťažnosť odložená napriek tomu, že sťažovateľovi tvrdil, že plnú moc na ÚS SR podal. Uvádzal tiež, že disciplinárne obvinený sťažovateľa po celú dobu klamal a zavádzal. Keďže v danej veci nie je možné pokračovať, právo sťažovateľa domáhať sa práv na ústavnom súde je premlčané a tým zmarená aj prípadná finančná náhrada voči odporcovi, k čomu došlo v dôsledku nekonania advokáta.

Disciplinárne obvinený sa k sťažnosti vyjadril písomným podaním, doručeným na SAK dňa 13. 7. 2015. V ňom uviedol, že bol určený na zastupovanie sťažovateľa vyššie uvedeným rozhodnutím Centra právnej pomoci vo veci označenej sťažovateľom. Sťažovateľ mu na stretnutí dňa 3. 2. 2015 udelil plnú moc na nahliadnutie do spisového materiálu, avšak nedošlo k uzavretiu dohody o poskytovaní právnej pomoci, nakoľko mu k tomu sťažovateľ neposkytol potrebnú súčinnosť. Ústavná sťažnosť sa týkala prieťahov v konaní vedenom na okresnom súde, kde došlo k strate spisového materiálu, avšak ten sa následne našiel. Po zistení týchto skutočností sa disciplinárne obvinený stretol so sťažovateľom a ústne sa dohodli, že počkajú na ukončenie súdneho sporu, ktorého zdĺhavosť bola predmetom podanej sťažnosti. Disciplinárne obvinený vo vyjadrení ďalej uviedol, že sťažovateľa upozornil, že jeho podanie bude odložené, avšak sa na ÚS SR môže obrátiť s novou sťažnosťou, nakoľko tomu odloženie podania nebráni. Od toho času ho sťažovateľ viac nekontaktoval.

Vo vyjadrení disciplinárne obvinený k návrhu na začatie disciplinárneho konania zdôraznil, že odložením podania sťažovateľa ÚS SR zo dňa 17. 2. 2015, nedošlo k poškodeniu práv sťažovateľa, čo potvrdzuje aj list ÚS SR z 19. 5. 2015. V ňom sa konštatuje, že odloženie podania nebráni tomu, aby sa sťažovateľ obrátil na ÚS SR s novou sťažnosťou, pri ktorej mu poskytne právnu pomoc advokát, ustanovený Centrom právnej pomoci tak, aby spĺňala požiadavky sťažnosti podľa čl. 127 Ústavy SR. Disciplinárne obvinený telefonoval s pracovníčkou okresného súdu, ktorá ho informovala, že stratený spis, ktorý bol predmetom sťažnosti na ÚS SR, sa našiel a sťažovateľa o tomto informujú ako účastníka konania. Vyriešenie tohto problému považoval disciplinárne obvinený za kľúčové pre zvolenie správneho postupu pri doplnení sťažnosti na ÚS SR. Ďalšie dopĺňanie sťažnosti by bolo v tomto čase zbytočné a nič by neriešilo. Po zistení, že spis sa našiel a bol zaslaný na okresný súd (odstránená prekážka v konaní), disciplinárne obvinený poučil sťažovateľa o jeho zákonných právach. Tiež uviedol, že sťažovateľa na jeho právach nepoškodil, plnil si svoje povinnosti, vyplývajúce zo zákona o advokácii a odloženie podania nie je konečným rozhodnutím ÚS SR.

Splnomocnený zástupca Revíznej komisie SAK sa na disciplinárnom pojednávaní dňa 22. 3. 2016 pridržiaval písomne podaného disciplinárneho návrhu a mal za to, že z vykonaných dôkazov je preukázané porušenie povinností advokáta disciplinárne obvineného; navrhol, aby bol disciplinárne obvinený uznaný za vinného a aby mu bol uložený, ako sankcia, peňažný trest vo výške 400 eur.

Na základe vykonaného dokazovania senát ustálil nasledovný skutkový a právny stav:

Z rozhodnutia Centra právnej pomoci zo dňa 27. 1. 2015 vyplýva, že disciplinárne obvinený advokát bol sťažovateľovi určený na poskytovanie právnej pomoci a zastupovanie v konaní pred ÚS SR vo veci ústavnej sťažnosti na prieťahy v konaní.

Zo splnomocnenia založeného do spisu vyplýva, že sťažovateľ udelil dňa 3. 2. 2015 disciplinárne obvinenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie vo „všetkých právnych veciach". Ide teda o tzv. generálne splnomocnenie, bez špecifikácie konkrétnej zastupovanej veci, ktoré však v kontexte vyššie uvedeného rozhodnutia Centra právnej pomoci nepochybne bolo udelené v súvislosti so zastupovaním sťažovateľa v konaní pred ÚS SR. Pritom neobstojí argumentácia disciplinárne obvineného, uvedená v jeho vyjadrení, doručenom na SAK dňa 13. 7. 2015, že išlo o splnomocnenie na nahliadnutie do spisového materiálu. Takýto úkon v splnomocnení nie je osobitne vymedzený. Disciplinárne obvinený teda zastupovanie sťažovateľa v konaní pre ÚS SR prevzal, a to dňa 3. 2. 2015, prijatím splnomocnenia, udeleného sťažovateľom.

Z listu Ústavného súdu SR zo 17. 2. 2015, adresovanému sťažovateľovi vyplýva, že ÚS SR bolo dňa 7. 1. 2015 doručené podanie sťažovateľa, označené ako „Sťažnosť", v ktorom sťažovateľ poukazuje na stratený spis (v konaní, v ktorom je sťažovateľ účastníkom). Ústavný súd SR v liste sťažovateľa poučil o svojich kompetenciách a o tom, že predpokladom na konanie o sťažnostiach na ÚS SR je kvalifikovaný návrh, obsahujúci zákonné náležitosti. Tiež vymenoval predmetné zákonné náležitosti, prílohy, ktoré má návrh obsahovať, lehote, v ktorej sa návrh podáva a postup Ústavného súdu SR v prípade, ak sudca zistí, že nejde o návrh na začatie konania (odloženie podania). Ústavný súd SR ďalej v liste uviedol, že podanie sťažovateľa nepovažuje za sťažnosť podľa § 127 ods. 1 ústavy, o ktorej rozhoduje ústavný súd, teda ho nemožno posúdiť ako návrh na začatie konania pred ústavným súdom, preto ho podľa § 23a zákona o ústavnom súde odkladá.

Z listu Ústavného súdu SR z 19. 5. 2015, adresovanému sťažovateľovi vyplýva, že sťažovateľ vo svojom podaní, doručenom súdu dňa 7. 1. 2015 uviedol, že požiada Centrum právnej pomoci o ustanovenie advokáta. Túto skutočnosť však ústavnému súdu sťažovateľ do 17. 2. 2015 nepreukázal,

a preto ústavný súd posúdil podanie sťažovateľa v predloženom znení a podanie odložil, o čom sťažovateľa upovedomil prípisom z 17. 2. 2015. Na prípis zareagoval sťažovateľ podaním z 13. 3. 2015, doloženým rozhodnutím Centra právnej pomoci zo dňa 27. 1. 2015, pričom Ústavný súd SR konštatoval, že ustanovený právny zástupca bol oprávnený a povinný poskytnúť sťažovateľovi pomoc v súvislosti s konaním pred ústavným súdom, vrátane sťažnosti, spĺňajúcej náležitosti, ustanovené zákonom. Odloženie podania nebráni tomu, aby sa sťažovateľ na ÚS SR obrátil s novou sťažnosťou, pri formulovaní ktorej mu poskytne pomoc ustanovený advokát Centrom právnej pomoci tak, aby spĺňala požiadavky ústavy.

Z vyššie uvedených dôkazov bezpochyby vyplýva (a disciplinárne obvinený túto skutočnosť nepopiera, resp. sa k nej osobitne nevyjadruje), že po prevzatí právneho zastupovania sťažovateľa (na základe splnomocnenia z 3. 2. 2015), nevykonal disciplinárne obvinený vo vzťahu k ÚS SR žiaden úkon. Skutočnosť, že udelené splnomocnenie nebolo súdu doručené, vyplýva tiež z listu ústavného súdu z 17. 2. 2015, ktorý nebol adresovaný disciplinárne obvinenému advokátovi, ale priamo jeho klientovi, sťažovateľovi. Ústavný súd SR nemal vedomosť o zastúpení sťažovateľa advokátom; o tomto sa dozvedel až z podania sťažovateľa z 13. 3. 2015, ktorým zaslal sťažovateľ ÚS SR rozhodnutie Centra právnej pomoci zo dňa 27. 1. 2015 o ustanovení disciplinárne obvineného na zastupovanie sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom. Disciplinárne obvinený zostal k Ústavnému súdu SR nečinný, nedoplnil podanie sťažovateľa o zákonom predpokladané náležitosti, t. j. neodstránil vady sťažovateľovho podania, čo vyplýva aj z listu ÚS SR z 19. 5. 2015 – vyjadrené vetou „Ustanovený právny zástupca je oprávnený a povinný poskytnúť Vám pomoc v súvislosti s konaním pred ústavným súdom, vrátane sťažnosti, ktorá by spĺňala náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde."

Senát zastáva názor, že zo strany disciplinárne obvineného rozhodne nešlo o presadzovanie práva a záujmov klienta – sťažovateľa, keď zostal pasívny vo vzťahu k ÚS SR a k podaniu, ktoré sťažovateľ na ústavný súd podal. Disciplinárne obvinený bezpochyby mal doručiť na ústavný súd splnomocnenie z 3. 2. 2015, ktoré mu udelil sťažovateľ a vykonať ďalej také úkony, ktoré by viedli k odstráneniu vád jeho podania (sťažnosti) tak, aby ÚS SR podanie jeho klienta neodložil. Pritom neobstojí argumentácia disciplinárne obvineného advokáta, že sťažovateľ by „nebol v konaní úspešný". Senát uvádza, že v danom prípade nejde o advokátom odhadovaný úspech či neúspech konania na ústavnom súde, ale o také presadzovanie práv a záujmov klienta, aby klient na svojich právach neutrpel ujmu a aby sa mu dostalo odborne kvalifikovanej právnej pomoci, ktorú klient požaduje. Ak bolo záujmom sťažovateľa iniciovať konanie na ústavnom súde, bolo zároveň úlohou jeho advokáta napomôcť mu v tom a vykonať také úkony, aby sa ústavný súd podaním sťažovateľa zaoberal.

Disciplinárne obvinený nekonal s odbornou starostlivosťou, keď neupovedomil ÚS SR, že sťažovateľa vo veci a nebolo ani prejavom jeho svedomitosti, ak usúdil, že „dopĺňanie sťažnosti na Ústavnom súde SR by bolo v tomto čase zbytočné" a „nič by sa nezmenilo na neúspechu sťažovateľa", pričom zároveň neviedol sťažovateľa k tomu, aby tento prípadne vzal svoje podanie z ústavného súdu späť a zhojil prípadné nedostatky v predchádzajúcom postupe tak, aby bolo možné podanie na Ústavný súd SR urobiť v právne kvalifikovanej forme a obsahu. Naopak, disciplinárne obvinený ponechal sťažovateľa, aby sám komunikoval s ústavným súdom, o čom svedčí podanie sťažovateľa z 13. 3. 2015 na ústavný súd. Z postupu sťažovateľa zjavne vyplýva, že tento nepochopil význam a zmysel odloženia veci ústavným súdom, listom z 17. 5. 2016.

Na záver disciplinárny senát uvádza, že veci, ustanovené advokátovi na zastupovanie Centrom právnej pomoci, treba klásť na roveň „bežnej" právnej agendy advokáta (ktorá sa môže javiť atraktívnejšou a lepšie ohodnotenou po finančnej stránke) a nie je možné ich zanedbávať, či prikladať im menší význam. Pri opačnom prístupe advokáta, dochádza k porušeniu § 5 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK, ako tomu bolo i v prípade disciplinárne obvineného advokáta.

Vzhľadom na vyššie uvedené, disciplinárny senát sa po posúdení dôkazov založených v spise a vykonaných na pojednávaní dňa 22. 3. 2016 stotožnil s návrhom predsedu Revíznej komisie SAK na uznanie disciplinárne obvineného za vinného zo spáchania disciplinárneho previnenia, vyhodnotil konania disciplinárne obvineného ako porušenie povinností advokáta, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Pri ukladaní druhu disciplinárneho opatrenia senát vzal do úvahy jednak mladý vek a pomerne krátku advokátsku prax disciplinárne obvineného advokáta (v čase ustanovenia disciplinárne obvineného sťažovateľovi rozhodnutím Centra právnej pomoci, vykonával disciplinárne obvinený advokáciu len vyše jedného roka) a tiež skutočnosť že sa u osoby disciplinárne obvineného jedná o prvé porušenie predpisov vzťahujúcich sa na výkon advokácie. Uložený trest má u disciplinárne obvineného pôsobiť skôr výchovne a preventívne, a preto zvolil ako disciplinárne opatrenie písomné napomenutie, teda najmiernejšiu formu možného disciplinárneho opatrenia. Senát zároveň vyslovuje nádej, že mierny trest povedie disciplinárne obvineného k dôslednejšiemu plneniu povinností advokáta a k nezanedbávaniu zastupovania klientov v prípadoch, kde disciplinárne obvinený zastupovanie prevezme.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková
advokátka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta plniť prevzaté záväzky

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak si nesplní povinnosť uloženú mu vykonateľným rozsudkom, a to dokonca ani ako povinný v exekučnom konaní.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 23. marca 2018, ***sp. zn. K 74/2017***[1]

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a 2 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovia pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky")
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvinenú advokátku za vinnú z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustila

tým, že

hoci jej bola rozsudkom okresného súdu z 25. 8. 2006, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 9. 11. 2006, uložená povinnosť zaplatiť Mgr. A. B. čiastku 200 000 Kč s prísl. a trovy konania, svoju povinnosť v stanovenej lehote nesplnila, a to ani čiastočne, v dôsledku čoho sa Mgr. A. B. domáhal splnenia tejto jej povinnosti v rámci exekučného konania, a potom, čo k 7. 4. 2016 nebola pohľadávka Mgr. A. B. uspokojená ani v rámci tohto exekučného konania, sama uloženú povinnosť voči Mgr. A. B. do súčasnej doby nesplnila,

teda

- pri výkone advokácie nekonala čestne a svedomito,
- pri výkone advokácie nepostupovala tak, aby neznižovala dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiavala pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce jej
  - povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
  - povinnosť plniť svoje záväzky,

čím porušila

§ 16 ods. 2, § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a 2 Pravidiel profesionálnej etiky,

za čo jej bolo uložené

podľa § 32 ods. 3 písm. d) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie **– dočasný zákaz výkonu advokácie na dobu 6 mesiacov.**

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal na disciplinárne obvinenú disciplinárnu žalobu, v ktorej jej kládol za vinu skutok popísaný vyššie.

Disciplinárne obvinená sa na ústnom pojednávaní k disciplinárnej žalobe vyjadrila tak, že ju Mgr. A. B. pozval do svojej kancelárie, kam prišli dvaja jeho klienti, a ďalej tam bol prítomný C. D. Mgr. A. B. prevzal od spomínaných klientov 200 000 Kč do úschovy. Autorom zmluvy o úschove bol Mgr. A. B., zmluvu však podpísala disciplinárne obvinená a na podpis pripojila aj svoju pečiatku, ktorú mala so sebou. Úschova bola dohodnutá na 6 mesiacov, po tej dobe sa spomenutí klienti Mgr. A. B. (účastníci zmluvy o úschove) telefonicky ozvali disciplinárne obvinenej, že chcú peniaze vyplatiť, menovaná ich nevyplatila, lebo peniaze nikdy nemala v ruke. Peniaze vyplatil Mgr. A. B.

Disciplinárny senát vykonal dokazovanie listinami v disciplinárnom spise a oboznámil sťažnosť Mgr. A. B., list povere-

ného člena KR a list vedúci KO ČAK, žiadosť disciplinárne obvinenej o predĺženie lehoty na vyjadrenie, vyjadrenie disciplinárne obvinenej, korešpondenciu disciplinárne obvinenej s povereným členom kontrolnej rady, výsledky vyhľadávania z centrálnej evidencie exekúcií, listiny týkajúce sa exekučných konaní, lekársky poukaz, výpisy z matriky, vyjadrenie disciplinárne obvinenej ku disciplinárnej žalobe, výpis z matriky k 22. 3. 2018.

Predseda disciplinárneho senátu pred nariadením ústneho pojednávania vyžiadal od okresného súdu rozsudok z 25. 8. 2006, ktorý bol ako dôkaz takisto prečítaný.

Strany nemali k vykonaným dôkazom pripomienky.

Vykonaním dôkazov bol zistený nasledujúci skutkový stav:

Na disciplinárne obvinenú sa obrátil v roku 2003 sťažovateľ Mgr. A. B. a požiadal ju, aby vykonala advokátsku úschovu jeho klientom. Disciplinárne obvinená sa za tým účelom dostavila do kancelárie sťažovateľa, v kancelárii podpísala už pripravenú zmluvu o advokátskej úschove, ktorou potvrdila prevzatie sumy 200 000 Kč, ktorú v kancelárii zložil E. F. Termín vyzdvihnutia úschovy bol 25. 8. 2003 oproti predloženiu rozhodných listín. Disciplinárne obvinená peniaze z úschovy oprávnenému, ktorý ju k tomu vyzval, nevyplatila. Z rozsudku okresného súdu vyplýva, že povinnosť vydať oprávnenému z úschovy 200 000 Kč splnil za disciplinárne obvinenú Mgr. A. B., ktorému však disciplinárne obvinená už tieto peniaze nevrátila. Skutkový stav v občianskoprávnom konaní bol preukázaný výpoveďami zložiteľa pána E. F., oprávneného z úschovy pána G. H., prítomnej sekretárky sťažovateľa I. J., výpoveďou sťažovateľa (vtedy žalobcu) a disciplinárne obvinenej, vtedy žalovanej.

Disciplinárne obvinená sa proti rozsudku neodvolala. Spomínaný rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť dňa 9. 11. 2006, je vykonateľný. Proti disciplinárne obvinenej sú vedené ďalšie exekúcie.

Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že disciplinárne obvinenej bola už v roku 2006 okresným súdom, rozsudkom z 25. 8. 2006, uložená povinnosť zaplatiť Mgr. A. B. čiastku 200 000 Kč s príslušenstvom a trovy konania. Túto svoju povinnosť disciplinárne obvinená ku dňu podania disciplinárnej žaloby nesplnila, sťažovateľovi sa nepodarilo vymôcť žiadne plnenie ani na základe exekučného konania. Vzhľadom na trojdňovú paričnú lehotu, uvedenú v právoplatnom rozsudku, bola disciplinárne obvinená povinná uhradiť dlh najneskôr dňa 12. 11. 2006. Od 13. 11. 2006 je v omeškaní.

Advokát je povinný konať pri výkone advokácie čestne a svedomito (§ 16 ods. 2 zákona advokácii). Advokát nesmie postupovať tak, aby tým znižoval dôstojnosť advokátskeho stavu (§ 17 zákona o advokácii), je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky, a to konkrétne povinnosť prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu poctivým, čestným a slušným správaním a má povinnosť plniť svoje záväzky (čl. 4 ods. 1, 2 etického kódexu).

Disciplinárne obvinená sa dopustila disciplinárneho previnenia, lebo je v omeškaní so splnením svojho záväzku viac ako 11 rokov. Dlžná suma je relatívne vysoká, veriteľovi, ktorý za disciplinárne obvinenú splnil jej povinnosti z úschovy, môže nezaplatenie nepochybne prinášať komplikácie. Konanie disciplinárne obvinenej napĺňa znaky disciplinárneho previnenia tak po formálnej (neplnenie záväzkov a z toho vyplývajúce nečestné a nesvedomité správanie), ako aj po materiálnej stránke, najmä s prihliadnutím na výšku čiastky a na extrémne dlhú dobu nesplnenia povinnosti.

Disciplinárny senát pri úvahe o druhu a výške disciplinárneho opatrenia vychádzal z úvahy, že disciplinárne obvinená neplní svoje finančné záväzky (okrem skutku, ktorý je predmetom disciplinárneho previnenia, boli zistené ďalšie dve exekučné konania), a z toho dôvodu by do úvahy prichádzajúce disciplinárne opatrenie formou pokuty bolo len ťažko vymáhateľné. Na disciplinárne obvinenú, v minulosti postihnutú v inom disciplinárnom konaní pokutou, sa hľadí, ako by nebola disciplinárne postihnutá [§ 35b písm. c) zákona o advokácii]. Avšak dĺžka trvania disciplinárneho previnenia, bezmocnosť veriteľa, ktorý napriek exekučnému konaniu nedosiahol uspokojenie svojho právoplatne prisúdeného nároku, a postoj disciplinárne obvinenej, ktorá neprejavila nad konaním ľútosť, viedli disciplinárny senát k záveru, že napomenutie, vrátane jeho verejnej formy, by nezodpovedalo závažnosti porušenia povinností zo strany disciplinárne obvinenej. Z toho dôvodu uložil disciplinárny senát disciplinárne opatrenie vo forme dočasného zákazu výkonu advokácie, a to na dobu 6 mesiacov, teda na spodnej hranici § 32 ods. 3 písm. d) zákona o advokácii.

Disciplinárny senát posúdil všetky návrhy, pričom aj zamietnutý návrh na prerušenie konania posúdil ako návrh dôkazný. Všetky dôkazné návrhy následne zamietol, lebo nemohli priniesť zmenu v posúdení veci vymedzenej výrokovou časťou disciplinárnej žaloby.

Proti uvedenému disciplinárnemu rozhodnutiu podala disciplinárne obvinená odvolanie, ktoré odvolací disciplinárny senát rozhodnutím z 3. 10. 2018 zamietol a napadnuté disciplinárne rozhodnutie potvrdil.

Disciplinárne obvinená podala dňa 23. 3. 2018 odvolanie do protokolu na pojednávaní, ktoré následne odôvodnila podaním z 14. 5. 2018. Disciplinárne obvinená v odvolaní okrem iného uvádza, že si je vedomá svojej povinnosti uloženej rozsudkom obvodného súdu a priznala, že túto svoju povinnosť nesplnila. Všetky okolnosti daného prípadu dala prakticky za vinu Mgr. A. B. a uviedla, že „naletela" výrazne staršiemu a skúsenejšiemu kolegovi advokátovi, ktorému poskytla súčinnosť pri riešení na prvý pohľad banálnej záležitosti.

Prvostupňový senát riadne zhodnotil všetky dôkazy v konaní vykonané. Odvolací disciplinárny senát sa stotožnil so závermi prvostupňového senátu, že konanie disciplinárne obvinenej je bez akýchkoľvek pochybností disciplinárnym previnením. Pri posúdení tejto skutočnosti je nutné vychádzať aj z obhajoby disciplinárne obvinenej, ktorá v konaní nepreukázala žiadnu sebareflexiu. Disciplinárne obvinená v konaní prakticky výlučne zvaľovala vinu na Mgr. A. B., čo je zrejmé aj z odôvodnenia jej odvolania.

Odvolanie disciplinárne obvinenej je pritom iba opakovaním jej obhajoby prezentovanej už v priebehu konania, s ktorou sa prvostupňový senát riadne vo svojom rozhodnutí

vysporiadal. Pre posúdenie konkrétnej veci nie je podstatné, či na druhej strane sporu o zaplatenie pohľadávky stojí osoba váženého postavenia alebo osoba nevalnej povesti, v konkrétnom prípade už osoba odsúdená pre majetkovú trestnú činnosť a podvody. Podstatné je, že disciplinárne obvinenej bola právoplatným rozsudkom súdu uložená povinnosť uhradiť veriteľovi čiastku 200 000 Kč s príslušenstvom, ktorú nesplnila.

Disciplinárnym senátom neprislúcha hodnotiť, či bola táto pohľadávka oprávnená, či je založená na podvodnom konaní inej osoby alebo či konkrétnu sumu disciplinárne obvinená nikdy nemala k dispozícii. O týchto skutočnostiach právoplatne rozhodol súd, kde mala disciplinárne obvinená možnosť riadne sa obhajovať a prezentovať svoju procesnú obranu a využiť všetky prostriedky na preukázanie svojich tvrdení. Tejto možnosti riadne nevyužila. Uvedené rozhodnutie súdu sú tak všetky strany vrátane disciplinárne obvinenej povinné rešpektovať a dodržiavať. Disciplinárne obvinená má zrejme tendenciu prenášať vinu na tretie osoby a táto skutočnosť, najmä jej postoj k veci, jej značne priťažuje v otázke uloženého disciplinárneho opatrenia. Skutočnosti popísané disciplinárne obvinenou nemôžu ospravedlniť jej flagrantné pochybenia. Všetky vyššie popísané skutočnosti sú spôsobilé ohroziť dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu v očiach tretích osôb.

Hoci táto skutočnosť nie je predmetom disciplinárnej žaloby, o porušenie povinností disciplinárne obvinenej svedčí aj fakt, že prevzala finančné prostriedky do úschovy, hoci ich nikdy fakticky v dispozícii nemala, čo možno považovať opäť za nedbanlivosť disciplinárne obvinenej, ku ktorej sa výslovne priznala. Tento fakt nemôže ovplyvniť ani irelevantné tvrdenie disciplinárne obvinenej o osobe Mgr. A. B., ktorá má byť v advokácii neslávne známa. Pokiaľ ide o disciplinárne opatrenie, podľa názoru odvolacieho disciplinárneho senátu je uložené disciplinárne opatrenie – dočasný zákaz výkonu advokácie na dobu 6 mesiacov primerané okolnostiam prípadu. Vzhľadom na dlhotrvajúce nerešpektovanie právoplatného rozsudku zo strany disciplinárne obvinenej a neplnenia záväzkov, postoju disciplinárne obvinenej k svojmu previneniu, kedy svoju vinu popiera či bagatelizuje, prenáša na tretiu osobu a neprezentuje žiadnu ľútosť alebo sebareflexiu, okrem ľútosti voči svojej osobe, nemožno za situácie, keď je vylúčené uloženie pokuty, uvažovať o uložení miernejšieho disciplinárneho opatrenia.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované: *Z kárné praxe.* In: Bulletin advokacie, č. 3/2019, s. 68 – 69.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala **Mgr. Tatiana Frištiková,** *advokátka*

PREDSTAVUJEME VÁM EURÓPSKU ADVOKÁCIU

Advokácia v Portugalsku

Bulletin slovenskej advokácie prináša od začiatku roku 2018 v každom čísle čitateľom predstavenie jednej z európskych advokátskych komôr. V dnešnej Európe, v ktorej štátne hranice prestávajú byť zábranou spolupráce medzi advokátmi, stúpa význam poznania fungovania advokácie v iných štátoch. Skúsenosti zahraničných komôr, ich úspechy i každodenný život môžu byť nielen zdrojom poznania iných prístupov k riešeniu obdobných problémov, ale i inšpiráciou pre nás.

Advokát/advokátsky koncipient po portugalsky:
advogado/advogado estagiário

Počet aktívnych advokátov v roku 2018: **31 552**
Počet obyvateľov na advokáta: cca 327

Internetová stránka Portugalskej advokátskej komory:
https://portal.oa.pt
Facebook: *www.facebook.com/ordemdosadvogados*
Youtube: *Ordem dos Advogados – Conselho Geral*
Odborné periodikum: *Revista Ordem dos Advogados*

ORDEM DOS ADVOGADOS

Historické míľniky portugalskej advokácie

Portugalské právo má svoj základ v rímskom práve a patrí do rodiny kontinentálnej právnej kultúry s prvkami francúzskeho a nemeckého civilného práva. Vplyv portugalského práva je súčasťou vývoja právnych systémov krajín s portugalčinou ako úradným jazykom a v niektorých oblastiach pôvodného portugalského impéria.

Do 12. storočia nemožno hovoriť o centralizovanom prijímaní právnych predpisov a kapacity politických inštitúcií sa venovali primárne vojenským záležitostiam. Právo sa riadilo rímskymi zásadami a obyčajmi.

Snaha o kodifikáciu začala v 14. storočí vďaka narastajúcej politickej sile kráľov Eduarda a Afonsa. Zákony kráľa **Filipa II.** (**foto 1**) z roku 1603 boli účinné až do prijatia prvého civilného kódexu v roku 1867.

Vplyv na vývoj civilného práva mal **prof. Alves Moreira** z univerzity v Coimbre, ktorého teoretické štúdie o inštitútoch civilného práva v rokoch 1906 – 1916 viedli k prevzatiu nemeckých právnych inštitútov do portugalského právneho poriadku.

Univerzita v Coimbre (**foto 2**), pôvodne založená v Lisabone kráľom Dinisom I. portugalským, je hrdá na svoje historické prvenstvo medzi univerzitami v Portugalsku a je jednou z najstarších univerzít na svete s nepretržitým fungovaním. Už od svojho založenia v roku 1290 poskytovala vzdelanie v oblasti práva na jednej zo štyroch fakúlt popri filozofii, medicíne a kanonickom práve.

1

2

Portugalsko bolo priekopníkom v otázke zákazu trestu smrti, čiastočne už v roku 1852, úplne v roku 1911. Takisto v roku 1884 sa stalo prvou krajinou, ktorá zrušila trest odňatia slobody na doživotie.

Ordem dos Advogados, teda advokátska komora, bola založená v roku 1926 dekrétom č. 11 715, hoci možno povedať, že jej pôvod siaha do prvej polovice 19. storočia k Združeniu lisabonských advokátov. Dekrét vyšiel z iniciatívy vtedajšieho ministra spravodlivosti prof. Doutor Manuela Rodriguesa. Minister dal vedenie komory do rúk predsedovi Združenia lisabonských advokátov, Dr. Vicentovi Rodrigues Monteiroovi, ktorý sa stal prvým predsedom, tzv. *Bastonário*. Od roku 1931 *Ordem dos Advogados* začína vydávať bulletin pre svojich členov a o rok neskôr zakladá knižnicu, ktorá je jednou z prvých právnických knižníc v Portugalsku. K bulletinu sa v roku 1941 pridáva aj odborný časopis *Revista*. V roku 1947 sa zakladá penzijný fond komory, ktorý sa v roku 1960 rozšíril aj na právnikov s titulom *solicitadores*.

Počas mandátu bastonária Angela d'Almeida Ribeiro sa konal prvý Národný kongres advokátov roku 1972.

Jedným zo známych predsedov komory bol aj **Dr. António Carlos Lima**, podľa niektorých najbrilantnejší portugalský advokát všetkých čias. Narodil sa 29. apríla 1926 v meste Ponte de Lima. Ako jeden z najlepších žiakov nastúpil na fakultu práva, ktorú úspešne ukončil v roku 1949 a za svoju dizertačnú prácu získal ocenenie. Po prvých skúsenostiach ako advokát, štátny tajomník ministra zahraničných vecí a odborný asistent na lisabonskej fakulte práva sa vrátil do svojho rodného mesta. Za člena vedenia Generálnej rady advokátskej komory bol zvolený v roku 1972 a v roku 1978 sa stal *bastonário*, teda predseda komory, ktorú priviedol k mnohým zmenám tak v oblasti poskytovaných služieb, ako aj prípravou nových interných predpisov. Opakovane sa snažil o iniciáciu ústavnoprávnej zmeny, no vždy narazil na odpor Salazarovej vlády. Bol tvárou viacerých sporov, v ktorých vystupoval dôstojne a v súlade s advokátskou etikou. Majster právneho sylogizmu, príklad pre budúcich advokátov, bojovník za ľudskosť a pozdvihnutie krajiny smerom k prosperite. Komora mu v roku 2000 udelila pamätnú medailu pri príležitosti 5. kongresu portugalských advokátov za prítomnosti prezidenta republiky Dr. Jorge Sampaio, takisto známeho advokáta. Lima zastupoval proti Salazarovej vláde napr. biskupa Sebastiao Soares de Resende v procese ohľadom náboženskej slobody a cenzúry biskupových vyjadrení, ktorými biskup upozorňoval na závažnosť situácie v Mozambiku, bývalej portugalskej kolónie.

Viac o histórii portugalskej advokácie sa môžete dozvedieť aj z videa pripraveného pri príležitsti 90. výročia portugalskej advokátskej komory v roku 2016, ktoré nájdete na www.*youtube.com/LxrbsjbeX4s*

Portugalsko prichádza o svoje kolónie v prospech ich nezávislosti v 70. rokoch, po Karafiátovej revolúcii sa vracia k tzv. Governo Civil, civilnej vláde, ktorá nahrádza vojenskú revolučnú radu, a v roku 1986 sa stáva členom Európskej únie a v roku 2000 členom menovej únie.

Štatistiky

Počet aktívnych advokátov na začiatku roka 2018 dosiahol číslo 31 552, z toho 17 221 žien.

Na zozname usadených euroadvokátov možno nájsť 64 osôb z rôznych krajín EÚ, 8 európskych advokátov bolo prija-

3

5

tých na základe zloženej skúšky spôsobilosti a 21 advokátov na základe uznania profesijnej kvalifikácie získanej v inom členskom štáte.

Štruktúra stavovskej organizácie

Pokiaľ ide o legislatívnu úpravu postavenia advokátov v Portugalsku, aktuálne je účinný zákon č. 145/2015 z 9. septembra 2015.

Portugalský právny systém rozlišuje medzi **advokátmi** (*advogados*), **právnymi poradcami** (*colsultores jurídicos*) a **právnymi zástupcami** (*solicitadores*). **Solicitadores** sú nezávislí právnici, ktorí poskytujú klientom právne poradenstvo a zastupovanie na súdoch v rámci stanovených obmedzení, teda vtedy, ak zákon nevyžaduje povinné zastupovanie advokátmi.

Združenie právnych zástupcov a exekútorov (*Ordem dos Solicitadores e dos Agentes de Execuçao, OSAE*) je verejné združenie zastupujúce právnych zástupcov a okrem iného zodpovedá za uplatňovanie disciplinárnych právomocí nad svojimi členmi a poskytovanie stanovísk k návrhom legislatívy týkajúcej sa jeho právomocí.

Ministerstvo spravodlivosti v spolupráci s advokátskou komorou a miestnymi orgánmi zabezpečuje na celom území Portugalska kancelárie právnej pomoci (*Gabinetes de Consulta Jurídica*), kde môžu občania získať bezplatné právne poradenstvo.

Advokátska komora (*Ordem dos advogados*) má celoštátnu pôsobnosť, no v rámci vnútornej štruktúry pôsobí sedem regionálnych rád pre Lisabon, Porto, Coimbru, Évoru, Madeiru, Faro a Açores (**foto 3**). Členstvo v komore je povinné. Každá z regionálnych rád má vlastný disciplinárny orgán, ktorý sa venuje deontologickým otázkam s pôsobnosťou nad advokátmi a koncipientmi so sídlom na území regiónu. Regionálne rady sa ďalej venujú vzdelávaniu koncipientov a advokátov a administratíve. V jednotlivých mestách sú lokálne delegácie komory pozostávajúce z dvoch až štyroch osôb, spolu 220 delegátov na území Portugalska.

4

Potugalskí advokáti majú možnosť sa stretnúť na Národných kongresoch advokátov (*Congresso dos Advogados Portugueses*), ktoré sa doposiaľ konali v rokoch 1972, 1985, 1990, 1995, 2000, 2005, 2011 a 2018.

Konferencia advokátov (*Assembleia Geral da Ordem dos Advogados*) je orgán, ktorého členmi sú všetci advokáti s aktívnym výkonom advokácie a má za úlohu rozhodovať o veciach, ktoré nie sú v kompetencii iných orgánov komory.

Generálna rada (*Conselho Geral*) portugalskej advokácie plní funkcie predsedníctva pozostávajúceho z 20 členov, z toho 5 podpredsedov a jeden predseda. Členovia sú volení na 3 roky.

Bastonário, teda predseda, stojí na čele advokátskej komory, kongresu advokátov, konferencie advokátov a generálnej rady. Momentálne je ním od januára 2017 advokát **Guilherme Figueiredo** (**foto 4**). Reprezentuje komoru navonok a dohliada na plnenie povinností orgánov komory.

Najvyššia rada (*Conselho Superior*) je orgán s jurisdikciou nad odvolaním v deontologických (etických) otázkach a poskytuje stanoviská k odmene advokáta na žiadosť všeobecných súdov a advokátov.

Sídlo portugalskej advokácie

Sídlo portugalskej advokácie možno nájsť v Lisabone na ulici Largo de S Domingos č. 14. V prvých desiatich rokoch existencie komora sídlila v budove Združenia lisabonských advokátov na Rua da Emenda, v roku 1936 si prenajala od spoločnosti *Companhia dos Tabacos de Portugal* jedno poschodie v paláci Regaleira zo 17. storočia (**foto 5**). Interiér zdobia portréty predsedov (bastonários) a typické bielo-modré obklady (**foto 6, 7**).

6

7

Emblém, logo a symboly

Na embléme Portugalskej advokátskej komory sa nachádza sova, ktorá symbolizuje múdrosť, otvorená kniha, ktorá predstavuje znalosť práva, lampa, ktorá reprezentuje objasnenie pravdy, a vavrínový veniec – symbol víťazstva nad zlom a nerovnoprávnosťou (**foto 8**). Emblém je aj súčasťou loga a používa sa od roku 1838.

Kolana predsedu nesie na sebe Mojžišove kamenné dosky s desiatimi Božími prikázaniami (**foto 9**).

Talár portugalských advokátov

Talár, po portugalsky *toga*, je povinný pri vystupovaní advokátov pred súdom a takisto sa používa pri oficiálnych ceremóniách advokátskej komory a tiež pri otvorení súdneho roka (**foto 10**).

Aktuálne výzvy a úspešné projekty

Komora usiluje o zníženie súdnych poplatkov
Jedným z hlavných aktuálnych cieľov komory je zníženie súdnych poplatkov, ktoré komora vníma ako zásadnú prekážku prístupu k spravodlivosti.

Spolupráca právnických profesií pri príprave odporúčaní pre sektor spravodlivosti
V rokoch 2016 a 2017 zástupcovia Portugalskej advokátskej komory, Združenia právnych zástupcov a exekútorov, Únie súdnych úradníkov, Únie portugalských sudcov a Únie prokurátorov vytvorili na podnet prezidenta republiky neformálnu expertnú skupinu, ktorá mala za cieľ dospieť k spoločnému návrhu zlepšenia systému spravodlivosti v Portugalsku. Hlavnými témami boli prístup k spravodlivosti, organizácia súdov, ekonomická spravodlivosť, boj s korupciou. V januári 2018 bol zverejnený dokument jednohlasne prijatý všetkými členmi skupiny. Úlohou dokumentu bolo vytvoriť fórum pre diskusiu s verejnosťou. Portugalská komora vďaka tomuto projektu prehĺbila svoje inštitucionálne vzťahy s vedením najvyššieho súdu a generálnou prokuratúrou.

Pomoc obetiam tragických požiarov a finančnej krízy
Komora sa už dlhší čas aktívne venuje podpore obetí požiarov, ktoré vypukli naprieč celou krajinou v lete 2017. Poskytuje bezplatnú právnu pomoc advokátmi pro bono. Podobne sa aktívne venuje pomoci obetiam finančnej krízy, pokiaľ ide o znevýhodnených alebo diskriminovaných občanov.

Inštitút pre advokátsku prax
Portugalská advokátska komora v roku 2017 založila *Inštitút pre advokátsku prax*, ktorý predstavuje vnútorný orgán komory s úlohou analyzovať rôzne problémy spojené s jednotlivými formami výkonu praxe – samostatný výkon advokácie, prax v rámci menšej alebo väčšej advokátskej kancelárie a prax podnikového právnika. Na základe analýzy inštitút pripraví odporúčania pre jednotlivé výzvy.

8

9

10

Odborný časopis *Revista*

Generálna rada portugalskej advokácie rozhodla v januári 2019 o digitalizícii odborného periodika s názvom *Revista da Ordem dos Advogados (ROA)*, ktoré vychádza od roku 1941, aby sprístupnila časopis všetkým členom komory a znížila náklady na tlač. Zároveň sa Generálna rada zaviazala pokračovať vo vydávaní časopisu a neprerušiť dlhoročnú tradíciu uznávajúc jeho historický význam a hodnotu pre odborníkov v oblasti práva. Revista vychádza trikrát ročne a obsahuje odborné články, analýzu judikatúry a stavovské predpisy a stanoviská. Vychádzala v náklade 12 500 ks.

Dia do Advogado

Dňa 19. mája 1992 sa po prvý raz slávil Deň advokácie – *Dia do Advogado* – ktorý je zároveň aj dňom sv. Iva, patróna advokátov. Na oslave sa vtedy zúčastnil aj prezident republiky. Od tohto roku ide o tradičné podujatie, ktoré sa oslavuje každý rok.

Zahraničné aktivity

Súčasným predsedom *Rady advokátskych komôr Európy (CCBE)*, ktorá združuje všetky európske advokátske komory, je portugalský advokát **José de Freitas**, ktorý bol od roku 2015 vo vedení CCBE ako podpredseda. Ide o silné obdobie pre portugalskú advokáciu na medzinárodnej scéne, keďže aj na čele *Medzinárodnej únie advokátov (UIA)*, najstaršej globálnej advokátskej organizácie, bol minulý rok portugalský advokát **Pedro Pais Dealmeida**.

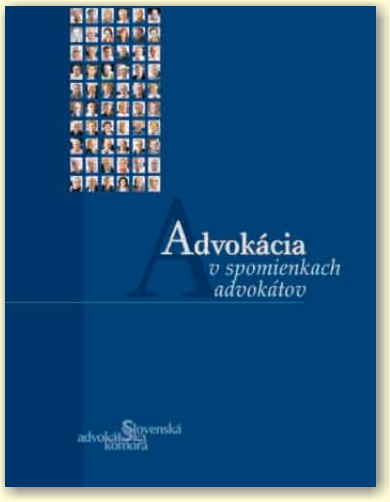
Aj tretia významná organizácia advokátov, *Federácia európskych komôr (FBE)* sa tento rok stretne v Lisabone na svojom polročnom kongrese, kde spojí svoje sily so zástupcami CCBE na odbornej konferencii o samoregulácii advokátskeho povolania dňa 25. októbra 2019. Federácia európskych komôr, ktorá združuje aj regionálne komory, má medzi svojimi členmi regionálne rady v Lisabone a Porte, ako aj Generálnu radu portugalskej advokátskej komory.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto *en.wikipedia.org/wiki/Philip_III_of_Spain* (1), *Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported* (2), Archív Portugalskej advokátskej komory (4, 6, 7, 9), http://lisboadeantigamente.blogspot.com/2018/03/palacio-regaleira-s-domingos.htm (5), https://www.atoga.pt/shop/magistraturas/advogado (10)

Odbor medzinárodných vzťahov srdečne ďakuje za poskytnutú pomoc a materiály pani Rite Maltez, vedúcej portugalskej delegácie v CCBE.

Advokácia
v spomienkach advokátov

Dávame do pozornosti všetkým advokátom, že v knižnici Slovenskej advokátskej komory sú k dispozícii posledné výtlačky **reprezentatívnej veľkoformátovej publikácie v tvrdej väzbe,** ktorá na vyše 300 stranách formou rozhovorov s kolegami advokátmi mapuje dianie v advokácii od začiatku 70. rokov minulého storočia až po dnešok.

Zvýhodnená cena pre advokátov 10 eur

Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, *ondrisova@sak.sk*

Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

CCBE

*CCBE – **Rada advokátskych komôr Európy** (Conseil des Barreaux Européens) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.*

Právny štát v centre záujmu CCBE

Európska komisia začala 3. apríla 2019 konanie proti Poľsku z dôvodu prijatia nových pravidiel disciplinárneho konania voči sudcom, ktoré narúšajú princíp nezávislosti od politickej moci, keďže sudcovia môžu byť disciplinárne stíhaní z dôvodu ich rozhodovacej činnosti a obsahu rozhodnutia. Navyše, členov disciplinárnych senátov zvolil parlament. Delegácie schválili stanovisko CCBE, v ktorom upozorňuje na dôležitosť dodržiavania zásad právneho štátu a odporúča EÚ menovať eurokomisára výhradne pre problematiku právneho štátu, kodifikovať princípy právneho štátu na úrovni EÚ, prijať zoznam jednotných kritérií a indikátorov pre vyhodnotenie dodržiavania právneho štátu a synchronizovať aktivity európskych organizácií zameraných na právny štát a tak vytvoriť akúsi európsku alianciu pre právny štát. CCBE pripravuje spustenie internetovej stránky venovanej tejto problematike v priebehu júna 2019.

EU Justice Score board

Európska komisia zverejnila 26. apríla 2019 Porovnávací prehľad v oblasti justície (*EU Justice Scoreboard*) za rok 2018, ktorý predstavuje hodnotiacu tabuľku štatistických údajov poskytovaných členskými štátmi. Je to nástroj na komparáciu informácií, ktorý má slúžiť na zvyšovanie efektívnosti národných justičných systémov. Prehľad je zameraný najmä na občianskoprávne a obchodnoprávne spory a správne konanie. CCBE sa každoročne podieľa na zbieraní údajov týkajúcich sa vnútroštátnych štruktúr poskytovania právnej pomoci v konkrétnom modelovom prípade, ktorý bol predstavený ako jeden z nových indikátorov v roku 2015.

Dopad legislatívy proti praniu špinavých peňazí a daňovej legislatívy EÚ na zásadu mlčanlivosti

CCBE pripravuje poldennú konferenciu, ktorá sa bude konať v Bruseli dňa 27. júna 2019 na tému *Dopad legislatívy proti praniu špinavých peňazí a daňovej legislatívy EÚ*. Panelisti sa zamerajú najmä na vplyv legislatívy na zásadu mlčanlivosti a dôvernosť informácií.

Prieskum medzi advokátmi o nezávislosti sudcov

CCBE ďakuje za spoluprácu všetkým advokátom, ktorí sa zapojili do prieskumu Európskej siete súdnych rád (*European Network of Councils for the Judiciary – ENCJ*) realizovanom v spolupráci so CCBE už po tretí raz. Krátky dotazník o tom, ako advokáti vnímajú stav nezávislosti sudcov vo svojej krajine, bolo možné vyplniť v priebehu februára a marca toho roka. Do prieskumu sa zapojilo vyše 200 advokátov zo Slovenska. ENCJ považuje názor advokátskej obce za veľmi cenný pre kritické vyhodnotenie fungovania súdnych rád a iných súdnych orgánov v Európe. Podobný prieskum bol uskutočnený aj medzi sudcami.

Delegácie CCBE sa stretli na plenárnom zasadnutí

Plenárne zasadnutie sa konalo 17. mája a venovalo sa okrem vyššie uvedeného nasledovným otázkam: snahy o kodifikáciu obchodného práva v EÚ, problematika financovania súdnych sporov tretími stranami, implementácia GDPR a predchádzanie konfliktu záujmov, dokument Európskej komisie k problematike vyhodnocovania proporcionality regulačných opatrení, problematika vzdelávania advokátov v oblasti mediácie, určenie indikátorov kvality právnych služieb poskytovaných advokátmi, elektronické dokazovanie v trestných veciach. Delegácie schválili zmenu znenia princípu g) v Charte kľúčových princípov CCBE o odbornej spôsobilosti advokáta, v zmysle ktorej sa od advokáta očakáva, že bude mať prehľad o prínose a rizikách využívania technológií v advokátskej praxi. Na zasadnutí JUDr. Laciak, PhD. prezentoval aktivity výboru CCBE pre trestné právo z titulu svojej pozície predsedu výboru, najmä pokiaľ ide o Smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1919 z 26. októbra 2016 o právnej pomoci pre podozrivé a obvinené osoby v trestnom konaní a pre vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači, ktorá nadobudla účinnosť 25. mája 2019.

Rada Európy

Rada Európy oslavuje

V roku 2019 Rada Európy oslavuje svoje 70. výročie spolu s Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý funguje už 60 rokov. Pod sloganom *Naše práva, naše slobody, naša Európa* sa naprieč Európou konajú podujatia pripomínajúce zmysel a prínos tejto inštitúcie pre ochranu základných ľudských práv. Pozrite si atraktívne spra-

covanú časovú os a míľniky „života" Rady Európy na internetovej stránke venovanej výročiu – *70.coe.int*.

Európsky dohovor o povolaní advokáta: *status quo*

Na tomto mieste pravidelne informujeme o vývoji rokovaní o potenciálne prvom záväznom právnom nástroji o povolaní advokáta, o ktorom sa diskutuje na pôde Rady Európy. Po schválení zámeru Parlamentným zhromaždením Rady Európy v januári 2018, Výbor ministrov súhlasil s vykonaním štúdie uskutočniteľnosti, ktorá je štandardným postupom v rámci Rady Európy pred prijatím rozhodnutia o príprave textového znenia. V máji bol prezentovaný plán práce a začala fáza realizácie štúdie uskutočniteľnosti, ktorá bude trvať tri mesiace a na základe stanovených metód sa vyhodnotí, či je potreba prijať osobitný nástroj týkajúci sa povolania advokáta, teda či je Európsky dohovor o ľudských právach nedostatočným nástrojom na ochranu postavenia advokátov ako neodmysliteľnej zložky právneho štátu. V prípade negatívnej odpovede Rada Európy začne pripravovať návrh znenia prvého záväzného dohovoru o povolaní advokáta.

ECBA

*ECBA – **Európska komora obhajcov** (European Criminal Bar Association) je nezávislá organizácia združujúca obhajcov z krajín Rady Európy. Jej hlavným cieľom je presadzovať dodržiavanie základných práv podozrivých, obvinených a odsúdených osôb. ECBA slúži na udržiavanie kontaktov, vyhľadávanie kolegov v zahraničí, sprístupnenie relevantných dokumentov a sprostredkovanie odbornej rady členom. Slovenská advokátska komora nie je kolektívnym členom ECBA.*

Jarná konferencia ECBA pre európskych obhajcov zaznamenala opäť úspech

V dňoch 10. a 11. mája 2019 sa konala tradičná jarná konferencia ECBA určená pre obhajcov z krajín EÚ, tento raz v Aténach. Konferencia bola venovaná problematike prístupu

k právnej pomoci, súčasnému vývoju povinnosti mlčanlivosti vo vzťahu advokáta a klienta, ako aj problémom obhajoby v súvislosti s utečeneckou krízou v Európe. Program otvorila slávnostná recepcia, kde účastníkov privítal prezident ECBA Vincent Asselineau, ako aj prezident Helénskej asociácie trestných obhajcov Ilias Anagnostopoulos.

Samotný prednáškový blok začal v sobotu 11. mája. Veľmi zaujímavou bola téma vzťahu advokáta a klienta, najmä v otázke mlčanlivosti, keďže v európskych krajinách túto povinnosť advokáta a dôvernosť jeho vzťahu s klientom oslabuje legislatíva v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí, či boja proti terorizmu. V paneli vystúpili kolegovia zo Španielska, Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, Grécka, Poľska a Estónska. Laure Baudrihaye-Gérard z organizácie Fair Trials International vystúpila s príspevkom týkajúcim sa formulovania žiadosti o posúdenie predbežných otázok Súdnym dvorom Európskej únie. Oliver Kipper objasnil zaujímavý prípad (John Day Case) pri vyšetrovaní emisnej kauzy spoločností Volkswagen a Audi, kde nemecký ústavný súd aj napriek zamietnutiu ústavných sťažností na porušenie dôvernosti medzi advokátom a klientom konštatoval, že toto právo sa vzťahuje výlučne na komunikáciu medzi advokátom a jeho klientom, nie ďalšou treťou osobou (napríklad ani dcérskou spoločnosťou klienta). Zároveň však nemecký ústavný súd nepripustil ako zákonný dôkaz získaný porušením tohto privilégia.

Nasledovalo vystúpenie riaditeľa organizácie *SOS Méditerranée*, ktorá sa zaoberá záchranou utečencov v Stredozemnom mori. Ďalším blokom bol panel zaoberajúci sa aktuálnymi výzvami obhajoby v utečeneckej kríze, kde vystúpili kolegovia z Grécka, Talianska a Veľkej Británie.

Záverečný panel sa venoval aktuálnym otázkam z oblasti trestného práva v jednotlivých štátoch, či organizáciách, ktorých delegáti vystúpili. V tomto bloku vystúpil so svojím príspevkom poukazujúcim na pôsobenie Výboru pre trestné

právo CCBE jeho nový predseda a zároveň podpredseda Slovenskej advokátskej komory **JUDr. Ondrej Laciak, PhD.**

Nasledujúca (jesenná) konferencia ECBA sa uskutoční v Belfaste 4. a 5. októbra 2019.

IBA

*IBA – **Medzinárodná advokátska komora** (International Bar Association) je svetová organizácia, ktorej hlavným cieľom je posilniť výmenu informácií medzi jednotlivými združeniami právnikov, podporovať nezávislosť súdnictva a právo advokátov vykonávať svoje povolanie bez vonkajšieho zasahovania. Prostredníctvom Inštitútu pre ľudské práva IBA presadzuje ochranu ľudských práv advokátov na celom svete. Členskú základňu tvoria individuálni členovia a advokátske komory. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom IBA.*

Polročná konferencia IBA
pre vedúcich predstaviteľov komôr

Tento rok sa na výročnom stretnutí v Budapešti vedúci predstavitelia advokátskych komôr stretli v dňoch 22. a 23. mája 2019, aby diskutovali na platforme Medzinárodnej advokátskej komory o poistení advokátov, o tom, ako by mohli komory pomáhať mladým advokátom nadobudnúť potrebné zručnosti, ako funguje princíp *fair trade* v sektore právnych služieb, ako by mali reagovať komory v prípade šikanovania advokátov a tiež o problematike predchádzania riziku vyhorenia advokátov. Ide o 14. ročník podujatia, ktoré je zamerané na odborné vstupy na stavovské témy. V mene Slovenskej advokátskej komory sa zúčastnil jej podpredseda **JUDr. Tomáš Illeš**.

AIJA

*AIJA – **Medzinárodná asociácia mladých advokátov** (Association internationale des jeunes avocats) je celosvetová asociácia mladých právnikov vo veku do 45 rokov. Venuje sa organizovaniu seminárov a výročných stretnutí zameraných na výmenu know-how, ponúka prednášky nielen na právnické témy – svoje nezastupiteľné miesto majú otázky osobného rozvoja, soft skills a manažmentu advokátskej kancelárie. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom AIJA.*

Cesty mladých advokátov tento rok vedú do Ríma

V poradí 57. Výročný kongres AIJA – „highlight" spomedzi desiatok podujatí organizovaných ročne po celom svete – sa uskutoční 3. – 7. septembra 2019 v Ríme. Témou je *Udržateľnosť a právo*. K zaujímavým workshopom z rôznych odvetví práva patria nepochybne *Mestá budúcnosti: miestny udržateľný rozvoj v globálnom konkurenčnom prostredí*, *Rozsiahle športové podujatia – väčšie, drahšie, udržateľné?*, *Arbitráž v sporoch týkajúcich sa životného prostredia*, *Spoločenská zodpovednosť za udržateľný rozvoj*, *Udržateľnosť v módnom sektore, ale aj v M&A*.

Pre viac informácií o AIJA kontujte **Mgr. Mareka Lacu** (*marek.laca@bnt.eu., #aijarome*), národného reprezentanta AIJA na Slovensku.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Poznačte si do kalendára
Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

Bambergská advokátska komora v spolupráci
so Slovenskou advokátskou komorou, Českou advokátskou komorou a Saskou advokátskou komorou

organizujú pre advokátov a advokátskych koncipientov

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum
8. a 9. novembra 2019
v Bambergu, Nemecko

Téma: **Povinnosť mlčanlivosti advokátov**

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum každoročne vytvára platformu na výmenu vzájomných poznatkov a praktických skúseností z jednotlivých právnych odvetví s dôrazom na rozmer cezhraničnej spolupráce s kolegami zo Slovenska, Česka a Nemecka. Ide o celodennú odbornú konferenciu organizovanú na rotačnom princípe jednou z partnerských inštitúcií. Podujatie poskytuje jedinečný priestor na budovanie siete kontaktov po nemecky hovoriacich advokátov. Na odbornej časti konferencie je zabezpečené simultánne tlmočenie do českého jazyka. Slovenská advokátska komora je partnerom od roku 2011 a bola organizátorom podujatia v roku 2017 v Bratislave.

Bližšie informácie Vám poskytne odbor medzinárodných vzťahov SAK e-mailom: *chladekova@sak.sk*

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 4/2019 českého *Bulletinu advokacie*

V **úvodníku** s názvom *Konec dobrých časů* sa podpredseda predstavenstva Českej advokátskej komory JUDr. František Smejkal, v kontexte spomienok na Medzinárodný deň žien a jeho oslavy v minulosti, zaoberá stavom advokácie, počtom žien v nej, ako aj celkovým počtom žien v českej justícii. Pri bilancovaní vyjadruje myšlienku, že pre niektorých kolegov advokátov sa dobré časy už skončili a mnoho z nich odchádza do služobného pomeru, kde majú istý zárobok. Taktiež poukazuje na klesajúci počet advokátskych koncipientov, aj napriek rovnakému počtu absolventov právnických fakúlt. Ako jednu z príčin uvádza „povodňovú" daň, ktorá už pri iných povolaniach bola zrušená, ale pri advokácii je stále vo výške 20 percent, ako aj výšku advokátskej tarify, ktorá sa nezmenila od roku 2006.

V rámci **Aktualít** JUDr. Michal Žižlavský, člen predstavenstva ČAK, v príspevku *Velká „oddlužovací" novela* informuje o očakávaných dopadoch novely insolvenčného zákona na advokátsku prax. Novela nadobudne účinnosť 1. 6. 2019. Časť prináša aj informáciu o spustení nového média ČAK – *Advokátní deník*. Ide o nový internetový spravodajský server prinášajúci informácie z advokátskeho a právneho prostredia. Nájdete ho na ***www.advokatnidennik.cz***.

Časť **Z judikatúry** obsahuje ● Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 18. 9. 2018, sp. zn. 22 Cdo 2405/2018 k vysporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov k domu, ktorý stojí na pozemku jedného z manželov, v ktorom súd judikoval, že *dom v BSM, ktorý stojí na pozemku vo výlučnom vlastníctve jedného z účastníkov konania, má byť primárne prikázaný do výlučného vlastníctva vlastníka pozemku. Dovolací súd by mohol závery odvolacieho súdu spochybniť len vtedy, ak by boli zjavne neprimerané*; ● Nález Ústavného súdu ČR z 29. 1. 2019, sp. zn. IV. úS 299/18 k nároku advokáta na mimozmluvnú odmenu podľa advokátskej tarify a korektív dobrých mravov, kde ústavný súd vyslovil, že *ak všeobecný súd vysloví naplnenie možnosti „čiastočného" rozporu s dobrými mravmi pri časti výšky nároku advokáta na mimozmluvnú odmenu a je naplnená niektorá z podmienok prípustnosti dovolania, potom postup súdu, ktorý na toto neprihliada, vedie k porušeniu práva na súdnu ochranu podľa Listiny základných práv a slobôd*; ● Rozsudok rozšíreného senátu Najvyššieho správneho súdu ČR z 18. 12. 2018, sp. zn. 4 As 133/2018-39, podpis, ako podstatná náležitosť podania v správnom konaní a opakované podania ako zneužitie procesného práva, v ktorom súd vyjadril, že *podpis na listinnom podaní je podstatnou náležitosťou podania a ak chýba, a aj napriek výzve nie je doplnený, ide o vadu podania, pre ktorú v konaní nie je možné pokračovať. Podanie tak nevyvoláva žiadne účinky. Ak podáva rovnaká osoba opakovane listinné podania bez podpisu, nemusí byť opakovane vyzývaná na odstránenie tohto nedostatku a tieto podania môžu napĺňať znaky zneužitia práva;* ● Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 7. 2. 2019, vo veci C 322/17 *Eugen Bogatu v. Minister for Social Protection* k sociálnemu zabezpečeniu migrujúcich pracovníkov kde súd vyjadril, že *únijné právo nevyžaduje, aby osoba, ktorá má nárok na rodinné dávky v členskom štáte pre deti, ktoré majú bydlisko v inom štáte, vykonávala zamestnanie v štáte, kde má nárok na priznanie rodinných dávok*.

Rubrika **Z odbornej literatúry** obsahuje recenzie publikácií *Občanský zákoník. Praktický komentář* (M. Kindl, A. Rozehnal (eds.), Z. Ertl, N. Formanová, M. Kindlová, T. Kindl, A. Šíma), *Soudcokraté, zachránci a byrokrati* (R. Píša).

Časť **Z advokácie** je venovaná súhrnu disciplinárnych konaní a súpis disciplinárnych rozhodnutí Kárnych senátov za roky 2016 až 2018.

V časti **Informácie a zaujímavosti** referuje bulletin o diskusnom a spoločenskom podujatí, ktoré sa konalo 25. marca a na ktorom boli udelené aj ocenenia *Mediátor roku 2019*.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované týmto problémom:

doc. JUDr. Pavel Vantuch, CSc.
Může policejní orgán odepřít obhajobě nahlédnutí do části spisu?
Autor sa v príspevku zaoberá otázkou, či Trestný poriadok umožňuje, aby policajný orgán alebo štátny zástupca odoprel obhajobe právo nahliadnuť do časti spisu. Pri vyšetrovaní dochádza k tomu, že obhajobe je odopreté právo nahliadnuť do časti spisu, najčastejšie do tej, kde je odôvodnenie začatia trestného stíhania, ale napríklad aj do úradných záznamov o podaní vysvetlenia, do záznamov z odpočúvania telekomunikačnej prevádzky, záznamov o monitorovaní osôb a vecí. Autor poukazuje aj na nálezy ústavného súdu a v závere navrhuje správny postup v týchto prípadoch.

doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D., Mgr. Jakub Vepřek
Znalecký posudek předložený stranou v trestním řízení
Článok skúma celkový kontext vedúci k novelizácii Trestného poriadku, ktorá nadobudla účinnosť 1. januára 2002. Novela okrem iného zaviedla nový § 110a Trestného poriadku, ktorý umožňuje strane pripraviť a predložiť znalecký posudok v trestnom konaní.

Autori sa zaoberajú prípadom z praxe, kde strana v konaní navrhla vypracovanie znaleckého posudku, ale súd odmietol znalcovi možnosť nahliadnuť do spisu. Na základe rozboru kontextu novely dospeli k jednoznačnému záveru, že účastník trestného konania, teda aj obhajoba, je oprávnený vypracovať a vyhotoviť znalecký posudok v ktorejkoľvek fáze trestného konania. Z toho tiež vyvodzujú, že osoba poverená vypracovaním a vyhotovením znaleckého posudku má právo nahliadnuť do spisu a oboznámiť sa s relevantnými skutočnosťami potrebnými na prípravu posudku. Rovnaké stanovisko k tejto otázke prijal aj Výbor pre technickú podporu a ochranu záujmov advokátov 6. decembra 2018.

doc. JUDr. Vladimír Balaš, CSc.
Jsou dvoustranné dohody o ochraně investic uzavřené mezi členskými státy stále platné, nebo došlo po přijetí rozhodnutí Soudního dvora EU k nějaké radikální změně?
Ochrana zahraničných investícií bola v posledných rokoch predmetom narastajúcich diskusií. Európska komisia, tlačená niektorými členskými štátmi, prehodnotila svoju dlhodobú pozíciu v oblasti ochrany investícií a snaží sa za každú cenu získať politickú kontrolu nad systémom. V prvej fáze sa Komisia zamerala na tzv. *intra-EU BITs*, pričom v súčasnosti už s podporou Súdneho dvora EÚ tvrdí, že takéto dohody nie sú v súlade s právom Európskej únie. Autor sa snaží preukázať, že otázku platnosti a uplatniteľnosti dvojstranných investičných zmlúv nemožno posudzovať len s ohľadom na právo EÚ. Odpoveď na otázku platnosti a záväznosti týchto zmlúv musí tiež zohľadňovať všeobecný medzinárodný právny rámec. Bez toho, aby boli rešpektované hrozí, že Európska únia ohrozí svoju dobrú povesť, a tým zvýhodní krajiny, ktoré svoje medzinárodné záväzky porušujú a snažia sa ich relativizovať.

prof. JUDr. Luboš Tichý, CSc.
Deliktněprávní ochrana pohledávky (na okraj žaloby na náhradu škody – konkurenční prostředek právní ochrany znevýhodněného věřitele)
Autor zdôrazňuje dôležitosť deliktnoprávnej ochrany pohľadávok v prospech veriteľa. Takáto ochrana môže fungovať popri ochrane prostredníctvom žaloby na zrušenie právneho úkonu (odporovacej žaloby) dlžníka alebo ochrany prostredníctvom konkurzného práva. Ak boli práva veriteľa porušené z dôvodu úkonov dlžníka a veriteľovi takto vznikla škoda, môže si uplatniť nárok na náhradu tejto škody pred začatím konkurzného konania, alebo súbežne s odporovacou žalobou. Aj pohľadávka totiž podlieha deliktnoprávnej ochrane, čo posilňuje postavenie veriteľa, najmä ak dlžník konal v rozpore s dobrými mravmi, šikanóznym spôsobom, alebo porušil zákonné ustanovenie – predovšetkým ustanovenie trestného práva.

Mgr. Kateřina Šveřepová
Fenomén hromadné žaloby jako projev proměny vnímání role práva v moderní společnosti
Článok bol ocenený druhým miestom v kategórii *Talent roka* v rámci *Ceny právnik roka 2018*. Autorka sa v príspevku snaží identifikovať príčiny súčasnej spoločenskej požiadavky na zavedenie hromadných žalôb, poukazuje na možné riziká spojené s týmto inštitútom a zároveň predstavuje alternatívny prístup, ktorým by sa podľa jej názoru mali zákonodarcovia prednostne uberať.

JUDr. Zdeněk Pulkrábek, Ph.D.
Obsah odpůrčího nároku podle Občanského zákoníka
Autor na jednej strane spochybňuje pojem *relatívna neplatnosť právnych úkonov*, na druhej strane sa snaží otvoriť otázku, či by právny úkon mohol byť odporovaný okrem žaloby aj prostredníctvom námietky. Načrtáva inovatívny a provokatívny prístup k tejto problematike, nesnaží sa poskytovať komplexnú interpretáciu alebo navrhnúť jednoznačné riešenie, ide skôr o vyvolanie širšej diskusie k tejto problematike.

Mgr. Tomáš Troup, LL.M.
Obranné námitky odpůrce v insolvenčním odpůrčím sporu
Cieľom článku je poňať tému insolvenčnej odporovateľnosti úkonov dlžníka v konkurznom konaní z praktického hľadiska. Autor sa pokúša o pohľad na spor z pohľadu účastníka konania, konkrétne odporcu (alebo žalovaného) v tomto spore. Posúdenie z tejto perspektívy má formu analýzy možných námietok, ktoré môže odporca vzniesť v konaní proti žalobe na zrušenie právneho úkonu dlžníka podaného správcom konkurznej podstaty (žalobcom).

Mgr. Alexandra Donevová

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie
vyhlásila aj na rok 2019

XVIII. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie
pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastník súťaže zvolí sám. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho či medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať e-mailom na adresu *ondrisova@sak.sk* alebo *darina.stracinova@sak.sk*.

Termín uzávierky je 30. november 2019.

Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* príspevky vyhodnotí do konca decembra 2019. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. ju zvýšiť.

O význame organizácie advokácie v komorách
(2. časť)

V historických priestoroch Rákociho paláca v Prešove sa 14. marca 2019 konala prednáška o dejinách advokácie a advokátskych komôr s dôrazom na mesto Prešov, na ktorej bola zároveň predstavená nová publikácia ***Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948*** *vydaná Slovenskou advokátskou komorou v roku 2018. Zaujímavú prednášku uviedla pútavou formou spoluautorka publikácie advokátka z Lučenca* ***Viktória Hellenbart*** *(na fotografii).*

Historia magistra vitae

Často používaná, až do tej miery, že možno, s určitým ospravedlnením sa za hrubosť, konštatovať, že omieľaná fráza.

Jej skutočný význam však zvýšenou frekvenciou použitia akoby unikal čoraz viac.

Ak sa však naozaj zahĺbime do histórie, a to v akejkoľvek oblasti, vtedy sa začne v našich mysliach brieždiť a začíname vnímať úsvit pochopenia hĺbky tohto výroku a jeho pravdivosť.

Platí to aj o histórii organizácie advokátov, ako stavu, ktorá vtlačila svoju pečať výkonu advokátskeho povolania tak, ako forma použitá na pečenie vytvorí konečný tvar koláča.

Prvý Advokátsky poriadok v Uhorsku, prijatý uhorským parlamentom ako zákonný článok XXXIV/1874, možno jednoznačne zaradiť medzi moderné a nadčasové právne predpisy, do určitej miery búrajúce prežité dobové konvencie, brániace rozmachu profesie a označiť ho za základ budúceho rozmachu advokátskeho stavu.

Túto tézu potvrdzuje nielen dĺžka jeho účinnosti – 74 rokov – ale aj aktívna generácia vynikajúcich advokátskych osobností, pôsobiacich počas nej v Uhorsku a neskôr na Slovensku a v Maďarsku.

Zrod tohto predpisu, ako všetkého veľkého, nebol vôbec jednoduchým procesom. Predkladateľom návrhu zákona bolo prvé uhorské ministerstvo spravodlivosti po rakúsko-uhorskom vyrovnaní v roku 1867, ktorého prvým ministrom spravodlivosti sa stal Baltazár Horváth, považovaný za vynikajúceho advokáta, rovnako ako aj jeho štátni tajomníci Mikuláš Szabó a Karol Csemegi. Práve posledne menovaný bol autorom návrhu zákona, ktorý vznikol v roku 1871.

V čase jeho prípravy sa na poste ministra spravodlivosti vystriedali postupne Štefan Bittó a od septembra 1872 Teodor Pauler, ktorý podľa historika uhorskej advokácie Ľudovíta Králika *„ veľmi vrelo a z formálneho hľadiska veľmi peknou rečou obhajoval návrh zákona v duchu jeho dôvodovej správy“*, ktorej obsah zhrnul Ľudovít Králik takto:

V prvej kapitole vyzdvihla podstatu advokátskeho povolania, ktorou je obrana práva, čomu zodpovedá, že iba vzdelaní a charakterní muži smú byť advokátmi.

Druhá kapitola zdôraznila, prečo návrh zákona nerozlišuje medzi advokátmi, ktorí zastupujú v súdnych sporoch a tými, ktorí sa zaoberajú nesporovou agendou, tým, že v Uhorsku na to historicky nie sú dané dôvody.

Tretia kapitola odôvodnila, prečo nie je potrebné rozlišovať medzi advokátmi zastupujúcimi pred najvyšším súdom a inými advokátmi.

Štvrtá časť správy formulovala princípy úpravy advokácie do návrhu zákona:

- *zabezpečiť teoretickú a praktickú prípravu advokátov na povolanie*
- *kto získa zákonom požadovanú kvalifikáciu, môže slobodne vykonávať svoje povolanie*
- *menovanie advokáta zo strany štátu, numerus clausus a podobné inštitúty sú zakázané*
- *advokát musí byť pri výkone svojho povolania nezávislý*

– *advokát sa musí zodpovedať svojmu klientovi*
– *autoritu advokátov zabezpečuje ich solidarita*
– *advokát má právo na odmenu.*

Kvalifikáciu advokáta, vykonanie štvorročnej prípravnej praxe i nezávislé postavenie advokáta garantuje stavovská organizácia advokátov. Advokátsky stav je autonómny vo veciach disciplinárnej právomoci nad advokátmi v prvom stupni, odmena advokáta môže byť vecou dohody, advokát má záložné právo na zabezpečenie zaplatenia svojej odmeny.

Možno konštatovať, že do dnešných dní rezonujú a vracajú sa nastolené témy a diskusie o týchto princípoch výkonu advokácie, ktoré boli týmto zákonom v zásade prijaté.

Aj dnes, ako aj v procese prijímania prvého advokátskeho poriadku, bola a je najhlasnejšie diskutovanou témou otázka dĺžky advokátskej praxe, prípravy budúcich adeptov na dráhu advokáta a otázka potrebnej odbornej kvalifikácie.

Navrhovanú štvorročnú prax mnohí považovali za zbytočne dlhú. Poslanci Atila Matolay a Adam Lázár uviedli, že *„štyri roky nie sú praxou, ale skúsenosťou... Sťažuje to prístup k advokátskemu povolaniu chudobným oproti bohatým, v podstate vylučuje chudobných z profesie advokáta*". K nemu sa pridal poslanec Eugen Hammersperg, ktorý bol odporcom celého návrhu zákona a jeho zásad, *„Nemôže byť záujmom štátu, ani v jeho právomoci, žiadať od advokátov vyššie teoretické vzdelania, vyžadovať vynaloženie väčšieho množstva času a výdavkov, než je potrebné na riadne zvládnutie advokátskej profesie.*" Alebo Valentín Solymossy, ktorý považoval za postačujúce dva roky praxe: *„Veď podľa návrhu zákona bude mať človek 30 rokov, kým sa bude môcť stať advokátom.*"

Predkladateľ zákona Karol Csemegi poukázal na to, že návrh zákona vychádza z toho, že advokát musí mať vyššiu kvalifikáciu ako sudca, ale z iného dôvodu, preto, lebo advokátovi môžu byť zverené zložité prípady hneď, keď sa advokátom stane a sudca je najprv dlhšiu dobu na nižších súdoch.

Paczolay upriamuje pozornosť na podstatu advokácie: *„Otázkou je, či je advokácia len zárobkovou činnosťou alebo povolaním, na ktoré sa môže verejnosť, ktorá vedie súdne spory, úplne spoľahnúť, to je rozhodujúca otázka. Ak je to zárobková činnosť, tak potom vymažme potrebu doktorátu, trojročnú prax, zostaňme pri starom. Ale ak je vyšším povolaním, prijmime návrh zákona.*"

Popri nich porovnateľne „horúcou témou" je aj otázka samotnej organizácie advokátov povinným členstvom v advokátskych komorách, ktorá bola podrobne rozdiskutovaná, pričom hlasy podporujúce tézu úplnej liberalizácie advokácie, bez povinného členstva v komorách, len na báze dobrovoľného združovania, neboli vypočuté a slovami Ľudovíta Králika *„tento osobitný názor bol zrkadlom myšlienkových pochodov minulého storočia. Dostalo sa mu zaslúženého osudu. Bol zamietnutý*". Predkladateľ zákona Peter Matuška v poslaneckej snemovni v príhovore k tejto otázke uviedol: *„Sú takí, ktorí chcú zatratiť tento návrh zákona. Zabúdajú však na to, že úpadok advokácie nastáva vtedy, keď sa advokácia zredukuje na zárobkovú činnosť, v dôsledku čoho advokát, namiesto presadenia práva, sleduje svoj osobný záujem.*"[1]

Podľa dobového opisu bola diskusia tak vyčerpávajúca a zdĺhavá, že nakoniec rokovanie prebiehalo už „v úplnej apatii". Zákon bol prijatý v decembri 1874, organizácia advokácie v komorách našla zákonné vyjadrenie. Advokáti ocenili toto rozhodnutie poslancov: *„Advokátsky stav, môže len s vrelou vďačnosťou a uznaním spomínať na tých mužov, ktorí položili základy jeho organizácie – na Karola Csemegiho, z ktorého pera vyšiel návrh zákona, ďalej na Teodora Paulera, ministra spravodlivosti, ktorý ho obhajoval pred snemovňou jasnými a elegantnými prejavmi. Uznanie patrí všetkým poslancom, ktorí návrh svojím úprimným záujmom pozdvihli na úroveň zákona.*"[2]

Ako vlastne dopadla diskusia o doktoráte a dĺžke koncipientskej praxe?

Doktorát sa stal podmienkou pre zápis do zoznamu advokátov, ktorá pretrvala na našom území až do roku 1948. Ako vieme, dnes sa nevyžaduje.

Pokiaľ ide o dĺžku koncipientskej praxe, v prijatom zákone bola táto nakoniec stanovená na tri roky s tým, že sa do nej započítavala aj prax na súde. No jedným z disciplinárnych trestov, ktoré pre koncipientov zákon stanovil, bol aj trest nariadenia zvýšenia počtu rokov právnej praxe.

Po vzniku Československa od začiatku roku 1924 bola povinná koncipientska prax predĺžená na päť rokov, pričom celá musela byť vykonaná u advokáta.[3] Od roku 1936[4] bola predĺžená dokonca na 6 rokov (z tohto 5 rokov u advokáta). K skráteniu praxe znova iba na 5 rokov došlo v roku 1940[5] s tým, že prax musela byť naďalej celá vykonaná u advokáta.

So vznikom Slovenskej advokátskej komory bola v roku 1990 stanovená ako podmienka pre zápis do zoznamu advokátov päťročná právnická prax, z toho najmenej tri roky ako advokátsky koncipient. Od decembra 1999 bolo podmienkou už iba vykonanie koncipientskej praxe 3 roky. V roku 2015 bola prax znova predĺžená na 5 rokov a ako už dnes vieme – s účinnosťou od 1. 1. 2019 opäť skrátená na tri roky.

Autori knihy veria, že hlboké poučenia z histórie advokátskeho stavu, môžu vo výraznej miere pomôcť budúcim generáciám advokátov pri správnom rozhodovaní sa o smerovaní advokácie v modernom svete tak, aby nezaniklo jej výsostné a vznešené poslanie, ochrana ľudských práv jednotlivca, hodnôt pozitívneho práva, humanity a slobody.

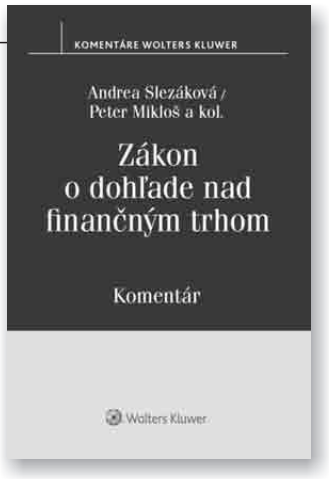
Poznámky

1 Zák. čl. XXIV/1874 advokátsky poriadok.
2 KRALIK, L.: A **Magyar ügyvédség, Az ügyvédi kar (Maďarská advokácia, Advokátsky zbor).** Budapešť, Franklin – Társulat, 1903, s. 220.
3 Podľa § 5 zák. č. 40/1922 Sb. zák. a nař., ktorým sa menia a doplňujú niektoré ustanovenia o advokátoch.
4 Zákon č. 144/1936 Sb. zák. a nař., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré ustanovenia o advokátoch.
5 Zákon č. 164/1940 Sl. zák., ktorým sa menia niektoré ustanovenia o advokátoch.

Viktória Hellenbart

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Zákon o dohľade nad finančným trhom

SLEZÁKOVÁ, A. – MIKLOŠ, P. a kol.:
Zákon o dohľade nad finančným trhom. Komentár.
Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2018, 492 s. ISBN 978-80-8168-947-5

Na knižný trh sa v novembri 2018 dostala publikácia *Zákon o dohľade nad finančným trhom. Komentár* od autorského kolektívu v zložení JUDr. Andrea Slezáková, PhD., LL.M., JUDr. Peter Mikloš, JUDr. Perer Jedinák, LL.M., JUDr. Ing. Martin Winkler, PhD., JUDr. Hana Magurová, PhD., LL.M., JUDr. Peter Slezák, Mgr. Adam Nádaský a JUDr. Dušan Holub, PhD.

Integrovaný dohľad nad finančným trhom v Slovenskej republike uskutočňuje Národná banka Slovenska. Jeho cieľom je prispievať k stabilite finančného trhu ako celku, ako aj k bezpečnému a zdravému fungovaniu finančného trhu v záujme udržiavania dôveryhodnosti finančného trhu, ochrany finančných spotrebiteľov a iných klientov na finančnom trhu a rešpektovania pravidiel hospodárskej súťaže. Dôležitý formálny prameň práva v tejto oblasti predstavuje zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon").

Komentár ponúka analýzu právnych noriem dôležitého právneho odvetvia právneho poriadku Slovenskej republiky, a to finančného práva, konkrétne jeho pododvetvia práva finančného trhu.

Komentár sa **v prvej časti** zákona venuje analýze úvodných ustanovení, ako aj zásadám pri výkone dohľadu nad finančným trhom. **Druhá a štvrtá časť** predmetného zákona predstavuje „jadro" právnej úpravy, zaoberajúca sa realizáciou dohľadu na mieste a na diaľku.

Medzi ostatných vykonávateľov verejnej moci radíme i Národnú banku Slovenska. Táto v rámci konania vo veciach dohľadu, pri uskutočňovaní rozhodovacej činnosti individualizuje abstraktné práva a povinnosti upravené v osobitných zákonoch regulujúcich rozličné sektory finančného trhu. Konanie vo veciach dohľadu predstavuje osobitný druh správno-procesného konania, avšak bez subsidiárnej aplikácie zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov. Daná rozhodovacia činnosť sa uskutočňuje podľa určitých procesných pravidiel zakotvených v právnych normách tretej časti zákona. Právna analýza predmetnej časti zároveň tvorí najrozsiahlejšiu časť komentára.

Piata časť zákona je venovaná ochrane finančných spotrebiteľov. **Šiesta časť** zákona a komentár k nej rozoberá vedenie registrov Národnou bankou Slovenska. **Siedma časť** sa zameriava na reguláciu príspevkov dohliadaných subjektov. Autorský kolektív nevynechal ani spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia tvoriace **ôsmu časť** zákona.

Autori publikácie poskytli odbornej verejnosti detailný rozbor osobitostí regulácie dohľadu nad finančným trhom. Predmetné dielo je prínosom nielen pre aplikačnú prax, kde bude pomáhať predovšetkým advokátom poskytujúcim právne služby v danej oblasti, možno ho odporučiť i poslucháčom právnických fakúlt na prehĺbenie poznatkov z právneho odvetvia finančného práva.

doc. JUDr. Mgr. Jana Šimonová, PhD.

Advokát
Vojtech „Tatenko" Rampášek
nestor slovenskej advokácie

Kniha podrobne mapuje život JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti aj v advokácii. Zachytený je dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov – od obdobia česko-slovenskej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990. Autorom je advokát **JUDr. Michal Rampášek**, vnuk JUDr. Vojtecha Rampášeka.

V prípade záujmu kontaktujte: **Cena: 5 eur**
stracinova@sak.sk alebo *ondrisova@sak.sk*

Bulletin slovenskej advokácie
CENNÍK INZERCIE NA ROK 2019

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez ..... 800 eur
Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 1 600 eur
Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.
Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 2 400 eur
Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zľavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia ..... 5 %
3 uverejnenia ..... 10 %
4 a viac uverejnení ..... 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks
Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom. Maximálna veľkosť je formát A4.

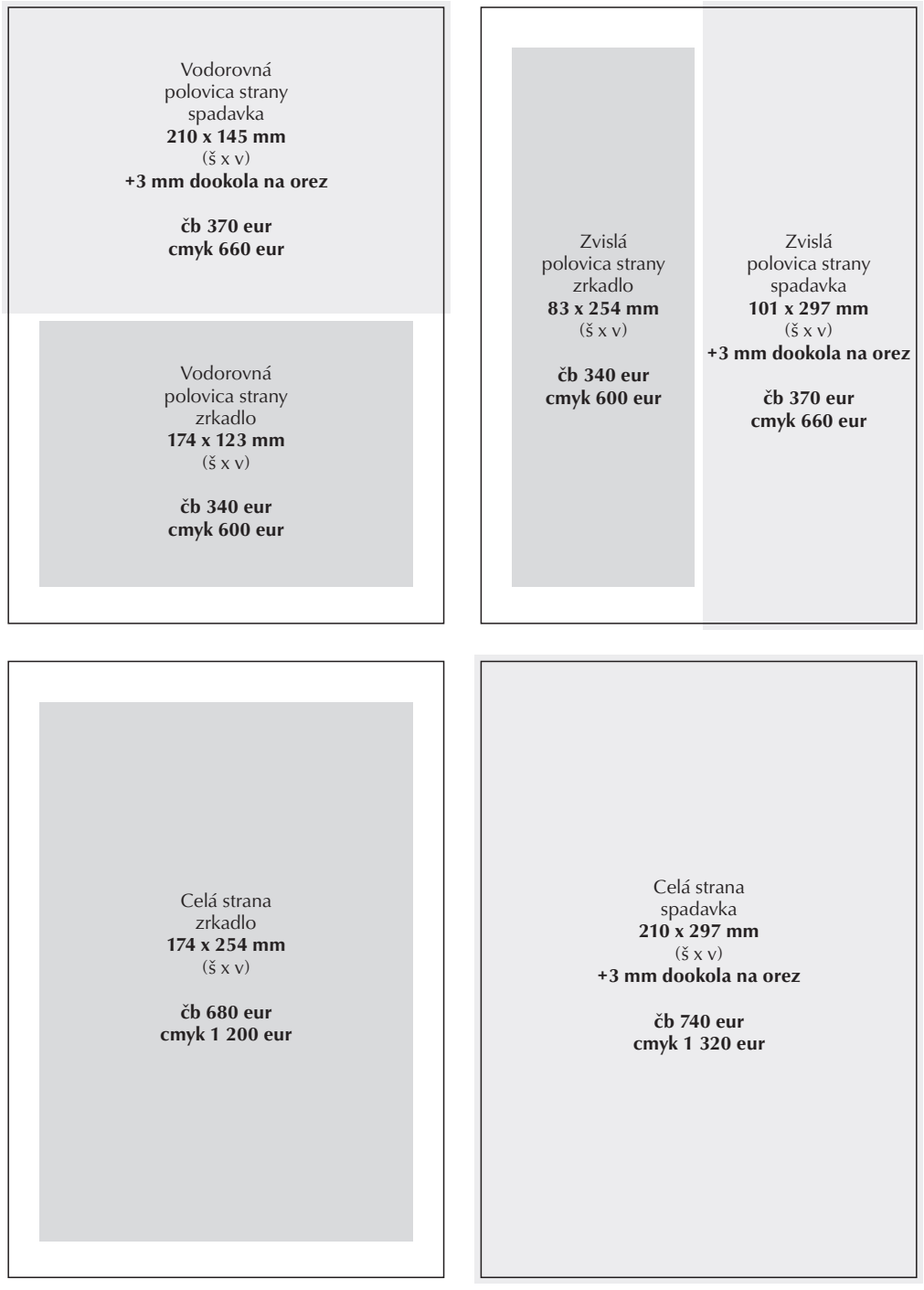
Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom **je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátlačok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladanú inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %.

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:
JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števček, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:
PhDr. Naďa Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk
Administrácia:
Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:
Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:
Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10
ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 20. 5. 2019
Uzávierka redakčnej časti: 21. 5. 2019
Toto číslo vyšlo 31. 5. 2019

Slovenská advokátska komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom tlačenom periodiku. Odborný článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**

2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).

3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.

4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.

5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:

   Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.

6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.

7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.

8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**

9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie **anonymne** (nepozná meno autora). Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok na viac častí. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.

10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.

11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.

12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

Slovenská advokátska komora

bulletin slovenskej advokácie